



## รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิด

จิตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน

ภาคกลาง ภาคตะวันตก ปีที่ 2

อาจารย์ ดร.มิตภาณี พุ่มกล่อม

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

รายงานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)  
ภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตปัญญา  
ศึกษาการเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน

ปี พ.ศ. 2562

## บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง การวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิด  
จิตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง  
ภาคตะวันตก ปีที่ 2

ผู้รับทุน อาจารย์ ดร. มิตรภาณี พุ่มกล่อม

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ปีที่รายงาน 2562

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อพัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

2) เพื่อศึกษาผลกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

3) เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

### กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย อาจารย์ นักวิจัย และอาจารย์นิเทศ จำนวน 4 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยดำเนินการใช้

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 1 ปี (ปีการศึกษา 2559-2561)

## กระบวนการดำเนินการวิจัย

กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอนดังนี้

**ระยะที่ 1 วางแผนการดำเนินการตามแนวคิด CCR** เป็นการดำเนินการของขั้นแรกที่ใช้พัฒนากระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง-ภาคตะวันตก โดยใช้แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) แนวคิดระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)

**ระยะที่ 2 การพัฒนากรอบความคิดนักวิจัย อาจารย์และคู่มือที่ใช้ในการวิจัย**  
**ตามแนวคิด CCR** ขั้นนี้เป็นขั้นที่ลงมือปฏิบัติดำเนินการพัฒนานักวิจัยและสร้างกรอบแนวคิดที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานในโครงการ และเป็นการพัฒนาคู่มือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับงานวิจัยในปีที่ 2 ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยผ่านคณะกรรมการกรรมการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

**ระยะที่ 3 การปฏิบัติการพัฒนานักศึกษาเชิงพื้นที่** ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งที่นักวิจัยและอาจารย์แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการเชิงพื้นที่ให้เหมาะสมและเกิดผลลัพธ์ในการศึกษาวิจัยโดยในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการของโครงการที่จะเก็บผลจากนักศึกษาที่ดำเนินการ

**ระยะที่ 4 การสะท้อนและสรุปผลการดำเนินงาน** ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) การสะท้อนผลจากนักศึกษาครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นขั้นตอนที่อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศ นักวิจัยดำเนินการถอดบทเรียนหรือสะท้อนผลลัพธ์การดำเนินการในโครงการทั้งข้อดี ข้อเสีย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินการ โดยการดำเนินการนี้จะช่วยให้ทุกส่วนได้ข้อสรุปและแนวทางการดำเนินการของโครงการให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายของการวิจัยในโครงการนี้

2) การสะท้อนผลจากการดำเนินงานของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ผู้สอน โดยนักวิจัยและผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นการดำเนินการสะท้อนผลที่ได้รับจากการดำเนินการโครงการวิจัยในแต่ละโครงการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของงานที่มีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาในครั้งต่อไปจากการดำเนินการ

3) การสะท้อนผลจากการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์แต่ละมหาวิทยาลัย โดยการประชุมสะท้อนผลการดำเนินการที่ได้ปฏิบัติมาต่อที่ประชุมโหนดภาคกลาง ภาคตะวันตก โดยได้ข้อสะท้อนจะบทความ บทเรียนข้อนักวิจัย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศนำเสนอผลลัพธ์สรุปโครงการ CCR และถอดบทเรียนโหนด ภาคกลาง-ตะวันตก

4.การรายงานผลและสรุปโครงการ ในการรายงานโครงการวิจัยภาคกลางและภาคตะวันตก ได้ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการการเขียนรายงานและการสังเคราะห์การดำเนินการ เนื่องจากมีข้อมูลจำนวนมากในการสรุปและรายงานแต่ละมหาวิทยาลัย และเป็น การทวนสอบข้อมูลในการดำเนินการของโครงการวิจัย และจัดทำเล่มรายงานนำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ(สกว.)ในลำดับต่อไป

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.การดำเนินการสำหรับนักศึกษาปีที่ 3 หรือ 4 มีเครื่องมือดังนี้

1.1 แบบประเมินรายละเอียดของรายวิชา มคอ.3 หรือ มคอ.4

1.2 แบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

1.3 แบบสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

2.การดำเนินการสำหรับนักศึกษาปีที่ 5 มีเครื่องมือดังนี้

2.1 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

(Contemplative Education) ระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning)

2.2 แบบประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring)

2.3 แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา

2.4 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR)

2.5 แบบประเมินความสามารถในการวิจัย

### สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าคะแนนร้อยละ

ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

## ผลการวิจัย

1.ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาควิชา-ภาคตะวันตก ในการดำเนินการกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาควิชา-ภาคตะวันตก ได้ทำการสังเคราะห์การดำเนินการ 5 ขั้นตอนดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม** เป็นการเตรียมความพร้อมให้ความรู้แก่นักวิจัยและ หลักการของกระบวนการ CCR ในการนำไปสู่ขั้นเรียน และเป้าหมายของกระบวนการวิจัย พิถีพิถันปฏิบัติและร่วมเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการในชั้นเรียนโดยใช้หลักจิตตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในกระบวนการของโครงการวิจัย และร่วมวางแผนการ ดำเนินงานในระดับไหนตรงร่วมกันในการขับเคลื่อนในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง ภาคตะวันตก

**ขั้นตอนที่ 2 ร่วมทบทวนความเข้าใจ** แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการวางแผนร่วมกัน ในการดำเนินงาน ระหว่างนักวิจัยและอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละมหาวิทยาลัย และ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ออกแบบและดำเนินการกระบวนการนิเทศติดตามการผลิต และพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ การดำเนินการในเชิงบริบทพื้นที่แต่ละพื้นที่ และแนวทางการใช้เครื่องมือในการดำเนินการของ โครงการวิจัย

**ขั้นตอนที่ 3 นำไปสู่การปฏิบัติงาน** เป็นขั้นที่นักวิจัยออกแบบและวางแผนการ ดำเนินงานให้เกิดผลงานที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ อาจารย์พัฒนาออกแบบกิจกรรมตาม รายวิชาที่นำไปบูรณาการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติรายวิชาและการนำไปปรับใช้ในแต่ละ บริบทของผู้สอนและ ใน มคอ.3.,มคอ.4 หรือการวางแผนการนิเทศนักศึกษาชั้นปีที่ 5 การ ประชุมชี้แจงครูพี่เลี้ยงให้มีความรู้และเข้าใจในการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบ พี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

**ขั้นตอนที่ 4 ร่วมประสานติดตามผล** เป็นขั้นที่ติดตามผลการดำเนินงานในแต่ละ พื้นที่ ซึ่งมีการดำเนินการ 2 ระดับ คือ การติดตามเชิงพื้นที่ในแต่ละมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการ ขับเคลื่อนตามกลไก และกระบวนการผลิตและพัฒนาครู โดยทำการจัดประชุมในแต่ละพื้นที่ และการติดตามกระบวนการดำเนินการในระดับไหนตรงกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง ภาค ตะวันตก เพื่อสะท้อนกระบวนการ แนวคิด และปัญหาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ การแลกเปลี่ยนในลักษณะกัลยาณมิตร

**ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนและสรุปบทเรียน** ในขั้นตอนนี้ นำเสนอรายละเอียดกระบวนการและข้อคิด ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานในแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นบทเรียนในการพัฒนานักวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยการดำเนินงานนั้นเน้นกระบวนการเชิงพื้นที่ที่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานจากหลายส่วนด้วยกัน ทั้งส่วนของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา อาจารย์นิเทศ และอาจารย์พี่เลี้ยง

เงื่อนไขของการดำเนินการ

การดำเนินการโครงการวิจัยได้สะท้อนผลถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยในการพัฒนาสู่ความสำเร็จของโครงการมีรายละเอียดดังนี้

1.ผู้บริหารให้ความสำคัญและร่วมดำเนินการขับเคลื่อนนักวิจัยในหน่วยงานของตนเองให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาและผลิตครู

2.อาจารย์ผู้สอน นักวิจัยเห็นความสำคัญของการผลิตและพัฒนาครูและมีความเข้าใจในแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดที่ดำเนินการในการพัฒนาวิจัยและการเข้าใจการประยุกต์ใช้หลักทั้ง 3 นี้ได้อย่างเหมาะสม

3.กระบวนการติดตามและพัฒนานักวิจัยอย่างเป็นกระบวนการและขั้นตอนของการดำเนินการ โดยกระบวนการและขั้นตอนนั้นสามารถช่วยให้นักวิจัยหรืออาจารย์ผู้สอนสามารถดำเนินการได้ถึงจุดหมายของการพัฒนา

4.การสร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์และนักวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย ในการดำเนินการโครงการวิจัยและเป็นพี่เลี้ยงในการช่วยเหลือ

5.การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นักวิจัย

2) ผลการศึกษาผลกระทบระบอบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

2.1 ผลการดำเนินงานนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 1) ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ (มคอ.3) ตามแนวคิด CCR มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100 2) ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา มีคุณภาพในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87 3) ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87.17

2.2ผลการดำเนินงานนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ภาคตะวันตก พบว่า

2.2.1)การทดสอบความรู้ของครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 21.37 คิดเป็นร้อยละ 71.23 ส่วนนักศึกษาครูมีค่าคะแนนเฉลี่ย 20.40 คิดเป็นร้อยละ 68.26

2.2.2)ความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) ของนักศึกษาครูประเมิน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ประเมินตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.46 คิดเป็นร้อยละ 89.24

2.2.3)การประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา โดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 4.38 คิดเป็นร้อยละ 87.79

2.2.4)การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR)โดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 คิดเป็นร้อยละ 80.66

2.2.5)การประเมินความสามารถในการวิจัยโดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.12 คิดเป็นร้อยละ 72.72

3.ผลการถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก ผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนโดยการประชุมสรุปผลการดำเนินการ โดยมีประเด็นกลไกความร่วมมือ กลไกความสำเร็จ กลไกการร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่าย การเสริมสร้างความเป็นครูสู่นักศึกษาครู กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน และกระบวนการบริหารจัดการ ทุกประเด็นมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการดำเนินการพัฒนา โดยมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการตามโครงการมีความเหมาะสมและสร้างกระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้เกิดภาพลักษณ์ กระบวนทัศน์ มิตินี้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่มีความซับซ้อนในการปฏิบัติหากไม่ศึกษาอย่างลุ่มลึกจะไม่สามารถลงสู่การปฏิบัติได้ให้เกิดผลสำเร็จได้

## ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเป็นฐานมีผลการดำเนินการที่ค่อนข้างจะน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้นผู้ที่ให้นำผลการวิจัยไปใช้ควรพัฒนาเสริมประสบการณ์การวิจัยให้เกิดความเหมาะสมและเกิดประสบการณ์ในการนำไปใช้เชิงพื้นที่

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงควรจะต้องได้รับการทบทวนกระบวนการการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้เชิงพื้นที่และสามารถดำเนินการไปได้อย่างเหมาะสมเชิงพื้นที่และธรรมชาติรายวิชาในการบูรณาการ

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ปีที่ 2 จากการดำเนินการวิจัยสามารถเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและผลิตครูตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครูตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการพัฒนาและผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน



## สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	ก
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ
บทที่	
1    บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2    วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับระบบพี่เลี้ยง.....	7
การชี้แนะ (Coaching).....	8
แนวทางการชี้แนะ.....	9
หลักการชี้แนะ (Coaching).....	10
กระบวนการชี้แนะ.....	13
เครื่องมือการชี้แนะ.....	14
ผลที่เกิดขึ้น/การนำไปใช้ในการพัฒนางาน.....	17
การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring).....	19
รูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) .....	20
บทบาทหน้าที่ของการเป็นพี่เลี้ยง (Mentor).....	21
บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง( Stakeholders ).....	22
ประโยชน์ของการ Mentoring.....	22
ความแตกต่างของ Coaching และ Mentoring.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 การดำเนินการวิจัย.....	28
กลุ่มเป้าหมาย.....	28
เนื้อหาสาระการดำเนินการวิจัย.....	28
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	29
ระยะที่ 1 วางแผนการดำเนินการตามแนวคิด CCR.....	29
ระยะที่ 2 การพัฒนากรอบความคิดนักวิจัย อาจารย์และคู่มือที่ใช้ในการวิจัย ตามแนวคิด CCR.....	33
ระยะที่ 3 การปฏิบัติการพัฒนานักศึกษาเชิงพื้นที่.....	35
ระยะที่ 4 การสะท้อนและสรุปผลการดำเนินงาน.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
4 ผลการวิจัย.....	40
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก.....	41
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลกระบวนนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก.....	44
ตอนที่ 3 ผลการถอดบทเรียนกระบวนนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก.....	64
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผลการวิจัย.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	76
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	76
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	77
เอกสารอ้างอิง.....	78

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ก คู่มือการดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการพัฒนา และผลิตครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาะบบพี่เลี้ยงและการวิจัย เป็นฐาน.....	80
ภาคผนวก ข กระบวนผลิตและพัฒนาครู / กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและ พัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่ม ภาคกลาง ตะวันตก.....	139
ภาคผนวก ค ภาพการจัดกิจกรรมตามโครงการ.....	148

## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้ด้วยการชี้แนะ.....	10
2 ข้อดี ข้อจำกัดของการชี้แนะ.....	15
3 การเปรียบเทียบของการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง .....	23
4 แสดงขั้นตอนการดำเนินงาน.....	30
5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนตามแนวคิด CCR.....	44
6 ผลการประเมินรายละเอียดของรายวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด CCR.....	47
7 ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา.....	49
8 ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน	51
9 ผลรวมคะแนนเฉลี่ยรวมแบบทดสอบตามแนวคิด CCR มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง – ภาคตะวันตก.....	53
10 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.....	54
11 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.....	55
12 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	56
13 ผลการประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตก.....	57
14 ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา.....	58
15 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดปัญญา ศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR).....	59
16 ผลการประเมินความสามารถในการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง – ภาคตะวันตก .....	60
17 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.....	61
18 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.....	62
19 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	63

## สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1    แผนภาพที่ 1 หลักการชี้แนะ.....	12

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความสำคัญของปัญหา

พันธกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏคือผลิตและพัฒนาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดำเนินการวิจัยและบริการวิชาการด้านการผลิตและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องโดยมีทุนสนับสนุนทั้งจากภายในมหาวิทยาลัยเองและจากแหล่งทุนภายนอก ในช่วง 20 ปีนี้มีโครงการวิจัยด้านการพัฒนาครูที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และภาคีเครือข่าย โดยมีรายละเอียดของการสนับสนุนทุนวิจัยประเด็นการศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีพัฒนาการความร่วมมือการวิจัยด้านการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้ ดังนี้

ปี 2540-2546 สกว.สนับสนุนชุดโครงการวิจัยการศึกษากับชุมชน โดยเน้นกลุ่มสถาบันราชภัฏเป็นแกนหลักในการดำเนินการวิจัยร่วมกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การปรับตัวของระบบและวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้วยวิธีคิดแบบเดียวกัน มีสถาบันราชภัฏ 16 แห่งได้แก่ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ลำปาง กำแพงเพชร พิบูลสงคราม เพชรบูรณ์ มหาสารคาม บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี วิทยาลัยอรรถนิเทศ สตรี นครปฐม สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา

ปี 2550-2555 สกว.ได้สนับสนุนโครงการวิจัย LLEN (Local Learning Enrichment Network) เพื่อให้มหาวิทยาลัยหนุนเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ในท้องถิ่น มี มรภ. 6 แห่ง ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สกว. ได้แก่ มรภ.ลำปาง กำแพงเพชร อุบลราชธานี ราชบุรี เพชรบุรี และสุราษฎร์ธานี

ปี 2551-2552 เริ่มสนับสนุนชุดโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มี 4 มรภ. ดำเนินการ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง มหาสารคาม ฉะเชิงเทรา

ปี 2553 สนับสนุนชุดโครงการกระบวนการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความสามารถสู่ธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยสนับสนุนทุนวิจัย มรภ.สวนสุนันทา สอนดุสิต เชียงราย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เลย อุตรดิตถ์ นครราชสีมา เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี สงขลา

ปี 2554 สนับสนุนโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิด ดำเนินการในพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ราชนครินทร์ พิษณุโลก และดำเนินการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ปี 2555- ปัจจุบัน สกว. ร่วมทุนวิจัยกับธนาคารกสิกรไทยสนับสนุนโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัย 8 แห่ง มี มหาวิทยาลัยราชภัฏ 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ศรีสะเกษ และสุราษฎร์ธานี โดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ครูโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพครูด้านการสอนด้วยกระบวนการวิจัย และจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนด้วยกระบวนการวิจัย (Research Based Learning)

ปี 2556-ปัจจุบัน สนับสนุนชุดโครงการ Teacher Coaching มีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กำแพงเพชร เลย เทพสตรี รำไพพรรณี เพชรบุรี ภูเก็ต

และปี 2557 สนับสนุนชุดโครงการ Area Based Education (ABE) มี มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และยะลา

นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นๆ สกว. สนับสนุนทุนวิจัย ได้แก่

1. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ท้องถิ่น
2. การหนุนเสริมโรงเรียนขนาดเล็ก (เชียงใหม่ ลำปาง สุราษฎร์ธานี เพชรบุรี อุดรธานี)
3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนและชุมชน การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น
4. สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้แบบร่วมกันผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์วิชาภาษาไทย การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การพัฒนาแอปพลิเคชันการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทย รูปแบบการส่งเสริมการอ่านภาษาไทย เป็นต้น
5. ประเด็นอื่นๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การหนุนเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน การยกระดับทักษะแรงงาน กึ่งฝีมือและมีฝีมือระดับกลางจากผู้ที่มีได้ผ่านการศึกษาจากอาชีวศึกษา การจัดทำสื่อมัลติมีเดียด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ การพัฒนาระบบการเรียนผ่านออนไลน์ การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นต้น (เอกสารประกอบการประชุมความร่วมมืองานวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตุลาคม 2558)

ผลการดำเนินการวิจัยของทุกโครงการดังกล่าวมานี้ ครูและนักเรียนในโรงเรียนส่วนหนึ่งได้รับการพัฒนาด้วยการปฏิบัติจริงในกระบวนการขับเคลื่อนของการวิจัย ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีนวัตกรรมคือการเรียนรู้แบบโครงงาน (PBL) การเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย (RBL) การเปลี่ยนบทบาทครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นโค้ช (Coacher)

ส่วนการพัฒนาการผลิตครูยังมีน้อยเมื่อเทียบกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีการทำวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏในลักษณะวิจัยในชั้นเรียนบ้าง ซึ่งถ้าจะเลยการพัฒนากระบวนการผลิตครูคาดว่าจะมีช่องว่างระหว่างครูประจำการและบัณฑิตครูในอนาคตตลอดจนอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาครู หรือครูของครู

ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญของเรื่องนี้จึงได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาระบบการวิจัยสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาลังคมชุมชนท้องถิ่นระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 เพื่อดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาระบบการวิจัยสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนา วัตถุประสงค์หนึ่งตามบันทึกข้อตกลงนี้คือการสร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาลังคม ชุมชน ท้องถิ่นเชิงประเด็น อาทิ ปฏิรูปการศึกษาเพื่อท้องถิ่น วิทยาศาสตร์ท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งที่ประชุมสภาอธิการบดีมีมติเห็นชอบให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยใช้โครงงานฐานวิจัย โดยใช้แนวคิดจากผลของโครงการวิจัย Teacher Coaching และโครงการวิจัยเพาะพันธุ์ปัญญาเป็นฐาน แล้วนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการผลิตและพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีแนวคิดหลักที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู ดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาครู อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดและกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (RBL) จากงานวิจัยโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา แนวคิดการโค้ชจากงานวิจัย Teacher Coaching

ระยะที่ 2 พัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์/วิทยาลัยการฝึกหัดครู ถอดองค์ความรู้และ KM เพื่อให้ได้ชุดความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตและพัฒนาครู ดำเนินการโดยพัฒนาครูพี่เลี้ยงของ



นักศึกษาครูกลุ่มเป้าหมาย และให้นักศึกษาครูกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ 1 นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) โดยอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาครูและอาจารย์นิเทศก์ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาบัณฑิตครูพร้อมทั้งเป็น “โค้ช” ให้กับนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฝึกใช้นวัตกรรมที่ได้รับการพัฒนามากับนักเรียนของตนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงเป็น “โค้ช” ที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

โดยระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีการถอดองค์ความรู้และ KM เพื่อให้ได้ชุดความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งนำชุดความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนำเสนอชุดความรู้แก่เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ขณะเดียวกันดำเนินการวิจัยและพัฒนาครูของครู นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และปีที่ 5 และครูพี่เลี้ยงของนักศึกษารุ่นต่อไปเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในคณะครุศาสตร์

### คำถามในการวิจัย

- 1) กระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ควรเป็นอย่างไร
- 2) ผลการใช้กระบวนการฯ นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ควรเป็นอย่างไร
- 3) ผลการถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง-ภาคตะวันตกเป็นอย่างไร

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

2. เพื่อศึกษาผลกระทบบนนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาค ตะวันตก

3. เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการบนนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

### คำนิยามศัพท์เฉพาะ

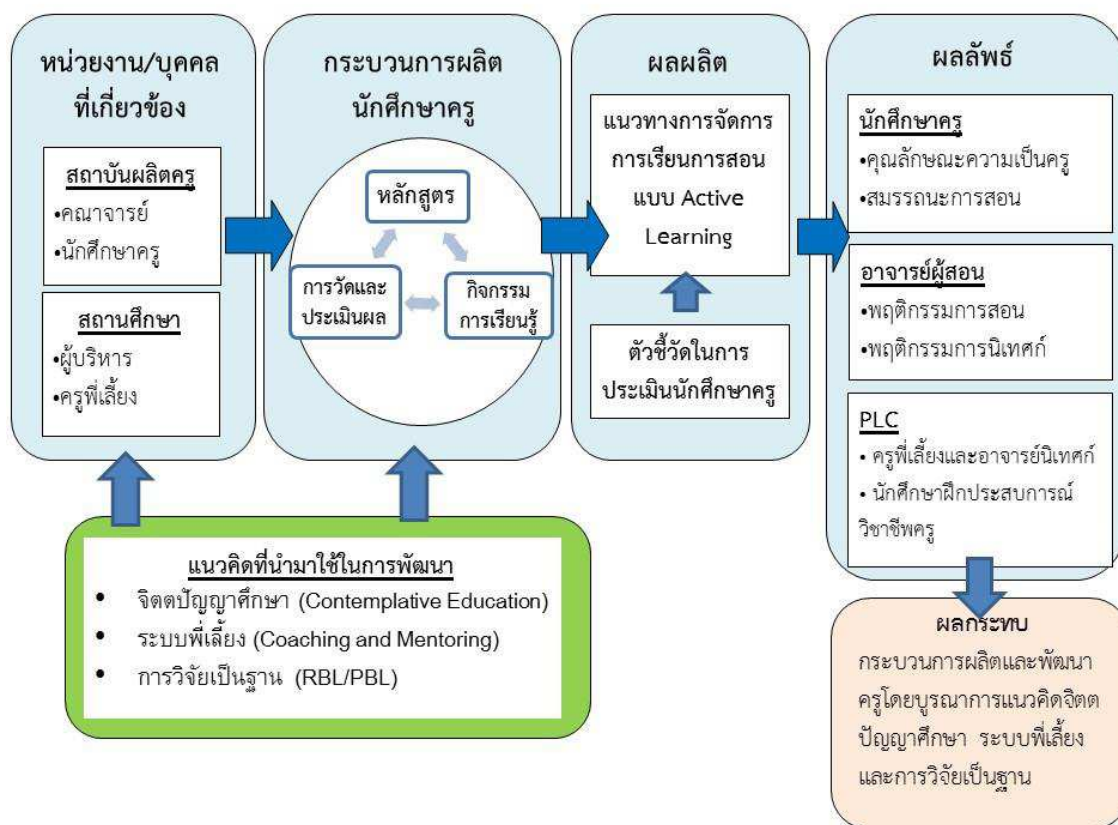
**1.กระบวนการผลิตและพัฒนาครู** หมายถึง ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ทำให้ นักศึกษาครูมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีและมีสมรรถนะในการสอนที่เกิดจากการบูรณา การแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน กระบวนการผลิตและพัฒนาครู ดังกล่าว ประกอบด้วย กระบวนการย่อยได้แก่ กระบวนการพัฒนา กระบวนการส่งเสริม และ กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

**2.ผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนา** หมายถึง อาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง หลังการใช้กระบวนการติดตามผลผลิตและพัฒนาครูไปแล้วอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

**3.กลไกความร่วมมือ** หมายถึง บุคคลในทุกกระดบร่วมทำงานอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่องในการกระทำให้นักศึกษาครูมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีและมีสมรรถนะในการ สอนที่เกิดจากการบูรณาการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

**4.กลไกความสำเร็จ** หมายถึง ปัจจัยหรือเงื่อนไขขององค์ประกอบต่างๆที่ทำให้ กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการ วิจัยเป็นบานบรรลุปเป้าหมายและวัตถุประสงค์

### กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)



## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง ภาคตะวันตก ปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับ Coaching & Mentoring
2. แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเป็นฐาน

### แนวคิดเกี่ยวกับระบบพี่เลี้ยง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคคลและสังคมไปสู่ความเจริญในแทบทุกมิติ และเนื่องจากบริบททางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนการนิเทศเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาระบบการศึกษา เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับประกอบไปด้วยกระบวนการหลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ทั้งนี้กระบวนการบริหารจะมีความชัดเจนอยู่ในระบบของการบริหารราชการ ส่วนกระบวนการเรียนการสอนนั้นเป็นกระบวนการหลักในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ สำหรับกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการเสริมคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การนิเทศจึงเป็นการปฏิบัติงานสนับสนุนความสามารถของผู้สอน ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง การนิเทศจึงมีเป้าหมายหลักอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงานกระทำผ่านตัวกลางคือ ผู้สอนและผู้มีหน้าที่สนับสนุน ด้วยมีความคาดหวังว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนได้รับนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีผลต่อ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า คำนำ)

การนิเทศ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้การลงมือปฏิบัติจริงของผู้สอนเกิดผลตามที่ได้วางแผนไว้ โดยเริ่มตั้งแต่การสอนงานและแนะนำงานในช่วงเริ่มต้นงานใหม่ ถึงแม้ว่าผู้สอนจะได้รับการฝึกอบรมมาแล้วก็ตาม การเริ่มต้นงานจำเป็นต้องทบทวนทำความเข้าใจให้ตรงกัน

เพื่อนำไปสู่การทำงานมุ่งไปที่จุดหมายเดียวกัน เมื่อผู้ปฏิบัติงานลงมือปฏิบัติจริงอาจมีข้อสงสัยไม่แน่ใจ การนิเทศจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานลงมือทำงานอย่างถูกต้อง แม่นยำยิ่งขึ้น ได้ผลคุณภาพงานสูงขึ้น และในท้ายที่สุดเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้บรรลุผลคุณภาพจริงแล้ว การนิเทศก็ยังเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจ สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นในผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนาเพิ่มพูนให้บุคลากรมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป Coaching และ Mentoring เป็นเทคนิควิธีการสอนงานวิธีหนึ่ง ที่ใช้ในการสอนงานที่เหมาะสมสำหรับหัวหน้างาน และผู้นำที่จะนำไปปรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในองค์กร เป็นเทคนิคสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับครูหรือนักศึกษาครู อันจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นให้ครูหรือนักศึกษาครู มีความสามารถ มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น และสถานศึกษามีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง

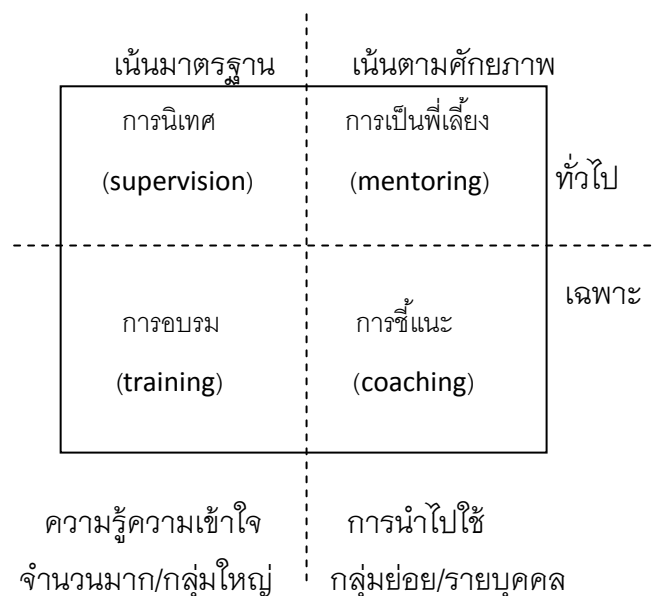
### การชี้แนะ (Coaching)

การชี้แนะ (Coaching) เป็นการชี้แนะ/สอนงานให้แก่ผู้ถูกชี้แนะ โดยผู้ชี้แนะ(Coach) อาจเป็นอาจารย์ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศก์ที่สามารถเป็นผู้ชี้แนะ สอนงานได้ การนิเทศแบบชี้แนะจะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และ พัฒนาศักยภาพ(Potential)ของผู้รับการชี้แนะ Coaching เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างผู้ชี้แนะ และผู้ถูกชี้แนะ เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two way Communication) ทำให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำ ผู้เรียนออกกลางคัน สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ ซึ่งการร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ชี้แนะ (Coach) และผู้ถูกชี้แนะ (Coachee) อย่างไรก็ตามการที่จะ Coaching ได้ดีนั้น ต้องมีความพร้อมทั้งผู้ชี้แนะและผู้ถูกชี้แนะ

### แนวทางการชี้แนะ

การช่วยเหลือผู้รับการชี้แนะ จำเป็นต้องใช้กลุ่มบุคคล บทบาท และกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อนำพาผู้รับการชี้แนะไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์

จากแผนภาพการนิเทศ แสดงให้เห็นว่ามีมิติของการช่วยเหลือผู้รับการชี้แนะให้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างน้อย 4 มิติ คือ การนิเทศ(supervision) การเป็นพี่เลี้ยง(mentoring) การอบรม(training) และการชี้แนะ(coaching) ที่ผู้ที่รับผิดชอบงานพัฒนา ควรใช้บทบาทเหล่านี้ในจังหวะที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้



**การนิเทศ** เป็นการดำเนินการโดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้กระบวนการ วิธีการต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก กำกับ ดูแล เพื่อผู้สอนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้ตามเป้าหมายขององค์กร

**การเป็นพี่เลี้ยง** เป็นวิธีการที่ผู้ที่มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ให้ได้รับการพัฒนาทั้งเรื่องวิชาชีพและ การดำเนินชีวิต ให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกัน

**การอบรม** เป็นวิธีการให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยมีหลักสูตรและวิธีการในการดำเนินการ เฉพาะให้ได้ผลตามมาตรฐานที่วางไว้

**การชี้แนะ** เป็นวิธีการในการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของผู้สอน โดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงานนั้น หรือ การช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ และ/หรือ ได้รับการอบรมมาไปสู่การปฏิบัติได้

Gottesman (2000 : 127) ให้ข้อมูลไว้ว่าในการถ่ายโยงทักษะใหม่ (transfer/Internalization of new skills) เมื่อเราใช้วิธีการถ่ายโยงการเรียนรู้ด้วยวิธีการชี้แนะแก่ผู้สอน และผู้บริหาร ความรู้และทักษะใหม่จะมีความคงทนมากกว่าวิธีการอื่น ๆ กล่าวคือ หลังรับการชี้แนะสามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90 และแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงอยู่ที่ระดับร้อยละ 90 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้ด้วยการชี้แนะ

วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร	ระดับของความรู้ในระยะสั้น (know level or short term)	ระดับของความรู้ในระยะยาว (application level or long term)
ให้ความรู้เชิงทฤษฎี(theory)	20%	5%
การสาธิต(demonstration)	35%	10%
การเป็นแบบอย่าง และ แนะนำวิธีปฏิบัติ (modeling and guided practice)	70%	20%
การให้ปฏิบัติและรับข้อมูล ป้อนกลับ(feedback)	80%	25%
การชี้แนะ(coaching)	90%	90%

### หลักการชี้แนะ (Coaching)

1. การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (trust and rapport) การชี้แนะเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชี้แนะกับผู้รับการชี้แนะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ความเชื่อถือและความไว้วางใจของผู้รับการชี้แนะ ที่มีต่อผู้ชี้แนะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ การดำเนินการชี้แนะเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

2. การเสริมพลังอำนาจ (empowerment)การชี้แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้ค้นพบพลัง หรือวิธีการทำงานของตนเอง เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความยั่งยืนและผู้รับการชี้แนะสามารถพึ่งพาความสามารถของตนเองได้ เป้าหมายปลายทางของการชี้แนะ คือ การให้ผู้รับการชี้แนะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง สามารถกำกับตนเอง (self-directed) ได้ ในระยะแรกของผู้รับการชี้แนะยังไม่สามารถทำด้วยตนเองได้เพราะยังขาดเครื่องมือ ขาดวิธีการคิด และกระบวนการทำงาน ผู้ชี้แนะจึงเข้าไปช่วยเหลือในระยะแรกจนกระทั่งผู้รับการชี้แนะได้พบว่าตนเองสามารถทำได้ด้วยตนเอง เป็นการช่วยค้นหาพลังที่ซ่อนอยู่ในตัวผู้รับการชี้แนะออกมา แล้วผู้ชี้แนะก็คืนพลังนั้นให้แก่ผู้รับการชี้แนะไป ให้ผู้รับการชี้แนะได้ใช้พลังนั้นในการพัฒนางานของตนเองต่อไป

3. การทำงานอย่างเป็นระบบ (systematic approach) การดำเนินการชี้แนะอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนของกระบวนการที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้จัดระบบการคิด การทำงานสามารถเรียนรู้และพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการชี้แนะเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่ต่อเนื่องในระยะแรกผู้รับการชี้แนะอาจไม่คุ้นเคยกับวิธีการเหล่านี้มากนัก ทำให้ผู้ชี้แนะจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการอย่างเป็นระบบ ที่ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. การพัฒนาที่ต่อเนื่อง (ongoing development) การชี้แนะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้ ใช้เวลานานในการทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมาย การดำเนินการชี้แนะจึงเป็นการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องยาวนาน ครอบคลุมเนื้อหาที่มีความรู้ใหม่ทางการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมาย และมีประเด็นทางการจัดการเรียนรู้ที่ต้องทำความเข้าใจและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการชี้แนะก็ยังคงดำเนินการคู่ขนานไปกับการจัดการเรียนรู้ จนดูเหมือนเป็นงานที่ไม่อาจเร่งร้อนให้เกิดผลในเวลาอันสั้นได้ จึงเป็นงานที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป

5. การชี้แนะแบบมีเป้าหมายหรือจุดเน้นร่วมกัน (focusing) ในโลกของการพัฒนาบุคลากรที่ต้องทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้นั้น มีเรื่องราวที่ต้องปรับปรุงและพัฒนามากมายหลายจุด ดังนั้นนักวิชาการที่เลี้ยงจึงต้องตกลงร่วมกันกับผู้สอนว่าเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการให้เกิดคืออะไร แล้วร่วมกันวางแผน วางเป้าหมายย่อย ๆ เพื่อไปสู่จุดหมายนั้น

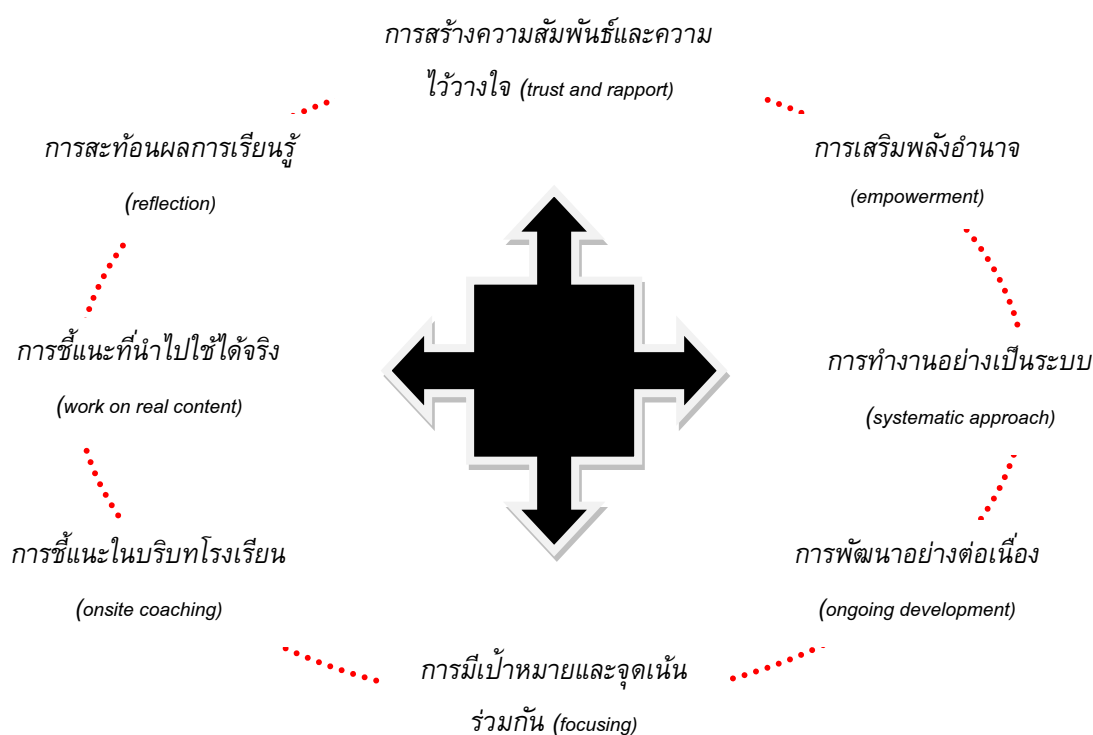
6. การชี้แนะในบริบทสถานศึกษา (onsite coaching) การปฏิบัติการชี้แนะมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับการชี้แนะสามารถนำความรู้ ทักษะการสอนที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ดีเกิดขึ้นในสภาพการทำงานจริง การดำเนินการชี้แนะจึงควรเกิดขึ้นในการทำงานในบริบทของสถานศึกษา การดำเนินการชี้แนะเป็นการทำงานเชิงลึก เข้มข้น เป็นการช่วยให้ผู้รับการชี้แนะเคลื่อนจากความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบผิวเผิน (surface approach) ไปสู่การทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น (deep approach) (Moon, 2004: 84) โดยอาศัยกระบวนการลงมือปฏิบัติ ลงมือทำงานการชี้แนะ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเข้าไปทำงานร่วมกับผู้รับการชี้แนะในสถานศึกษา

7. การชี้แนะที่นำไปใช้ได้จริง (work on real content) การชี้แนะในประเด็นหรือเนื้อหาสาระที่เป็นรูปธรรม (being concrete) มีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ ปฏิบัติได้จริง ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การที่ผู้ชี้แนะเป็นบุคคลภายนอกโรงเรียน จึงมีข้อจำกัด ตรงที่ไม่สามารถอยู่กับผู้รับการชี้แนะได้ตลอดเวลา การพบปะผู้รับการชี้แนะในแต่ละครั้งจึงมีคุณค่ามาก จึงควรใช้เวลาที่มี



จำกัดนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด การชี้แนะแต่ละครั้งจึงเน้นไปที่การนำความรู้หรือทักษะไปใช้ได้จริง (Knight, 2004: 33) ได้แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และเป็นขั้นเป็นตอน ไม่เสียเวลาไปกับ การอภิปรายหรือพูดคุยกันเชิงทฤษฎี

8. การทบทวนและสะท้อนผลการดำเนินงาน (after action review and reflection) การสะท้อนผลการทำงาน (reflection) เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้คิดทบทวนการทำงานที่ผ่านมา สรุปเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป การชี้แนะจึงใช้การสะท้อนผล การทำงานนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ จนได้อีกชื่อหนึ่งว่า การชี้แนะแบบ มองย้อนสะท้อนผล การทำงาน(reflective coaching) การชี้แนะช่วยให้บุคคลได้สะท้อนความสามารถของตน เพื่อหาจุดที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นการช่วยเหลือรายบุคคลในการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาความสามารถของตน ไม่ใช้การสอนสิ่งใหม่ จุดพื้นฐานของการชี้แนะอยู่บนพื้นฐานของความรู้หรือทักษะที่มีอยู่แล้ว



แผนภาพที่ 1 หลักการชี้แนะ

ที่มา : อาฟฟาน เจะเตะ ครุฑน่านาญการ โรงเรียนศิริราษฎร์สามัคคี สพท.ปัตตานี เขต 2

## กระบวนการชี้แนะ

กระบวนการชี้แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง (coaching is a process of helping people to help themselves) มีนักการศึกษานำเสนอกระบวนการชี้แนะที่หลากหลาย เนื่องจากการชี้แนะมีกระบวนการเฉพาะ ได้แก่ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะการสอน (instructional coaching) เพื่อนชี้แนะ (peer coaching) กระบวนการชี้แนะโดยทั่วไปมีขั้นตอนของกระบวนการดังนี้

### 1. ขั้นก่อนการชี้แนะ (pre-coaching)

ก่อนดำเนินการชี้แนะ มีการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการชี้แนะร่วมกัน เนื่องจากการดำเนินการชี้แนะเน้นไปที่การเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นการทำงานเชิงลึก (deep approach) ดังนั้นประเด็นที่ชี้แนะจึงเป็นจุดเล็ก ๆ แต่เข้มข้น ช่วยให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง แจ่มแจ้ง ช่วยคลี่ปมบางประการให้เกิดผลในการปฏิบัติได้จริง ในกรณีการสอนกระบวนการคิด มีประเด็นมากมายที่ต้องช่วยกันขยับขับเคลื่อนไปที่ละประเด็น เช่น การใช้คำถามกระตุ้นคิด การใช้กิจกรรมที่ช่วยให้คิดได้อย่างหลากหลาย การใช้ผังกราฟิก (graphic organizer) มาใช้ในการนำเสนอความคิด การช่วยให้ผู้เรียนอธิบายกระบวนการคิดกระบวนการทำงานของตนเอง ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ก็ยังมีประเด็นย่อย ๆ ที่ซ่อนอยู่มากมาย ทั้งผู้ชี้แนะและคุณครูแต่ละคนก็ต้องวางแผนร่วมกันว่าในแต่ละครั้งที่ดำเนินการชี้แนะนั้น จะชี้แนะลงลึกเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

### 2. ขั้นการชี้แนะ (coaching)

ในขั้นของการชี้แนะประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้น คือ

2.1 การศึกษาต้นทุนเดิม เป็นขั้นที่ผู้ชี้แนะพยายามทำความเข้าใจวิถีคิด วิธีการทำงาน และผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานของผู้รับการชี้แนะว่าอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลในการต่อยอดประสบการณ์ในระดับที่เหมาะสมกับผู้รับการชี้แนะแต่ละคน ซึ่งในขั้นนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ กันไปตามสถานการณ์ ได้แก่

- 1) การให้ผู้รับการชี้แนะบอกเล่า อธิบายวิธีการทำงานและผลที่เกิดขึ้น
- 2) การพิจารณาร่องรอยการทำงานร่วมกัน เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ ชิ้นงานของผู้เรียน
- 3) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

2.2 การให้ผู้ชี้แนะประเมินการทำงานของตนเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้ทบทวนการทำงานที่ผ่านมาของตนเอง โดยใช้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ผ่านมา ได้แก่ การสอนที่

เพิ่งสอนจบไปแล้ว ชิ้นงานที่ผู้เรียนเพิ่งทำเสร็จ มาใช้ประกอบการประเมิน ขั้นตอนนี้เป็น  
 ขั้นสำคัญขั้นหนึ่ง ที่พบว่า ผู้รับการชี้แนะไม่ได้ตระหนักรู้ในสิ่งที่ตนเองสอนหรือกระทำลงไปนัก  
 แต่การที่จัดให้มีโอกาสได้ “นิกย่อนและสะท้อนผลการทำงาน” ช่วยให้ผู้สอนได้ทบทวนและ  
 ไตร่ตรองว่าตนเองได้ใช้ความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติอย่างไร มีอุปสรรคปัญหาใดเกิดขึ้น  
 บ้าง คำถามที่มักใช้กันในขั้นนี้มี 2 คำถามหลัก คือ

**อะไรที่ทำได้ดี**

**จะดีกว่านี้ถ้า.....**

2.3 ขั้นตอนย่อยอดประสพการณ์ เป็นขั้นที่ผู้ชี้แนะ มีข้อมูลจากการสังเกตการทำงาน  
 และฟังผู้รับการชี้แนะ อธิบายความคิดของตนเอง แล้วจึงลงมือต่อย่อยอดประสพการณ์ในเรื่อง  
 เฉพาะนั้นเพิ่มเติม ซึ่งผู้ชี้แนะต้องอาศัยปฏิภาณในการวินิจฉัยให้ได้ว่าผู้รับการชี้แนะ ต้องการ  
 ความช่วยเหลือในเรื่องใด หากไม่แน่ใจก็อาจใช้วิธีการสอบถามขอข้อมูลเพิ่มเติม ในขั้นตอนย่อย  
 ประสพการณ์มักมีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

- 1) เมื่อพบว่าผู้รับการชี้แนะ มีความเข้าใจที่ผิดพลาดบางประการ หรือมีปัญหา  
 ก็จำเป็นต้องแก้ไข ปรับความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา
- 2) เมื่อพบว่าผู้รับการชี้แนะ เข้าใจหลักการสอนดี แต่ยังขาดประสพการณ์ใน  
 การออกแบบการเรียนการสอนก็จำเป็นต้องเพิ่มเติมความรู้ แบ่งปันประสพการณ์

### 3.ขั้นสรุปผลการชี้แนะ (post-coaching)

เป็นขั้นตอนที่ผู้ชี้แนะเปิดโอกาสให้ผู้รับการชี้แนะ ได้สรุปผลการชี้แนะเพื่อให้ได้  
 หลักการสำคัญไปปรับการจัดการเรียนรู้ของตนเองต่อไป มีการวางแผนที่จะกลับมาชี้แนะ  
 ร่วมกันอีกครั้งว่าความรู้ความเข้าใจอันใหม่ที่ได้รับการชี้แนะครั้งนี้จะเกิดผลในทางปฏิบัติ  
 เพียงใด รวมไปถึงการตกลงร่วมกันเรื่องให้ความช่วยเหลืออื่นๆ เช่น หาเอกสารมาให้ศึกษา  
 ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

### เครื่องมือการชี้แนะ

เครื่องมือสำคัญของการชี้แนะคือ รูปแบบการใช้ภาษาแบบต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้รับการ  
 ชี้แนะ เกิดการเรียนรู้ รูปแบบการใช้ภาษาของผู้ชี้แนะเหล่านี้ จะเป็นแบบอย่างให้ผู้รับการชี้แนะ  
 นำไปใช้ในการชี้แนะตนเองได้ในภายหลัง

การใช้ภาษาในการชี้แนะ มีคุณภาพและระดับที่แตกต่างกันไป ซึ่งผู้ชี้แนะต้องเลือกใช้ให้  
 เหมาะสมกับสถานการณ์ ในสถานการณ์ที่ผู้รับการชี้แนะ ประสบปัญหาในการสอน ผู้ชี้แนะ  
 จำนวนมากมักมีแนวโน้มบอกวิธีการแก้ปัญหาหรือให้แนวทางแก่ครูเป็นหลัก แทนที่จะช่วยให้

ผู้รับการชี้แนะ ได้คิดและหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งผู้ชี้แนะต้องตัดสินใจเลือกโดยการถามตัวเอง จำนวน 3 คำถามคือ

- 1) เราควรบอกวิธีการแก้ปัญหาไปเลยหรือไม่
- 2) เราควรร่วมมือกับผู้รับการชี้แนะ ในการแก้ปัญหา ด้วยการให้ข้อมูลบางอย่าง และหาทางแก้ร่วมกันหรือไม่
- 3) เราควรให้ผู้รับการชี้แนะ ได้เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตัวเองหรือไม่ การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้ไปเลยกับการปล่อยให้ผู้รับการชี้แนะ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองก็มีข้อดีข้อเสียต่างกันไปดังนี้(Costa and Garmston, 2002)

ตารางที่ 2 ข้อดี ข้อจำกัดของการชี้แนะ

ข้อดี	ข้อจำกัด
<ul style="list-style-type: none"> <li>● ปัญหาจะถูกแก้ไขอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ</li> <li>● การแก้ปัญหามีสอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมของผู้ชี้แนะเอง</li> <li>● ผู้ชี้แนะรู้สึกพอใจที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการชี้แนะ</li> <li>● ผู้รับการชี้แนะ ยอมรับว่าผู้ชี้แนะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ</li> <li>● ผู้ชี้แนะได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหามากขึ้น</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ปัญหาที่ให้แนวทางแก้ไขไป อาจจะเป็นการแสดงออกที่ผิวเผินของประเด็นที่ลึกซึ้งของปัญหา</li> <li>● ผู้รับการชี้แนะ จะพึ่งพาผู้สอนแนะเพื่อแก้ปัญหาในอนาคต หรือ ต่ำหนิหากทางแก้ไขที่ให้ ไม่มีประสิทธิภาพ</li> <li>● ผู้รับการชี้แนะ ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น</li> <li>● ผู้รับการชี้แนะ อาจไม่นำทางแก้ไข ปัญหาที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหาได้จริง</li> <li>● ผู้รับการชี้แนะ อาจเกิดความไม่พอใจเพราะเขารู้สึกว่าตนเองไม่ดีพอ หรือไม่มีคุณค่า</li> <li>● ผู้ชี้แนะอาจพลาดโอกาสสำหรับการให้ผู้รับการชี้แนะ ได้พัฒนาความสามารถในการสอนแนะตนเอง</li> </ul>

การใช้เครื่องมือ หรือรูปแบบการใช้ภาษาในการชี้แนะ มี 2 มิติ คือ มิติของการผลักดัน (push) และมิติของการดึงดูด (pull) มีระดับของการผลักดันอย่างสุดขีดคือ การบอกความรู้ (telling) ไปจนถึงระดับการดึงดูดสูงสุดคือการรับฟัง(listening)ทั้งนี้วิธีการเหล่านี้เป็นการช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ทั้งสิ้นแต่หากมีจุดเด่น และจุดด้อยของแต่ละวิธีแตกต่างกันไป ผู้ชี้แนะจึงเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ และผู้รับการชี้แนะแต่ละคน มีข้อเตือนใจว่าหากใช้มิติของการผลักดันได้แก่ การบอก การสอน การแนะนำเพียงด้านเดียว ไม่ถือว่าเป็น การชี้แนะที่แท้จริง

### กลวิธีการชี้แนะ

กลวิธีในการชี้แนะ เป็นความรู้เชิงปฏิบัติ(practical knowledge) ที่ผู้ชี้แนะได้ค้นพบในการลงมือปฏิบัติการชี้แนะกับผู้รับการชี้แนะ ในสถานการณ์การทำงานจริง แล้วเก็บเป็นกลวิธีเฉพาะของตนไว้ใช้ในการดำเนินการชี้แนะของตนเอง หากผู้ชี้แนะได้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้กลวิธีในการชี้แนะเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ก็จะช่วยขยายประสบการณ์การชี้แนะให้กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น กลวิธีที่น่าเสนอนี้จึงเป็นตัวอย่างบางตอน ดังนี้

**1. เดินที่ละก้าว กินข้าวทีละคำ** หมายความว่า การเดินไปสู่จุดหมาย ต้องเริ่มเดินไปที่ละก้าว ความสำเร็จจึงเกิดอยู่ทุกก้าวที่เดินไป เป้าหมายของการกินข้าวคือ การอิ่ม แต่ก็ต้องอาศัยการกินไปที่ละคำ เหมือนการดำเนินการชี้แนะ เป็นธรรมชาติที่ผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ สามารถตั้งเป้าหมายที่ไปถึงร่วมกันได้ แต่ การไปถึงเป้าหมายก็เริ่มจากการทำงานเล็ก ๆ พัฒนาไปเรื่อย ๆ

**2. จับถูก ไม่จับผิด** การชี้แนะเน้นไปที่การช่วยผู้รับการชี้แนะ มองหาว่าทำสิ่งใดทำได้ดี ถูกต้องเหมาะสมแล้ว แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตามที เป็นวิธีการที่ช่วยให้คุณครูไม่รู้สึกลังเลใจ เวลาที่มีผู้ชี้แนะมาทำงานด้วย การจับถูกทำให้ผู้รับการชี้แนะ ได้เห็นคุณค่าในตนเอง และฝึกหัดที่จะพัฒนางานการเรียนการสอนของตนเองต่อไป

**3. ปัญหาของใคร คนนั้นก็ต้องแก้** ผู้รับการชี้แนะ มีแนวโน้มพึ่งพาผู้ชี้แนะให้แก้ไขปัญหาก็ได้ ซึ่งหากผู้ชี้แนะตกหลุมพรางอันนี้ ก็ต้องคอยแก้ปัญหาให้คุณครูอยู่ร่ำไป การชี้แนะที่ดีจึงไม่รับปัญหาของผู้รับการชี้แนะ เข้ามาแก้ไขเสียเอง แต่พยายามช่วยเหลือให้ครูค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

**4. ชมสองอย่าง ชี้จุดบกพร่องหนึ่งอย่าง** หากจำเป็นต้องชี้ให้เห็นจุดบกพร่องในการทำงาน ก็ต้องใช้ต่อเมื่อผู้รับการชี้แนะ และผู้ชี้แนะคุ้นเคย ไว้วางใจกันพอสมควร ทั้งผู้รับ

การชี้แนะ ยินดีรับฟังข้อบกพร่องของตนเอง อย่างไรก็ตามผู้ชี้แนะต้องยึดหลักไม่ “ติ” มากกว่า “ชม” จึงต้องยึดหลักว่าให้ชมในประเด็นที่ทำได้ดีอย่างน้อย 2 เรื่อง และชี้ข้อบกพร่องเพื่อให้ปรับปรุงเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น

**5. การถาม ไม่ต้องหวังคำตอบ** การถามคำถามของผู้ชี้แนะ ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะ ได้พิจารณาอย่างรอบด้านมากขึ้น แบบอย่างของคำถามเหล่านี้ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะ เก็บไว้ถามตนเองได้ ดังนั้น ในบางคำถามต้องอาศัยเวลาในการคิดพิจารณา ก็อาจเป็น “คำถามฝากให้คิด” ไม่จำเป็นต้องบังคับให้ผู้รับการชี้แนะ ต้องตอบให้ได้ในขณะนั้น

**6. ให้การบ้าน ต้องตามมาตรวจ** หลังจากเสร็จสิ้นการชี้แนะในแต่ละครั้ง จำเป็นที่จะต้องวางแผนร่วมกันสำหรับการชี้แนะในครั้งต่อไป ผู้รับการชี้แนะ ต้องนำบทเรียนที่ได้ครั้งนี้ไปปรับปรุงการสอนของตนเอง เป็นเหมือนการให้การบ้านไว้ แล้วก็กลับมาตรวจดูว่าสามารถปรับปรุงได้ดีเพียงใด เพื่อหาทางชี้แนะต่อไป

**7. ถ้าจะบอก ต้องมีทางเลือก** การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับการชี้แนะ ใช้ในสถานการณ์ที่มีเวลาจำกัด หรือในกรณีที่ผู้รับการชี้แนะ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนบางประการ ผู้ชี้แนะอาจเลือกใช้วิธีการบอก หรือสั่งให้ทำ อย่างไรก็ตามในวิธีที่บอกหรือสั่งนั้น ควรมีอย่างน้อย 2 ทางเลือก เพื่อให้ผู้รับการชี้แนะ สามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

**8. แกล้งทำเป็นไม่รู้** ผู้ชี้แนะอาจทำบทบาทของผู้ที่ไม่รู้ ไม่เข้าใจ ให้ผู้รับการชี้แนะ ช่วยอธิบายหรือให้คำแนะนำก็จะช่วยพัฒนาความสามารถของผู้รับการชี้แนะ ได้ดีทีเดียว

**9. อุดหนุนฟังให้ถึงที่สุด** ในบางกรณีที่ผู้รับการชี้แนะ อาจมีเรื่องมากมายที่ยากบอกเล่าให้ผู้ชี้แนะฟัง หลายเรื่องอาจไม่เข้าท่า หากแต่ผู้ชี้แนะสามารถอดทนฟัง โดยไม่ตัดบทหรือแทรกแซง ก็จะได้เข้าใจความคิดของผู้รับการชี้แนะ มากขึ้น บางทีผู้รับการชี้แนะ ก็อาจได้คิดทบทวนในสิ่งที่ตนเองพูดมาได้บ้าง

**10. เราเรียนรู้ร่วมกัน** ผู้ชี้แนะไม่จำเป็นต้องรู้ไปเสียทุกเรื่อง ผู้ชี้แนะไม่จำเป็นต้องเก่งกว่าผู้รับการชี้แนะ แต่ถือว่าทั้งผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ สามารถเรียนรู้จากกันและกันได้เสมอ ปัญหาบางเรื่องที่แตกต่างกันไม่เข้าใจก็ต้องมาช่วยกันหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

### ผลที่เกิดขึ้น/การนำไปใช้ในการพัฒนางาน

1. ผลที่เกิดกับผู้ชี้แนะ (Coach)

1.1 ผู้ชี้แนะสามารถปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ผู้ชี้แนะสามารถช่วยเหลือผู้รับการชี้แนะ ในการสะท้อนจุดเด่น และจุดที่ยังมีปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการชี้แนะ ได้อย่างแท้จริง และผู้รับการชี้แนะสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ชี้แนะไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

1.3 ผู้ชี้แนะสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และปัญหา การเปลี่ยนแปลง การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ผู้รับการชี้แนะ ได้เข้าใจตรงกัน และมีทิศทางในการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 ผู้ชี้แนะสามารถรับรู้ความคาดหวัง สภาพและปัญหา อุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการชี้แนะ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศอย่างแท้จริง

1.5 เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

## 2. ผลที่เกิดกับผู้รับการชี้แนะ (Coachee)

2.1 การชี้แนะจะช่วยให้ผู้รับการชี้แนะ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 Coaching เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยผลักดันและสนับสนุนให้ผู้รับการชี้แนะ ทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย (Performance Goal) ตามแผนงานที่กำหนด

2.3 เข้าใจขอบเขต เป้าหมาย ของงาน และความต้องการที่ผู้นิเทศคาดหวัง

2.4 ได้รับรู้สถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง ปัญหา อุปสรรค ของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และภารกิจที่สถานศึกษากำลังดำเนินการในปัจจุบัน และจะดำเนินการต่อไปในอนาคต

2.5 ได้รับรู้ถึงปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้นิเทศก์ และมีส่วนร่วมกับผู้นิเทศ ในการพิจารณา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2.6 มีโอกาสรู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตน เพื่อสามารถนำไปพัฒนา และปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 3. ผลที่เกิดกับสถานศึกษา

3.1 สถานศึกษามีผลการปฏิบัติงาน (Organization Performance) เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.2 สถานศึกษามีความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการชี้แนะทำให้ผู้รับการชี้แนะ มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ทั้งด้านการทำงานตามนโยบาย กลยุทธ์ วิธีการทำงาน และการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เป็นต้น

### 3.3 เป็นการส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา

#### การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

**Mentoring** การเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) เป็นการให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือเป็นที่ยอมรับ หรือผู้บริหารในหน่วยงานให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือรุ่นน้องหรือผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่า (Mentee) ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานเพื่อให้มีศักยภาพสูงขึ้น การเป็นพี่เลี้ยงอาจไม่เกี่ยวกับหน้าที่ในปัจจุบันโดยตรง การ Mentoring นอกจากใช้กับบุคลากรใหม่แล้วยังสามารถนำวิธีการนี้มาใช้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรมาก่อน โดยคุณลักษณะของผู้ที่เข้าข่ายของการเป็น Mentee ในองค์กรได้นั้น ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- เป็นผู้ที่มีประวัติในการทำงานที่ประสบความสำเร็จ
- เป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดและมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน
- เป็นผู้ที่มีความผูกพันกับบริษัทและผูกพันกับหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย
- เป็นผู้ที่มีความใฝ่ฝันและความปรารถนาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
- เป็นผู้ที่ชอบความท้าทายและเต็มใจพร้อมที่จะทำงานนอกเหนือจากงานประจำของตน
- เป็นผู้ที่มีความปรารถนาที่จะได้รับความก้าวหน้าและการเติบโตในสายอาชีพ
- เป็นผู้ที่มีใจรับฟังคำชี้แนะและข้อมูลป้อนกลับจากหัวหน้างานและคนรอบข้างเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

จะเห็นว่า Mentee เป็นกลุ่มคนที่ถือว่าเป็นพวกที่มีผลงานที่โดดเด่นกว่าบุคคลอื่น ๆ เป็นดาวเด่นที่มีผลงานดีเลิศ (Top Performer) ซึ่งองค์กรจะต้องรักษาไว้ ดังนั้นผู้ที่ เป็น Mentor จึงเป็นเสมือนแม่แบบของ Mentee ด้วย นอกจากเป็นแม่แบบแล้วผู้ที่ เป็น **Mentor** ยังต้องมีบทบาทของการเป็นผู้สอนงานหรือผู้ชี้แนะ (Coach) โดยการสร้างความเข้าใจให้ตรงกับกับ Mentee ในเรื่องของวัฒนธรรมองค์กร ข้อควรระวังหรือประเด็นความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร การปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงหรือไม่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น (Political Praps) รวมถึงการวิเคราะห์จุดแข็ง และข้อที่ควรพัฒนาปรับปรุงของ Mentee เพื่อที่จะได้หาวิธีการในการพัฒนาปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของ Mentee ต่อไป นอกจากนี้ Mentor ยังมีบทบาทของการเป็นผู้สนับสนุน (Advocate) คอยให้กำลังใจ



และให้ความช่วยเหลือ ให้ Mentee มีโอกาสเติบโตหรือได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยให้โอกาสหรือเวทีที่จะแสดงผลงาน แสดงฝีมือและความสามารถในการทำงาน

Mentor ที่ดี ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีความสัมพันธ์ที่ดี (Interpersonal Skills)
- การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (Influence Skills)
- การตระหนักถึงผลสำเร็จในการทำงานของผู้อื่น (Recognized other's accomplishment)
- การมีทักษะของการบังคับบัญชาที่ดี (Supervisory Skills)
- ความรู้ในสายวิชาชีพหรือสายงานของตน (Technical Knowledge)

### รูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

วิธีการ Mentoring ได้เริ่มมีขึ้นเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถสูงและใช้ในการพัฒนาหญิงให้สามารถก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้บริหารได้เท่าเทียมกับชาย แนวคิดนี้ยังคงอยู่ต่อมาจนถึงปัจจุบันแต่ในสมัยก่อนรูปแบบของ Mentoring จะเป็นแบบคู่ คือ จับคู่กันระหว่าง Mentor 1 คน กับ Mentee 1 คน หรือ 2 คน ซึ่งปัจจุบันมีผู้เห็นว่าแบบคู่มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น หา Mentor ได้ไม่เพียงพอกับจำนวน Mentee เพราะ Mentor หายากและการที่ Mentee เรียนรู้จาก Mentor เพียงคนเดียวนั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากการพัฒนาบุคคลนั้นต้องอาศัยเครือข่ายของกลุ่มคนที่มีความรู้ ประสบการณ์และแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งรวมถึงเครือข่ายในกลุ่มเพื่อนร่วมงานด้วย ปัจจุบันจึงได้มีแนวคิด Mentoring แบบกลุ่ม คือ Mentor 1 คน ต่อ Mentee 4 – 6 คน ไม่ว่าจะแบบใดก็ตาม การคัดเลือก Mentor จะเลือกจากผู้ที่มีระดับตำแหน่งสูงกว่า Mentee มีประสบการณ์สูง ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานและสมัครใจจะเป็น Mentor ส่วนการเลือก Mentee ก็จะต้องเลือกจากผู้มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพและโอกาสที่จะเลื่อนระดับตำแหน่งสูงขึ้นเป็นผู้บริหาร Mentor และ Mentee จะร่วมกิจกรรม Mentoring โดยการพบปะ ประชุม ปรึกษาหารือกันเป็นระยะๆ ปกติโครงการนี้จะกระทำต่อเนื่องเป็นเวลา 1-2 ปี

Mentoring แบบกลุ่มนี้ Mentor จะเป็นผู้นำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning Leader) กลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด กำหนดประเด็นการพัฒนา ให้คำแนะนำกันเป็นกลุ่ม วิธีนี้จะเป็นการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมด้วย กลุ่ม Mentoring จะกลายเป็นกลุ่มแห่งการเรียนรู้ (Learning Group) ซึ่งคล้ายกับ Learning Team ใน Learning Organization ของ Peter Senge' ที่กล่าวว่า เมื่อทีมเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ไม่เพียงก่อให้เกิด

ผลงานที่ดีขึ้นเท่านั้น แต่สมาชิกแต่ละคนในทีมก็เจริญก้าวหน้าเร็วขึ้นด้วย ในกลุ่มแห่งการเรียนรู้ Mentee ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มจะมีโอกาสเรียนรู้จากเพื่อนสมาชิกด้วยกันและจาก Mentor ด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเรียนรู้นั้นกำหนดให้ความรับผิดชอบในการนำและก่อให้เกิดการเรียนรู้กระจายไปยังสมาชิกทุกคน รวมทั้ง Mentor ด้วย แบบกลุ่มนี้จะถือว่า Mentor หรือ Learning Leader เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากกว่าจะเป็นคนนอก แต่โดยที่ Mentor เป็นผู้ มีประสบการณ์และความรู้ที่จะแบ่งปันได้มากกว่า Mentor จึงทำหน้าที่เป็นผู้นำของกลุ่มการเรียนรู้ โดยช่วยให้กลุ่มเข้าใจองค์กร ให้แนวทางแก่กลุ่ม เพื่อสามารถวิเคราะห์ประสบการณ์ ของตนเอง และช่วยให้กลุ่มกำหนดทิศทางของการพัฒนากระบวนการนี้จะช่วยให้ Mentee เรียนรู้ประสบการณ์และความรู้จาก Mentor ซึ่งมีกระบวนการที่แตกต่างจากตน Mentor จะช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ โดย

- ช่วยให้กลุ่มกำหนดประเด็นในการประชุมพบปะกัน
- ให้คำแนะนำหัวข้ออภิปรายและโครงการที่จะช่วยให้กลุ่มเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- กระตุ้นให้กลุ่มแสดงความคิดเห็น
- ให้คำปรึกษาเมื่อกลุ่มต้องการ
- สนับสนุนกลุ่มโดยเชื่อมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มกับบุคคลอื่นในองค์กร
- ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคล

### บทบาทหน้าที่ของการเป็นพี่เลี้ยง (Mentor)

ในองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งทุกคนต้องเรียนรู้ไปพร้อมกันเป็นทีมนั้น Mentoring แบบกลุ่มมีความเหมาะสม ที่จะนำมาใช้พัฒนาบุคคลในองค์กรได้ดี โดย Mentor หรือ Learning Leader จะทำหน้าที่ ดังนี้

1. Guide เป็นผู้คอยชี้ช่องทางแก่กลุ่ม Mentee และคอยเตือนให้ระมัดระวังจุดอันตราย แต่จะไม่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกทางให้ จะช่วยให้กลุ่มมองเห็นภาพขององค์กรในอนาคต เพื่อกลุ่มย้อนไปดูว่าทางที่เขาก้าวหน้าในงานขึ้นมาจนอยู่ในตำแหน่งปัจจุบัน เขาได้ใช้ทักษะ วิธีการและพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังคอยตั้งคำถามที่กระตุ้นให้กลุ่มหาคำตอบซึ่งจะทำให้กลุ่มสามารถมองเห็นกลยุทธ์และเทคนิคใหม่ ๆ ที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ การเรียนรู้ Mentee ไม่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองเท่านั้น แต่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Mentee อื่น ๆ ในกลุ่มด้วย

2. Ally เป็นพันธมิตรที่คอยให้ข้อมูลแก่ Mentee แต่ละคนในกลุ่มว่า บุคคลนอกกลุ่มเขามองจุดอ่อน จุดแข็งของ Mentee แต่ละคนอย่างไร หาก Mentee เล่าถึงปัญหาของตนก็จะฟังอย่างตั้งใจเห็นอก เห็นใจ แล้วให้ข้อมูลความเห็นทั้งทางดีและทางไม่ดีอย่างตรงไปตรงมาและเป็นมิตร

3. Catalyst เป็นผู้กระตุ้นให้กลุ่มมองภาพวิสัยทัศน์ขององค์กรและอนาคตของตนเอง ซึ่งให้เห็นว่าในอนาคตจะมีอะไรที่เป็นไปได้เกิดขึ้นบ้าง แทนการคาดการณ์ การมองภาพในอนาคตนั้นให้มองออกไปนอกแวดวงการทำงานของแต่ละคนด้วย

4. Savvy Insider Mentor เป็นผู้ซึ่งอยู่ในหน่วยงานมานาน พอจะรู้งานต่างๆ ในหน่วยงานประสบความสำเร็จได้อย่างไร รู้ลู่ทางว่าหาก Mentee ในกลุ่มแต่ละคนจะก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้จะต้องเดินไปทางไหน จะเป็นผู้ทำหน้าที่เชื่อมโยง Mentee กับบุคคลอื่นในองค์กรที่สามารถช่วยให้ Mentee เกิดการเรียนรู้ได้

5. Advocate ในขณะที่กลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น สมาชิกจะเริ่มมองเห็นว่าตนเองสามารถผลักดันความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาแผนความก้าวหน้าได้ด้วยตนเอง Mentor จะทำหน้าที่ช่วยให้ Mentee ได้มีโอกาสแสดงความสามารถให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้บังคับบัญชา (Visibility) เช่น เมื่อ Mentee เสนอโครงการปฏิบัติงานที่เห็นว่าดี ก็พยายามผลักดันให้โครงการนั้นได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ เพื่อ Mentee จะได้มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถ

### บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง( Stakeholders )

Mentoring แบบกลุ่มจะประสบความสำเร็จต่อเมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย เพราะ Mentoring ต้องผสมผสานกลมกลืนกับงานอื่น ๆ ขององค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญนอกเหนือจาก Mentor คือ Mentee ผู้บังคับบัญชาของ Mentee และผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายบุคคลขององค์กรแต่ละฝ่ายต้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. Mentee ต้องมีบทบาทในเชิงรุก Mentee ใน Mentoring แบบกลุ่มจะมีบทบาทมากกว่าใน Mentoring แบบคู่เพราะ Mentee ต้องช่วยกันสนับสนุนผลักดันกลุ่มและร่วมกันคิดว่า จะใช้ประโยชน์จากความรู้ของ Mentor ได้อย่างไร ต้องเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของความก้าวหน้าในสายอาชีพของตนปฏิบัติ งานที่ได้รับมอบหมายเพื่อการพัฒนา และพยายามเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งกันและกัน แบ่งปันข้อมูลความรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กันและกัน และโดยที่ Mentor หรือ Group Leader ไม่ได้ทำหน้าที่ประธานในการประชุม ฉะนั้นกลุ่ม Mentee ต้องรับผิดชอบสร้างประสบการณ์ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นแล้วต้องชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติม โดยการศึกษาและฝึกอบรม

2. หัวหน้างาน ต้องได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับการดำเนินการ Mentoring และบางครั้งจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วย หัวหน้างานต้องมีจิตใจเป็นนักพัฒนา เต็มใจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบ ต่อองค์กร และต่อตัว Mentee ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา หัวหน้างานจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและมอบหมายงานที่จะช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงาน ให้ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นตัวแบบที่ดีในการทำงาน ซึ่งผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถยึดเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนได้

3. ฝ่ายบุคคล ต้องเป็นผู้ริเริ่มให้เกิดวิธีการพัฒนาด้วย Mentoring ขึ้นในองค์กร จัดให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ Mentoring แก่ Mentor และ Mentee และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คัดเลือก Mentee จัดกลุ่มและคอยติดตามประเมินผลโครงการ ซึ่งควรประเมินทุก ๆ 6 เดือน

#### ประโยชน์ของการ Mentoring

- สร้างกลุ่มคนที่มีความสามารถ มีศักยภาพ ได้เร็วกว่าพนักงานปกติ
- จูงใจพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีและมีศักยภาพในการทำงานสูงให้คงอยู่กับหน่วยงาน
- กระตุ้นให้พนักงานสร้างผลงานมากขึ้น พร้อมทั้งจะทำงานหนักและท้าทายมากขึ้น
- สร้างบรรยากาศของการนำเสนอผลงานใหม่ ๆ หรือความคิดนอกกรอบมากขึ้น
- สร้างระบบการสื่อสารแบบสองช่องทาง (Two Way Communication) ระหว่าง

Mentor และ Mentee หัวหน้างานในฐานะ Mentor มีเวลาที่จะคิด วางแผน กำหนดนโยบายและวางกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของทีมได้มากขึ้น เนื่องจากได้มอบหมายงานส่วนหนึ่งให้ Mentee รับผิดชอบแล้ว

#### ความแตกต่างของ Coaching และ Mentoring

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบของการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง

Coaching	Mentoring
✓ มีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน	❖ มีสัมพันธภาพยาวนาน
✓ เป้าหมายระยะสั้น	❖ เป้าหมายระยะยาว
✓ มีลักษณะเป็นเพื่อนร่วมงานที่มีสถานะเท่าเทียมกัน	❖ สัมพันธภาพเป็นลักษณะรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง
✓ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	❖ จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
	❖ พัฒนาเครือข่ายกว้างขวางขึ้น

## งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### งานวิจัยเกี่ยวกับการเป็นพี่เลี้ยง (mentor)

กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล(2553) การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ 2) ตรวจสอบประสิทธิภาพภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า

1.รูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ภายใต้รูปแบบ พี่พี่เอ็มอี คือ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมความพร้อม (Preparing Phase) ระยะที่ 2 ระยะวางแผนการให้คำปรึกษาแนะนำ (Planning Phaes) ระยะที่ 3 ระยะการดำเนินการดูแลให้คำปรึกษา (Mentoring Phase) โดยมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน 3.1 การประชุมก่อนให้คำแนะนำ 3.2 การสังเกตและรวบรวมข้อมูล 3.3 ร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนความคิดการปฏิบัติ 3.4) การประชุมหลังการดูแลให้คำปรึกษา ระยะที่ 4 ระยะการประเมินการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Evaluating Phase)

2.ผลการใช้รูปแบบการให้การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ(พี่พี่เอ็มอี) พบว่า สมรรถนะของอาจารย์นิเทศก์ในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการทำวิจัยชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก นอกจากนี้ระดับความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ต่อรูปแบบฯอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการเรียนของนักเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

กรัณย์พล วิวรรณมงคล (2559).การพัฒนารูปแบบการติดตามช่วยเหลือโดยใช้ผลการปฏิบัติการสอนเป็นฐานผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการกับสาระเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการติดตามช่วยเหลือโดยใช้ผลการปฏิบัติการสอนเป็นฐานผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการ

เรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ของครูในระดับชั้นเรียน 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการติดตามช่วยเหลือโดยใช้ผลการปฏิบัติการสอนเป็นฐานผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ของครูในระดับชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 9 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 9 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาด้วยความสมัครใจร่วมกับได้รับการคัดเลือกจาก ID Plan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอน 3) แบบประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยี 4) แบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษบูรณาการในการเรียนการสอน 5) แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการเข้าร่วมโครงการฯ สถิติที่ใช้ในการวิจัยร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนารูปแบบการติดตามช่วยเหลือโดยใช้ผลการปฏิบัติการสอนเป็นฐานผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ของครูในระดับชั้นเรียน ได้พัฒนาครูตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ ระยะที่ 1 ระยะการเตรียมความพร้อมการพัฒนาครู ขั้นที่ 1 วิเคราะห์แผนพัฒนาตนเอง (Analysis=A) พุดคุยปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน วิเคราะห์ปัญหาจากการพูดคุย สะท้อนแนวทางการพัฒนาสื่อการสอนขั้นที่ 2 พัฒนาเสริมความรู้ครู (Development=D) ทบทวนความรู้แนวทางการพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมสร้างความตระหนักเตรียมให้ความรู้ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู การสร้างความเข้าใจการเป็นพี่เลี้ยงขั้นที่ 3 วางแผนพัฒนางานสอน (Planning =P) กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดแผน ออกแบบเครื่องมือ กำหนดการทำงาน ระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาครูขั้นที่ 4 ติดตามช่วยเหลือ (Mentoring = M) ติดตามช่วยเหลือในชั้นเรียน สะท้อนผลที่เกิดขึ้น ประเมินความสามารถนักศึกษาครูและครูพี่เลี้ยง โดยดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 2-3 ครั้ง ระยะที่ 3 สรุปผลการพัฒนาครูขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluating = E) ระหว่างการพัฒนา จำนวน 2-3 ครั้งและสรุปผลสะท้อนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ได้ทำการวิพากษ์และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเหมาะสมต่อการนำไปใช้

2. ผลการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่สูงขึ้น มีข้อย้อยดังนี้ 2) ผลการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่สูงขึ้นมีข้อย้อยดังนี้

2.1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนของครูด้วยกระบวนการปฏิบัติการสอนเป็นฐาน (Lesson study) ผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมทั้งสมรรถนะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี

2.2 ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติการสอนเป็นฐาน (Lesson study) ผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปรับปรุง

2.3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีนำมาใช้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ปฏิบัติการสอนเป็นฐาน (Lesson study) และการเรียนผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้

2.4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกระบวนการปฏิบัติการสอนเป็นฐาน (Lesson study) ผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ของครู โดยภาพรวมและรายชื่อย่อย อยู่ในระดับมาก

### งานวิจัยเกี่ยวกับการโค้ช (Coach)

ธัญพร ชื่นกลิ่น.(2553) การพัฒนารูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนารูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข 2)เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า

1.การพัฒนารูปแบบการโค้ช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1)การศึกษาวิเคราะห์สภาพและการประเมินความต้องการจำเป็น 2)การออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช 3)การทดลองใช้รูปแบบ และ 4)การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบผลการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการโค้ชได้รูปแบบ พีพีซีอี มีกระบวนการได้ 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ (Preparing Phase) ระยะที่ 2 ระยะวางแผนการโค้ช (Planning Phaes) ระยะที่ 3 ระยะการปฏิบัติการโค้ช (Coaching Phase) ระยะที่ 4 ระยะการประเมินการโค้ช (Evaluating Phase)

2.ผลการทดลอง พบว่า รูปแบบการได้ช พืพิชชี มีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ ก่อนและหลังการทดลอง อาจารย์มีสมรรถนะการได้ชแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีสมรรถนะจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการได้ช พืพิชชีในระดับมากที่สุด รวมทั้งนักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความเหมาะสมในระดับมาก

พนิดา จารย์อุปการะ และคณะ (2559) การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้สำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ความสามารถในการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การอบรมการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบประเมินการอบรมการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และแบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ( $\bar{X}=13.46, S.D.=1.82$ ) และ 2) ความสามารถในการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูอยู่ในระดับดี



### บทที่ 3

#### การดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง ภาคตะวันตก ปีที่ 2 เป็นการสร้างระบบและกระบวนการในการผลิตและพัฒนาครู ด้วยการบ่มเพาะความรู้สึกร่วมกันตามแนวคิดจิตปัญญา ให้ครูของครู นักศึกษาครู และครูพี่เลี้ยงในพื้นที่ เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงผ่านโครงงานฐานวิจัย (Research-Based Learning-RBL) มีการพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาครูของครู นักศึกษาครู และครูพี่เลี้ยงในพื้นที่ ด้วยการ “โค้ช” เพื่อให้ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ เครือข่ายกัลยาณมิตร เปลี่ยนแปลง ปฏิรูป ผลิต พัฒนาครูในระบบการผลิตครู โดยเปลี่ยนแปลง Mindset ของผู้ผลิตและพัฒนาครู เข้าใจและลงมือปฏิบัติ โดยเน้นการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของความเป็นครู โดยมีชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ Professional Learning Community (PLC) เข้ามามีส่วนสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

#### 1.กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1.1.อาจารย์นิเทศของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย ประมาณ 20 คน
- 1.2 นักวิจัยของมหาวิทยาลัย 4 ราชภัฏกลุ่มภาคกลางตะวันตก ตะวันตก
- 1.3 นักศึกษาครูที่อาจารย์ผู้สอนได้ทำการสอนและทำการนิเทศที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3-4 และ 5 ในแต่ละสถาบัน

#### 2.เนื้อหาสาระการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้สาระเนื้อหา ดังนี้

- 1.แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
- 2.แนวคิดการโค้ช
- 3.แนวคิดการวิจัยเป็นฐาน
4. สาระเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา(สกอ.)

### 3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

#### ระยะที่ 1 วางแผนการดำเนินการตามแนวคิด CCR

เป็นการดำเนินการของขั้นแรกที่ใช้พัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง-ภาคตะวันตก โดยใช้แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) แนวคิดระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

##### 1.1. การเตรียมการ

1) ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจโครงการพัฒนาระบบผลิตและกระบวนการพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดและกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) แนวคิดระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณาบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง

2) คัดสรรประธานโหนดทำการประชุมหารือและวางแผนการดำเนินงานร่วมกับคณบดี ประธานโหนดดำเนินการประชุม คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง ในกลุ่มภาคกลาง-ตะวันตก กำหนดแผนการดำเนินการ ดังตารางที่ 2

##### 1.2. การศึกษา ทบทวนเอกสาร วิเคราะห์และสังเคราะห์

1) ทบทวนเอกสารหลักการ ทฤษฎี การเรียนรู้ RBL Coaching จิตตปัญญาศึกษา  
 2) วิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ RBL Coaching จิตตปัญญาศึกษา  
 3) ทบทวนวิธีวัดประเมินผลการเรียนรู้ RBL Coaching จิตตปัญญาศึกษา แบบเสริมพลัง

4) วิเคราะห์สังเคราะห์ ผลการดำเนินงานที่ได้จากรายการดำเนินการในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้ง 4 มหาวิทยาลัย ตามกิจกรรมดำเนินงานและผลผลิตในแต่ละระดับ ดังต่อไปนี้

### แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลผลิต/ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	กิจกรรมประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจโครงการพัฒนาระบบผลิตและกระบวนการพัฒนาครูโดยโครงการงานฐานวิจัยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่งและคณะกรรมการ	6 ตุลาคม 2560 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ นำความเข้าใจไปปฏิบัติสนใจเข้าร่วมโครงการและวางแผนการดำเนินงานในปีที่ 2
2	กิจกรรมอบรมพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศนักศึกษาครูโดยใช้กระบวนการ PLC และ CCR	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง	30-31 ต.ค. 61 จ.เพชรบุรี	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	แผนการดำเนินการการศึกษา ทบทวนเอกสารวิเคราะห์และแผนการพัฒนากิจกรรมนิเทศและพัฒนาครูพี่เลี้ยง
3	กิจกรรมประชุมและพัฒนาคูพี่เลี้ยงแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏ	คณบดีนักวิจัย 20 คน	3-17 พ.ย. 60 แต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏ	คณบดีแต่ละมหาวิทยาลัย	คู่มือพี่เลี้ยงแต่ละสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเป็นพี่เลี้ยงดูแลนักศึกษาครู
4	กิจกรรมคณะกรรมการโหนดภาคกลาง-ตะวันตก นิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้	มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง	พ.ย. 60 – ก.พ. 61	คณะกรรมการ โหนดภาคกลาง-ตะวันตก	แผนการนิเทศติดตามระหว่างมหาวิทยาลัยในการพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยง
5	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูพี่เลี้ยงอาจารย์นิเทศ และนักวิจัยครั้งที่ 1 และ 2	อาจารย์พี่เลี้ยงทุกมหาวิทยาลัยทั้ง 4 มหาวิทยาลัย	ก.พ. 60 – ก.พ. 61	อาจารย์พี่เลี้ยง	ผลการติดตามการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูทั้ง 4 มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลผลิต/ผลที่คาดว่าจะได้รับ
6	ประชุมคณะกรรมการ โหนดภาคกลาง ภาค ตะวันตก ปีที่ 2 ครั้งที่ 2	คณบดีคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ 4 แห่งและ คณะกรรมการ	19 ธันวาคม 2561 คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ยราชภัฏ หมู่บ้าน จอมบึง	คณบดี คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ยราชภัฏ หมู่บ้าน จอมบึง	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รายงานผลการดำเนิน งานและดำเนินการผลการ ขับเคลื่อนในโครงการฯ
7	กิจกรรมประชุม ติดตามโครงการ พัฒนาระบบผลิตและ กระบวนการพัฒนาครู โดยโครงการฐานวิจัย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้	คณบดีคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ 4 แห่งและคณะ กรรมการ	9 กุมภาพันธ์ 2561 คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ยราชภัฏ นครปฐม	คณบดี คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยา ลัยราชภัฏ นครปฐม	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รายงานผลการดำเนินงาน และดำเนินการผลการ ขับเคลื่อนในโครงการฯ
8	กิจกรรมการประชุม การติดตามการเขียน รายงาน 5 เดือน	อาจารย์พี่ เลี้ยงทุก มหาวิทยาลัย ทั้ง 4 มหาวิทยาลัย		คณบดี คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยา ลัยราชภัฏ	
9	กิจกรรมประชุม คณะกรรมการเขียน ราย งานสรุปโครงการและ การเขียนรายงาน 5 เดือนหลัง	คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ 4 แห่งและคณะ กรรม การ	19 ก.พ.62	คณบดี คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยา ลัยราชภัฏ กาญจนบุรี	รายงานผลการดำเนินงาน โครงการ ให้เป็นไปตาม เป้าหมายของโครงการในปี ที่ 2

### บทบาทหน้าที่

(1) **ผู้ประสานงานส่วนกลาง** ภายใต้โครงการของประธานที่ประชุมคณบดีคณะครุศาสตร์ ศิษษาศาสตร์และวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย

1.1 ดร.มิตภาณี พุ่มกล่อม คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นผู้แทนรับทุน โหนด ภาคกลาง ภาคตะวันตก พร้อมคณะทำงานการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.2 คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ทั้ง 4 มหาวิทยาลัย มีบทบาทดังนี้ (ตามคู่มือการดำเนินโครงการฯ ปีที่ 2)

- ประสานและสนับสนุนการเรียนรู้ของแต่ละมหาวิทยาลัย ในการบูรณาการแนวทางตามกรอบแนวคิดการวิจัย
- นำเสนอความก้าวหน้าต่อที่ประชุมคณะที่ปรึกษา
- จัดประชุมที่มวิจัยทั้ง 4 มหาวิทยาลัยในแต่ละมหาวิทยาลัย
- จัดทำรายงานความก้าวหน้า ผลการสังเคราะห์ และผลสรุปการวิจัย มีเนื้อหาประกอบด้วย

1) การกำหนดกรอบแนวคิดกระบวนการนิเทศการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการ RBL, coaching บนฐานจิตตปัญญาศึกษา

2) การศึกษาแนวคิดการเรียนรู้ และแนวคิดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บูรณาการ RBL, coaching บนฐานจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษาครู

3) สังเคราะห์กระบวนการนิเทศที่ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ RBL-PBL Coaching บนฐานจิตตปัญญาศึกษา

4) ประมวลตัวชี้วัดการประเมินผลการเรียนรู้บูรณาการ RBL-PBL Coaching บนฐานจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษาครูปีที่ 5

5) แนวทางและข้อเสนอแนะในกระบวนการผลิตครูเพื่อเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์สอน (Pre-service)

- ติดตาม ประสานและเฝ้าให้แต่ละระดับ Node และมหาวิทยาลัย ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
- จัดทำรายงานความก้าวหน้าที่สุดคล้องกับเป้าหมายและผลผลิต เสนอต่อคณะที่ปรึกษาและ สกว.และจัดทำรายงานการเงิน ทุก 5 เดือน

การดำเนินงานของการวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูโดย  
บูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน ภาคกลาง  
ภาคตะวันตก ปีที่ 2 ได้เน้นการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุ  
เป้าหมาย

## ระยะที่ 2 การพัฒนารอบความคิดนักวิจัย อาจารย์และคู่มือที่ใช้ในการวิจัย

### ตามแนวคิด CCR

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ลงมือปฏิบัติดำเนินการพัฒนานักวิจัยและสร้างกรอบแนวคิดที่ถูกต้องใน  
การปฏิบัติงานในโครงการ และเป็นการพัฒนาคู่มือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับงานวิจัยในปีที่ 2 ให้  
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยผ่านคณะกรรมการกรรมการสร้างและพัฒนา  
เครื่องมือการวิจัยและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยขั้นตอนต่างมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การให้ความรู้และพัฒนาครุความคิด อาจารย์ นักวิจัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละ  
มหาวิทยาลัย

1) จัดทำโครงการดำเนินการพัฒนาบุคลากรและการวิจัย ภายใต้โครงการ โครงการ  
กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยบูรณาการ CCR ร่วมกับ PLC

2) ประสานมหาวิทยาลัยในการส่งบุคลากรเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการ  
กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยบูรณาการ CCR ร่วมกับ PLC

3) ดำเนินการปฏิบัติการตามกำหนดการที่ปรากฏในโครงการ กำหนดการประชุม  
สัมมนาเรื่อง “กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยบูรณาการ CCR ร่วมกับ  
PLC”ของกลุ่มราชภัฏภาคกลาง – ภาคตะวันตกระหว่างวันที่ 30 – 31 ตุลาคม 2560 ณ อาคาร  
มนตรา ชะอำ รีสอร์ท อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบุรีมีรายละเอียดดังนี้

### วันที่ 30 ตุลาคม 2560

08.30 น. – 09.00 น. ลงทะเบียน

พิธีเปิด

09.00 น. – 10.00 น. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

วิทยากร อาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบุลย์

ผศ.ดร.ปัญญา ทองนิล

10.00 น. – 10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง

10.30 น. – 12.00 น. ทักษะเทคนิคการนิเทศ Coaching & Mentoring

	อาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ ผศ.ดร.ปัญญา ทองนิล
12.00 น. – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. – 14.00 น.	การนิเทศ Coaching & Mentoring เพื่อพัฒนา การเรียนรู้การสอนโดยบูรณาการ CCR วิทยากร อาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ ผศ.ดร.ปัญญา ทองนิล
14.00 น. – 14.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.30 น. – 17.00 น.	การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) วิทยากร อาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ ผศ.ดร.ปัญญา ทองนิล
18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
<b>วันที่ 31 ตุลาคม 2560</b>	
08.30 น. – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 น. – 10.00 น.	ความจำเป็น/ ความสำคัญ การจัดการความรู้ วิทยากรอาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง
10.00 น. – 10.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.30 น. – 12.00 น.	ขั้นตอน หลักการ และเทคนิควิธีการในการถอด/ สกัดความรู้ และองค์ประกอบสำคัญของการถอดความรู้ วิทยากรอาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง
12.00 น. – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. – 14.00 น.	อภิปราย บรรยาย การถอดความรู้ วิทยากรอาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง
14.00 น. – 14.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.30 น. – 17.00 น.	กิจกรรมกลุ่มร่วมวางแผนกำหนดปฏิทินการนิเทศ การเรียนรู้

สอนระหว่างมหาวิทยาลัย

วิทยาการอาจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์

อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง

4) สรุปผลการดำเนินงานโครงการและสรุปแนวทางสู่การปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ในกลุ่มภาคกลาง ภาคตะวันตก

## 2.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัยในโครงการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ในการนำเครื่องมือไปวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือภายใต้คณะกรรมการพัฒนางานวิชาการ (Roving Team) ดำเนินการจัดทำโดยมีคณะกรรมการตัวแทนจากมหาวิทยาลัยทั้งประเทศในการพัฒนาคู่มือเพื่อนำไปใช้ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย รวมจำนวน 25 คน

2) ดำเนินการจัดทำหนังสือราชการเพื่อเชิญเข้าร่วมประชุมในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคู่มือการดำเนินการในปีที่ 2

3) นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นนำเสนอแนะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในคณะกรรมการและนำเสนอที่ปรึกษาโครงการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจำนวน 5 ท่าน เพื่อเสนอแนะและปรับปรุงรายละเอียดให้สอดคล้องกับการดำเนินการวิจัย

4) จัดทำคู่มือรายละเอียดโครงการดำเนินการสู่การนำไปใช้เชิงพื้นที่ และเชิญคณบดีหรือผู้แทน นักวิจัย แต่ละมหาวิทยาลัยเข้าร่วมรับฟังคู่มือที่ใช้ในการวิจัยในปีที่ 2 และเงื่อนไขรายละเอียดแต่ละเครื่องมือ

5) แต่ละมหาวิทยาลัยเชิงพื้นที่นำไปประชุมและดำเนินการแก่นักวิจัย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศในแต่ละพื้นที่

## ระยะที่ 3 การปฏิบัติการพัฒนานักศึกษาเชิงพื้นที่

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งที่นักวิจัยและอาจารย์แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการเชิงพื้นที่ให้เหมาะสมและเกิดผลลัพธ์ในการศึกษาวิจัยโดยในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการของโครงการที่จะเก็บผลจากนักศึกษาที่ดำเนินการโดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้

3.1 การพัฒนากระบวนการนิเทศติดตามกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยงและการบูรณาการวิจัยเป็นฐาน



1) กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 อาจารย์ผู้สอนมีกระบวนการดำเนินการดังนี้

1.1 สังเคราะห์แนวคิด ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านแนวคิดจิตตปัญญาในการดำเนินการโครงการในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ

1.2 นำเสนอต่อคณบดีแต่ละมหาวิทยาลัยรับผิดชอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้กระบวนการนั้นมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้

1.3 อาจารย์ผู้สอนนำกระบวนการที่พัฒนาขึ้นนั้นไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของกลุ่มและเตรียมนำไปออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลำดับต่อไป

2) กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงมีกระบวนการดำเนินการดังนี้

2.1 อาจารย์นิเทศดำเนินการประชุมสังเคราะห์แนวทางในการนิเทศติดตามกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในแต่ละมหาวิทยาลัย

2.2 ดำเนินการนำกระบวนการนำเสนอต่อคณบดีเพื่อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในฐานะนักวิจัยและกระบวนการดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดำเนินการ

2.3 จัดทำเอกสารกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงเพื่อดำเนินการตามกระบวนการของแต่ละมหาวิทยาลัยตามบริบท

3.2 การอบรมและพัฒนาครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู

1) คณบดีคณะครุศาสตร์แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการประชุมนักวิจัยและดำเนินการวางแผนการดำเนินการในแต่ละมหาวิทยาลัย การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา ในโครงการวิจัย ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแต่ละสาขาวิชาที่นักวิจัยได้ดำเนินการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ฯ

2) การดำเนินการสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีการดำเนินการโดยประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจรายละเอียดของโครงการ ฯ และการใช้คู่มือสำหรับการประเมินนักศึกษาครูระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 ก็ได้ตามบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย

3) นักวิจัย อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาวางแผนการนิเทศและในแต่ละบุคคลแต่ละมหาวิทยาลัย รวมถึงการทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ CCRและนักหมายการพัฒนาการศึกษา

### 3.3 การติดตามนิเทศเชิงพื้นที่ตามแนวคิด CCR

#### 1) กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หรือ 4 อาจารย์ผู้สอนดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

1.1 อาจารย์ผู้สอนดำเนินการศึกษาคำอธิบายรายวิชาที่ตนได้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่มหาวิทยาลัยได้มอบหมายจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นได้ทั้ง มคอ. 3 และ มคอ.4 สำหรับรายวิชาฝึกปฏิบัติการ

1.2 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ผนวกแนวคิด CCR เข้าไปในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะบูรณาการ เชื่อมโยงแนวคิดนี้ในรายวิชาและสู่การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่รับผิดชอบ รวมถึงการจัดเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้

1.3 ออกแบบการประเมินผลความรู้ ในรายวิชาและเตรียมเครื่องมือประเมินผลตามโครงการวิจัยและวางแผนระยะเวลาการประเมินผลให้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ

2) กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงดำเนินการนิเทศตามแผนการดำเนินการนิเทศเชิงพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในการดำเนินการนั้นมีขั้นตอนย่อยดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมก่อนการนิเทศ เป็นขั้นตอนที่ผู้รับการนิเทศหรือนักศึกษา ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลต่างๆที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศได้ตรวจสอบและเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริงในชั้นเรียน

2.2 ขั้นนิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศเข้าเยี่ยมนิเทศการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของในระยะเวลาที่นักศึกษาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.3 ขั้นสรุป อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง ร่วมถึงการสะท้อนการได้ช นักศึกษาครูด้วยสุนทรียสนทนากับนักศึกษาครู อีกทั้งเสนอแนะพัฒนาในครั้งต่อไป

### ระยะที่ 4 การสะท้อนและสรุปผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) การสะท้อนผลจากนักศึกษาครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย เป็นขั้นตอนที่อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศ นักวิจัยดำเนินการถอดบทเรียนหรือสะท้อนผลลัพธ์การดำเนินการในโครงการทั้งข้อดี ข้อเสีย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินการ โดยการดำเนินการนี้จะช่วยให้ทุกส่วนได้ข้อสรุปและแนวทางการดำเนินการของโครงการให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายของการวิจัยในโครงการนี้

2) การสะท้อนผลจากการดำเนินงานของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ผู้สอน โดยนักวิจัย และผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นการดำเนินการสะท้อนผลที่ได้รับจากการดำเนินการโครงการวิจัยในแต่ละโครงการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของงานที่มีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาในครั้งต่อไปจากการดำเนินการ

3) การสะท้อนผลจากการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์แต่ละมหาวิทยาลัย โดยการประชุมสะท้อนผลการดำเนินการที่ได้ปฏิบัติมาต่อที่ประชุมโหนดภาคกลาง ภาคตะวันตก โดยได้ข้อสะท้อนจะบทความ บทเรียนข้อนักวิจัย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศนำเสนอผลลัพธ์ กำหนดการการประชุมปฏิบัติการ สรุปโครงการ CCR และถอดบทเรียนโหนด ภาคกลาง-ตะวันตกวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ห้องประชุมครุศาสตร์ปัญญาประภัสร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีรายละเอียดดังนี้

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 09.00 น.	กล่าวต้อนรับโดย คณบดีคณะครุศาสตร์
09.00 – 10.30 น.	ชี้แจงรายละเอียดการ รายงานโหนด ภาคกลาง-ตะวันตก โดย อาจารย์ ดร. มิตรภาณี พุ่มกล่อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรัณย์พล วิวรรณมงคล
10.30 – 12.00 น.	ชี้แจงรายละเอียดการรายงานระดับมหาวิทยาลัย โดย อาจารย์ ดร. มิตรภาณี พุ่มกล่อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรัณย์พล วิวรรณมงคล
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	การถอดบทเรียนระดับโหนดภาคกลาง ตะวันตก มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
14.30 – 17.00 น.	สรุปการถอดบทเรียนระดับมหาวิทยาลัย โดย อาจารย์ ดร. มิตรภาณี พุ่มกล่อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรัณย์พล วิวรรณมงคล

4.การรายงานผลและสรุปโครงการ ในการรายงานโครงการวิจัยภาคกลางและภาคตะวันตก ได้ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการการเขียนรายงานและการสังเคราะห์การดำเนินการ เนื่องจากมีข้อมูลจำนวนมากในการสรุปและรายงานแต่ละมหาวิทยาลัย และเป็น การทวนสอบข้อมูลในการดำเนินการของโครงการวิจัย และจัดทำเล่มรายงานนำเสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ(สกว.)ในลำดับต่อไป

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.การดำเนินการสำหรับนักศึกษาปีที่ 3 หรือ 4 มีเครื่องมือดังนี้

1.1 แบบประเมินรายละเอียดของรายวิชา มคอ.3 หรือ มคอ.4

1.2 แบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

1.3 แบบสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

2.การดำเนินการสำหรับนักศึกษาปีที่ 5 มีเครื่องมือดังนี้

2.1 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

(Contemplative Education) ระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning)

2.2 แบบประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring)

2.3 แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา

2.4 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิด ปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR)

2.5 แบบประเมินความสามารถในการวิจัย

## บทที่ 4

### ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก 2) ศึกษาผลกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก และ 3) ถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย อาจารย์ นักวิจัย และอาจารย์นิเทศ จำนวน 4 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการดำเนินการใช้ระยะเวลา 1 ปีการศึกษาได้ผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

ตอนที่ 3 ผลการถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

## ตอนที่ 1

### ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

การดำเนินการกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตกได้ทำการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตครูดังนี้

#### 1.1 กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ตะวันตก

กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตกมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอนดังนี้

##### ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมการพัฒนาครู

เป็นการเตรียมความพร้อมให้ความรู้แก่นักวิจัยและหลักการของกระบวนการ CCR ในการนำไปสู่ขั้นเรียน และเป้าหมายของกระบวนการวิจัย ฝึกลงมือปฏิบัติและร่วมเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการในชั้นเรียนโดยใช้หลักจิตตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในกระบวนการของโครงการวิจัย และร่วมวางแผนการดำเนินงานในระดับไหนตรงร่วมกันในการขับเคลื่อนในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลางภาคตะวันตก

##### ขั้นตอนที่ 2 ร่วมทบทวนความเข้าใจ

แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการวางแผนร่วมกันในการดำเนินงาน ระหว่างนักวิจัยและอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละมหาวิทยาลัย และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ออกแบบและดำเนินการกระบวนการกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินการในเชิงบริบทพื้นที่แต่ละพื้นที่ และแนวทางการใช้เครื่องมือในการดำเนินการของโครงการวิจัย

##### ขั้นตอนที่ 3 นำไปสู่การปฏิบัติงาน

เป็นขั้นที่นักวิจัยออกแบบและวางแผนการดำเนินงานให้เกิดผลงานที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ อาจารย์พัฒนาออกแบบกิจกรรมตามรายวิชาที่นำไปบูรณาการจัดการเรียนรู้ตาม

ธรรมชาติรายวิชาและการนำไปปรับใช้ในแต่ละบริบทของผู้สอนและ ใน มคอ.3.,มคอ.4 หรือ การวางแผนการนิเทศนักศึกษาชั้นปีที่ 5 การประชุมชี้แจงครูพี่เลี้ยงให้มีความรู้และเข้าใจในการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

#### **ขั้นตอนที่ 4 ร่วมประสานติดตามผล**

เป็นขั้นที่ติดตามผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีการดำเนินการ 2 ระดับ คือ การติดตามเชิงพื้นที่ในแต่ละมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการขับเคลื่อนตามกลไก และกระบวนการผลิตและพัฒนาครู โดยทำการจัดประชุมในแต่ละพื้นที่ และการติดตามกระบวนการดำเนินการในระดับโหนดกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง ภาคตะวันตก เพื่อสะท้อนกระบวนการ แนวคิด และปัญหาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนในลักษณะ กัลยาณมิตร

#### **ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนและสรุปบทเรียน**

ในขั้นตอนนี้ นำเสนอรายละเอียดกระบวนการและข้อคิด ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานในแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นบทเรียนในการพัฒนานักวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยการดำเนินงานนั้นเน้นกระบวนการเชิงพื้นที่ที่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานจากหลายส่วนด้วยกัน ทั้งส่วนของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา อาจารย์นิเทศ ส่วนของสถานศึกษา ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยง

### **1.2 เงื่อนไขของการดำเนินการ**

การดำเนินการโครงการวิจัยได้สะท้อนผลถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยในการพัฒนาสู่ความสำเร็จของโครงการมีรายละเอียดดังนี้

1.ผู้บริหารให้ความสำคัญและร่วมดำเนินการขับเคลื่อนนักวิจัยในหน่วยงานของตนเองให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาและผลิตครู

2.อาจารย์ผู้สอน นักวิจัยเห็นความสำคัญของการผลิตและพัฒนาครูและมีความเข้าใจในแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดที่ดำเนินการในการพัฒนาวิจัยและการเข้าใจการประยุกต์ใช้หลักทั้ง 3 นี้ได้อย่างเหมาะสม

3.กระบวนการติดตามและพัฒนานักวิจัยอย่างเป็นกระบวนการและขั้นตอนของการดำเนินการ โดยกระบวนการและขั้นตอนนั้นสามารถช่วยให้นักวิจัยหรืออาจารย์ผู้สอนสามารถดำเนินการได้ถึงจุดหมายของการพัฒนา

4.การสร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์และนักวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย ในการดำเนินการโครงการวิจัยและเป็นพี่เลี้ยงในการช่วยเหลือ

5.การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นักวิจัยและอาจารย์จะต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมต่อบริบทของอาจารย์ในแต่ละพื้นที่

จากการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทำให้มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินการระยะเวลาและบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน และกระบวนการดำเนินการของกลุ่มภาคกลาง ตะวันตกนี้ยังเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูในระยะต่อไปได้เป็นอย่างดี



## ตอนที่ 2

ผลการศึกษาผลกระทบบนนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิด

จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

การดำเนินงานผลการพัฒนาของภาคกลางและภาคตะวันตกนั้น ได้มีการดำเนินการ 2 แนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูด้วยกัน รายงาน 2 ส่วน คือ การพัฒนานักศึกษาครูในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาปีที่ 3 และ 4 และส่วนที่ 2 การพัฒนานักศึกษาครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพในชั้นปีที่ 5 ซึ่งสามารถรายงานผลได้ดังนี้

### 2.1 ผลการพัฒนานักศึกษาครูในชั้นปีที่ 3 และ 4 ตามแนวคิด CCR

ในโครงการครั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ดำเนินการกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิด CCR ซึ่งทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้มีนักวิจัย 2 คน ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังนี้

#### 2.1.1 กระบวนการพัฒนานักศึกษาครูในชั้นปีที่ 3 และ 4 ตามแนวคิด CCR

ตารางที่ 5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนตามแนวคิด CCR

ขั้นตอน	กิจกรรม	ข้อสังเกตที่พบจากการบันทึก
1.การเตรียมก่อนสอน	1.1 การเตรียมพร้อมเชิงวิชาการ	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>เข้ารับการอบรมเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยบูรณาการ CCR วันที่ 30 – 31 ตุลาคม 2560 ณ ชารามันตรา ซะอำ รีสอร์ท อำเภอสายบุรี จังหวัดเพชรบุรี จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) ได้กระบวนการและเทคนิค Coach , Mentoring</li> <li>2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้</li> <li>3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการถอดองค์ความรู้</li> <li>4) ได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CCR</li> </ol>

ตารางที่ 5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนตามแนวคิด CCR

ขั้นตอน	กิจกรรม	ข้อสังเกตที่พบจากการบันทึก
	1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>ศึกษาสังเกตลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียน ความสนใจและธรรมชาติของนักศึกษาตามวิชาเอก</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>นักศึกษาสาวาวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษามีความสนใจกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวและลงมือปฏิบัติ</p>
	1.3 การเตรียมสื่อ/อุปกรณ์	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>เตรียมกล้องถ่ายวิดีโอทัศน์สำหรับใช้บันทึกการสอนแบบจุลภาค</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>มีอุปกรณ์ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรม</p>
2.ระหว่างการสอน (Active Learning)	2.1 ขั้นนำ	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>สร้างความสนใจ ใคร่รู้ โดยการสร้างการเรียนรู้จากการตั้งคำถาม และการทำสมาธิ รวมทั้งกิจกรรมเปิดใจ</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>นักศึกษามีความตื่นตัวและสังเคราะห์ความรู้จากการตั้งคำถาม ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน และมีสมาธิจากกิจกรรมส่งเสริมสมาธิและการเรียนรู้</p>
	2.2 ขั้นสอน	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) ผู้สอนนำเสนอวิธีทัศน์การสอนของครูตามสาขาวิชาเอก โดยให้นักศึกษานั่งเป็นกลุ่ม</li> <li>2) ผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้นักศึกษาคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล</li> <li>3) นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่สนใจและร่วมกันออกแบบการสอน</li> <li>4) นักศึกษาปฏิบัติการสอนหน้าชั้นเป็นกลุ่มโดยมีผู้สอนให้คำแนะนำและตั้งคำถามเพื่อนักศึกษาได้คิด</li> </ol>

ตารางที่ 5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนตามแนวคิด CCR

ขั้นตอน	กิจกรรม	ข้อสังเกตที่พบจากการบันทึก
		<p>5)หลังปฏิบัติการสอน นักศึกษาสะท้อนความคิดที่มีต่อการสอนของตนเอง เพื่อนและผู้สอนประเมินและให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตร</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>นักศึกษามีความสนใจและตั้งใจศึกษาและวิเคราะห์โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย มีการระดมสมองเพื่อออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจุลภาค นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการสอนหน้าชั้นเรียน และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น</p>
	2.3 ขั้นสรุป	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>อาจารย์ผู้สอนวิเคราะห์การเรียนรู้ของนักศึกษา มีการประเมินและสะท้อนความคิดเห็น</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>อาจารย์ผู้สอนสามารถนำผลการสะท้อนจากผู้นักศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงและเตรียมการสอนในครั้งต่อไป</p>
3.หลังการสอน	3.1 การสะท้อนผลจากผู้เรียน	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>ใช้คำถามปลายเปิด</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>นักศึกษาเห็นความสำคัญของการออกแบบการสอนที่ได้วิเคราะห์ปัญหาการเรียนของผู้เรียนและเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา รวมทั้งนักศึกษาจึงได้คิดออกแบบกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p>
	3.2 การสะท้อนผลจากผู้สอน/ผู้รับฟังจากการสะท้อน	<p><b>การดำเนินการ</b></p> <p>ให้นักศึกษาได้อภิปรายในสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ โดยการแสดงความคิดเห็นด้วยความเป็นกัลยาณมิตร</p> <p><b>ผลการดำเนินการ</b></p> <p>อาจารย์ผู้สอนได้รู้จักตนเองในการสอนแต่ละครั้งและรู้กระบวนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการ CCR เพื่อนำไปปรับใช้อย่างเหมาะสม</p>

จากการดำเนินการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ดำเนินกับนักศึกษา 2 สาขาวิชา จำนวน 15 คนในรายวิชาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ หลังการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนที่เป็นนักวิจัยได้ดำเนินการประเมินผลได้ดังรายละเอียดดังนี้

### 2.1.2 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ (มคอ.3) ตามแนวคิด CCR

ตารางที่ 6 ผลการประเมินรายละเอียดของรายวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด CCR

ที่	รายการประเมิน	ปรากฏ	ร้อยละ
<b>ด้านการกำหนดจุดประสงค์</b>			
1	กำหนดจุดประสงค์ตาม Curriculum Mapping	2	100.00
2	มีการกำหนดจุดประสงค์บูรณาการการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR) ครอบคลุม ความรู้ ทักษะและเจตคติ	2	100.00
<b>ด้านการออกแบบการเรียนการสอน</b>			
1	มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนแบบใดแบบหนึ่งตามแนว CCR	2	100.00
2	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง	2	100.00
3	มีการใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2	100.00
4	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการสะท้อนคิด (reflection)	2	100.00
5	มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นครู	2	100.00
6	มีการใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน	2	100.00
7	มีกิจกรรมการสื่อสารและนำเสนออย่างสร้างสรรค์	2	100.00
8	มีกิจกรรมสรุปความรู้จากการเรียนรู้สาระรายวิชา	2	100.00
<b>ด้านการวัดและประเมิน</b>			
1	การประเมินแบบมีส่วนร่วม	2	100.00
2	มีการประเมินกระบวนการเรียนรู้	2	100.00
3	การประเมินผลผลิตการเรียนรู้	2	100.00
4	การประเมินให้ผู้เรียนรู้วิธีการพัฒนาตนเอง	2	100.00

ตารางที่ 6 ผลการประเมินรายละเอียดของรายวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด CCR

ที่	รายการประเมิน	ปรากฏ	ร้อยละ
<b>ด้านการใช้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้</b>			
1	มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน	2	100.00
2	มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน	2	100.00
3	มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล	2	100.00
4	มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างเสริมความรู้ด้วยตนเอง	2	100.00
5	มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้	2	100.00
	<b>รวม</b>		<b>100.00</b>
	<b>ระดับ</b>		<b>ดีมาก</b>

จากตารางพบว่า ตารางที่ ผลการประเมินรายละเอียดของรายวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด CCR โดยภาพรวม พบว่า อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดทำรายละเอียดของรายวิชาได้ครบถ้วนทุกรายการประเมินอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100.00

ข้อสังเกตจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CCR พบว่า

ด้านการกำหนดจุดประสงค์ อาจารย์ผู้สอนมีการอธิบายแนวทางการจัดการเรียนการสอนบูรณาการการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR) ในช่วงแรกของบทเรียน เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจจุดมุ่งหมายและมีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน

ด้านการออกแบบการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติออกแบบการสอนเป็นกลุ่มและสาธิตการสอนตามแผนที่วางไว้ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้นักศึกษาได้คิด รวมทั้งมีการสรุปความรู้จากเรื่องที่เรียนร่วมกัน

ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสร้างเครื่องมือและกำหนดเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดำเนินการโดยจัดกลุ่มให้เป็นนักเรียนและเป็นผู้สังเกตการสอน ใช้การสะท้อนคิดโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองและเพื่อนได้อย่างเหมาะสม การสรุปผลการประเมินจากอาจารย์ เพื่อน และตนเอง ทั้งในด้านการกระบวนการและผลงานที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

ด้านการใช้ทรัพยากร อาจารย์ผู้สอนใช้อุปกรณ์ในห้องเรียนที่มีคอมพิวเตอร์, โปรเจคเตอร์, เครื่องฉายภาพทึบแสง, กล้องวิดีโอ เครื่องช่วยอินเทอร์เน็ตในห้องเรียน โดยเปิดวีดิทัศน์ตัวอย่างการสอนจากทีวีครูเพื่อให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างการสอนที่ดีและฝึกการสังเกต รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาใช้โทรศัพท์มือถือในการสืบค้นข้อมูล เช่น วิธีสอนต่าง ๆ ในห้องเรียนและนำมาอภิปรายร่วมกัน

### 2.1.3 ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

ผลสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนได้ดำเนินการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมาได้ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

ที่	รายการประเมิน	มี	ร้อยละ
<b>ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน</b>			
1	นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน	12	80.00
<b>ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้</b>			
1	มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	12	80.00
2	มีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ	12	80.00
3	แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมกลุ่มหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ	13	86.00
4	ปฏิบัติกิจกรรม/ภาระงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	15	100.00
5	ส่งงานตรงเวลา/ก่อนเวลาเสมอ	13	86.00
<b>ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้</b>			
6	ประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	11	73.00

ตารางที่ 7 ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

ที่	รายการประเมิน	มี	ร้อยละ
7	ยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนหรืออาจารย์	15	100.00
8	นำผลประเมินไปปรับปรุง/พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	15	100.00
รวม			87.00
ระดับ			ดีมาก

จากตารางที่ 2 ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยภาพรวม พบว่า นักศึกษา มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีทั้งหมด 3 รายการที่นักศึกษามีพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ได้แก่ 1) ปฏิบัติกิจกรรม/ภาระงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง 2) ยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนหรืออาจารย์ และ 3) ผลประเมินไปปรับปรุง/พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ส่วนรายการที่มีพฤติกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การบันทึก รายละเอียดเพิ่มเติม พบว่า

นักศึกษาสวนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยศึกษาเอกสารที่อาจารย์ผู้สอนแจกให้หรือทบทวนเนื้อหาที่เรียนไป มีการร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ระดมความคิด และแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในห้องเรียนจากการทำกิจกรรม ฝึกปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง ได้แก่ เขียนแผนการจัดกิจกรรม คิดคำถาม มีการสรุปวิธีการสอนที่ดีจากรายการโทรทัศน์ครู และส่งงานตามเวลาที่กำหนด มีการประเมินตนเอง และรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น รวมทั้งมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองดีขึ้น

#### 2.1.4 ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน

การประเมินในประเด็นนี้เป็นการประเมินผลที่ผู้เรียนสะท้อนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในรายวิชาที่ดำเนินการศึกษาวิจัยและดำเนินการพัฒนางานให้สอดคล้องกับแนวคิดของการดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการ CCR ในการสะท้อนคิดจากนักศึกษาครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสะท้อนผลได้ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน

ที่	รายการประเมิน	มี	ร้อยละ
<b>ด้านการกำหนดจุดประสงค์</b>			
1	อาจารย์ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาก่อนเรียน	15	100.00
1	อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียน	15	100.00
2	อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง	13	86.00
3	อาจารย์ผู้สอนใช้กิจกรรมกลุ่มให้นักศึกษาร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	12	80.00
4	อาจารย์ผู้สอนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการสะท้อนคิด (reflection)	13	86.00
5	อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมทำให้นักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพครู	14	93.00
6	อาจารย์ผู้สอนมักใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน	13	86.00
7	อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมการสื่อสารและนำเสนออย่างสร้างสรรค์	12	80.00
8	อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปความรู้จากการเรียนรู้ในรายวิชาที่เรียนด้วยตนเอง	12	80.00
<b>ด้านการวัดและประเมินผล</b>			
1	อาจารย์ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา	14	93.00
2	อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา	12	80.00
3	อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินผลผลิต/ชิ้นงานของนักศึกษา	15	100.00
4	อาจารย์ผู้สอนมีการสะท้อนให้ผู้เรียนรู้วิธีการพัฒนาตนเอง	12	80.00



ตารางที่ 8 ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน

ที่	รายการประเมิน	มี	ร้อยละ
<b>ด้านการใช้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้</b>			
1	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน	15	100.00
2	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา	13	86.00
3	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษา	13	86.00
4	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างเสริมความรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา	12	80.00
5	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของนักศึกษา	11	73.00
<b>รวม</b>			<b>87.17</b>
<b>ระดับ</b>			<b>ดีมาก</b>

จากตารางที่ ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน โดยภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีทั้งหมด 4 รายการที่นักศึกษามีความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 100.00 ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาก่อนเรียน 2) อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียน 3) อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินผลผลิต/ชิ้นงานของนักศึกษา และ 4) อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ส่วนรายการที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของนักศึกษา

## 2.2 ผลการพัฒนานักศึกษาครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพในชั้นปีที่ 5

การผลิตและพัฒนาครูในข้อนี้ได้มีมหาวิทยาลัยเข้าร่วมพัฒนาและรายงานผลการพัฒนานักศึกษาครูจำนวน 3 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีและมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ทั้ง 3 มหาวิทยาลัยนั้นได้เน้นการพัฒนานักศึกษาครูในชั้นปีที่ 5 ได้ผลการพัฒนาดังนี้

### 2.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) ภาคกลาง-ตะวันตก

การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) โดยแบบทดสอบมีจำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งเป็นด้านจิตตปัญญา จำนวน 10 ข้อ ด้านระบบพี่เลี้ยง จำนวน 10 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินก่อนการดำเนินการนิเทศได้ผลดังนี้

ตารางที่ 9 ผลรวมคะแนนเฉลี่ยรวมแบบทดสอบตามแนวคิด CCR มหาวิทยาลัยราชภัฏ  
ภาคกลาง – ภาคตะวันตก

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ครูพี่เลี้ยง		ร้อยละ	นักศึกษาครู		ร้อยละ
	$\bar{X}$	SD.		$\bar{X}$	SD.	
1.นครปฐม	20.45	0.55	68.10	20.50	0.46	68.60
2.กาญจนบุรี	19.26	0.87	64.20	18.05	0.87	60.66
3.หมู่บ้านจอมบึง	24.2	0.61	80.66	22.66	0.68	75.53
ค่าเฉลี่ยรวม	21.37	0.67	71.23	20.40	0.67	68.26

จากตารางผลรวมคะแนนเฉลี่ยรวมแบบทดสอบตามแนวคิด CCR มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ภาคตะวันตกพบว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบของครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 21.37 คิดเป็นร้อยละ 71.23 ส่วนนักศึกษาครูมีค่าคะแนนเฉลี่ย 20.40 คิดเป็นร้อยละ 68.26 โดยภาพรวมวิเคราะห์ได้ว่าอยู่ในระดับคะแนนที่ไม่สูงและต่ำเกินไปจากคะแนนเฉลี่ยรวมที่ปรากฏ

### 2.2.1.1 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

#### นครปฐม

การพัฒนาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีจำนวน 27 คนและครูพี่เลี้ยงจำนวน 20 คน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาในปีการศึกษา 2560 ได้ทำการทดสอบครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครูได้ดังนี้

ตารางที่ 10 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ประเด็นการทดสอบ	ครูพี่เลี้ยง		ร้อยละ	นักศึกษาครู		ร้อยละ
	$\bar{X}$	SD.		$\bar{X}$	SD.	
1.จิตตปัญญาศึกษา	5.96	.48	59.6	6.59	.42	65.9
2.ระบบพี่เลี้ยง	6.45	.62	64.5	6.96	.48	69.6
3.การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	8.04	.54	80.4	7.03	.47	70.3
คะแนนเฉลี่ยรวม	20.45	.55	68.1	20.5	.46	68.6

จากตารางพบว่าการทดสอบองค์ความรู้ของครูพี่เลี้ยงที่เข้าร่วมโครงการมีคะแนนเฉลี่ยคะแนน 20.45 คิดเป็นร้อยละ 68.1 ส่วนผลการทดสอบก่อนการพัฒนาของนักศึกษาครูมีคะแนนเฉลี่ย 20.5 คิดเป็นร้อยละ 68.6

ผลดังกล่าวผู้วิจัยได้สะท้อนจากข้อมูลว่าผลที่เกิดขึ้นโดยส่วนร่วมทั้งครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครุนั้นมีคะแนนใกล้เคียงกันนั้นเป็นเพราะด้วยกระบวนการของการพัฒนาในโครงการที่มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้นักศึกษาครูและฝึกปฏิบัติเรียนรู้ร่วมกับครูพี่เลี้ยง เพื่อให้เกิดกรอบความคิดรวบยอดในการพัฒนาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ซึ่งในกระบวนการเหล่านี้เป็นฐานสำคัญสู่การปฏิบัติการเชิงพื้นที่

ผลการพัฒนาของครูพี่เลี้ยงเป็นเพราะผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนา มีความชำนาญในการวิจัยชั้นเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยรวมมากกว่าในเรื่องอื่น โดยเฉพาะจิตตปัญญาศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด อันนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับครูในการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตนก่อนจะนำไปใช้กับนักศึกษาครูได้อย่างถูกต้อง จากประสบการณ์และกรอบความคิดในการเรียนรู้กระตุ้นไปจึงทำให้ผลการทดสอบมีจำนวนน้อยกว่าด้านอื่น

### 2.2.1.2 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

#### กาญจนบุรี

การพัฒนานักศึกษาครูในชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้มีนักศึกษาครู 15 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์จำนวน 10 คน สาขาสังคมศึกษาจำนวน 5 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 11 คน ร่วมพัฒนานักศึกษาครู ซึ่งทางในการพัฒนาได้ทำการทดสอบครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครูด้วยแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ ในปีการศึกษา 2560 ได้ผลคะแนนดังนี้

ตารางที่ 11 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ประเด็นการทดสอบ	ครูพี่เลี้ยง		ร้อยละ	นักศึกษาครู		ร้อยละ
	$\bar{X}$	SD.		$\bar{X}$	SD.	
1.จิตตปัญญาศึกษา	6.18	0.98	61.80	6.06	0.96	60.60
2.ระบบพี่เลี้ยง	6.27	0.90	62.70	5.73	0.88	57.30
3.การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	6.81	0.75	68.10	6.26	0.79	62.60
คะแนนเฉลี่ยรวม	19.26	0.87	64.2	18.05	0.87	60.66

จากตาราง พบว่า ผลการทดสอบก่อนการร่วมพัฒนาครูพี่เลี้ยงของมีค่าคะแนนเฉลี่ย 19.26 คิดเป็นร้อยละ 64.20 ส่วนนักศึกษาก่อนการพัฒนา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 18.05 คิดเป็นร้อยละ 60.66

ผลการพัฒนาส่วนของครูพี่เลี้ยง พบว่าผลการทดสอบทุกด้านมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน นั่นอาจหมายถึงว่า ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจทั้ง 3 ด้านในการพัฒนา นั่นหมายความว่าครูพี่เลี้ยงมีความรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาครูได้

ผลการพัฒนาส่วนของนักศึกษาครู จากคะแนนพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของระบบพี่เลี้ยงมีค่าคะแนนต่ำสุดในการทดสอบนักศึกษาครู มีเหตุอันเนื่องจากการเป็นพี่เลี้ยงของนักศึกษาเป็นเรื่องราวใหม่ในการจัดการเรียนรู้และเป็นส่วนที่สำคัญในการนำปรับประยุกต์ใช้ในห้องเรียน และเป็นการดำเนินการที่ต้องเน้นการฝึกปฏิบัติและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ให้เกิดความเหมาะสมเชิงพื้นที่

### 2.2.1.3 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

#### หมู่บ้านจอมบึง

การพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้เน้นการบูรณาการเชื่อมโยง การดำเนินการให้เกิดผลที่ดีในการทำงาน สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นนั้นประกอบด้วยนักศึกษาครู จำนวน 33 คน จำนวน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา 8 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 8 คน สาขาวิชาคณิตศาสตร์ 9 คน สาขาสังคมศึกษา 8 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 31 คน ปีการศึกษา 2561 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 12 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ประเด็นการทดสอบ	ครูพี่เลี้ยง		ร้อยละ	นักศึกษาครู		ร้อยละ
	$\bar{X}$	SD.		$\bar{X}$	SD.	
1.จิตตปัญญาศึกษา	7.61	0.69	76.10	7.15	0.54	71.52
2.ระบบพี่เลี้ยง	8.41	0.54	84.10	7.39	0.67	73.90
3.การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	8.21	0.60	82.10	8.12	0.84	81.20
คะแนนเฉลี่ยรวม	24.2	0.61	80.66	22.66	0.68	75.53

จากตารางผลการทดสอบก่อนการพัฒนานักศึกษาพบว่าครูพี่เลี้ยงมีคะแนนเฉลี่ย 24.2 คิดเป็นร้อยละ 4.01 ส่วนนักศึกษาครูมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 22.66 คิดเป็นร้อยละ 75.54 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบก่อนการพัฒนาทั้งครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครูอธิบายได้ดังนี้

ผลการทดสอบครูพี่เลี้ยงโดยภาพรวมที่คะแนนเฉลี่ยที่สูงทุกด้าน และเมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าคะแนนด้านจิตตปัญญาศึกษามีคะแนนน้อยกว่าด้านอื่น นั่นอาจหมายถึงความไม่ชำนาญในศาสตร์ที่เรียนรู้หรือเพิ่งได้รับรู้ในศาสตร์นี้ ทำให้ความรู้จากการทดสอบมีค่าคะแนนน้อยกว่าด้านอื่น แต่อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมของการทดสอบก็นับได้ว่ามีคะแนนที่สูง

ผลการทดสอบนักศึกษาครู โดยภาพรวมมีคะแนนที่สูง และเมื่อพิจารณาจากรายด้านจะพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านจิตตปัญญาศึกษาและค่าคะแนนเฉลี่ยระบบพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันนั้นเพราะเป็นศาสตร์ที่นักศึกษาได้รับการเพาะบ่มเรียนรู้ในระหว่างการเป็นครูน้อย แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ารายวิชาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยสูงนั้นอาจหมายถึงรายวิชาชีพครูที่ปรากฏตามหลักสูตรได้เรียนรู้ทำให้นักศึกษาเชื่อมโยงศาสตร์ความรู้ได้

## 2.2.2 ผลการประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตก

การประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตก นักวิจัยทั้ง 3 มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วนทั้งนักศึกษาครู อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง โดยได้ทำการประเมินเพื่อให้เกิดความสอดคล้องในข้อมูลได้ผลดังนี้

ตารางที่ 13 ผลการประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตก

มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	นักศึกษาประเมิน อาจารย์นิเทศ			อาจารย์นิเทศ ประเมินตนเอง			ครูพี่เลี้ยง ประเมินตนเอง			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
นครปฐม	4.72	0.48	94.40	4.56	0.52	91.20	4.74	0.42	94.80	4.67	0.48	93.4
กาญจนบุรี	4.17	0.67	83.40	4.56	0.57	91.20	4.58	0.51	91.60	4.43	0.58	88.60
ราชบุรี	4.23	0.54	84.60	4.45	0.59	89.00	4.18	0.58	83.60	4.28	0.50	85.73
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	0.56	87.46	4.52	0.56	90.46	4.45	0.50	90.00	4.46	0.52	89.24

ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตกของนักศึกษาครูประเมิน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศประเมินตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.46 คิดเป็นร้อยละ 89.24 เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายกลุ่มได้ข้อมูลดังนี้

ผลการประเมินที่นักศึกษาครูประเมินอาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ยรวม 4.37 คิดเป็นร้อยละ 87.46 ผลการประเมินตนเองของอาจารย์นิเทศ มีคะแนนเฉลี่ยรวม 4.52 คิดเป็นร้อยละ 90.46 และผลการประเมินตนเองของครูพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยรวม 4.45 คิดเป็นร้อยละ 90.00

จากผลการประเมินดังกล่าวทำให้ทราบได้ว่าทั้งนักศึกษาครู อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงมีความเข้าใจในกระบวนการเป็นพี่เลี้ยงและมีความสามารถในการเป็นพี่เลี้ยงโดยใช้หลักกระบวนการ จิตตปัญญาศึกษาบูรณาการกับระบบพี่เลี้ยงได้อย่างเหมาะสมซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยมีความใกล้เคียงกันเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งในการผลการศึกษา

### 2.2.3 ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา

การประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา ได้ทำการประเมิน 3 ส่วนด้วยกัน คือ นักศึกษาประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์ทำการประเมิน และครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ซึ่งได้ทำการประเมินเป็นระยะ ๆ แล้วทำการหาค่าเฉลี่ยรวมนำเสนอเป็นข้อมูลแต่ละมหาวิทยาลัย ได้ดังนี้

ตารางที่ 14 ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา

มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	นักศึกษาประเมิน ตนเอง			อาจารย์นิเทศก์ ประเมินนักศึกษา			ครูพี่เลี้ยงประเมิน นักศึกษา			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
นครปฐม	4.54	0.48	90.8	4.43	0.42	88.60	4.54	0.54	90.80	4.50	0.48	90.06
กาญจนบุรี	4.16	0.68	83.2	4.50	0.57	90.00	4.60	0.52	92.00	4.42	0.59	88.4
ราชบุรี	4.12	0.62	82.40	4.27	0.51	85.40	4.35	0.46	87.00	4.24	0.53	84.93
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.59	85.46	4.40	0.50	88.00	4.49	0.51	88.93	4.38	0.53	87.79

จากตารางพบว่าผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง - ตะวันตก นักวิจัยทั้ง 3 มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วนทั้งนักศึกษาครู อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 4.38 คิดเป็นร้อยละ 87.79 เมื่อพิจารณารายกลุ่มผู้ประเมินได้ผลดังนี้

ผลการประเมินของนักศึกษาครูที่ประเมินตนเอง พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 4.27 คิดเป็นร้อยละ 85.46 ผลการประเมินอาจารย์นิเทศก์ที่ประเมินนักศึกษาครู มีคะแนนเฉลี่ย 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88 ผลการประเมินนักศึกษาจากครูพี่เลี้ยง มีคะแนนเฉลี่ย 4.49 คิดเป็นร้อยละ 88.93

จากผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง - ตะวันตกทั้ง 3 ส่วนมีคะแนนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน นั้นแสดงว่าการปฏิบัติงานของนักศึกษาครูที่เข้าร่วมโครงการมีคุณลักษณะความเป็นครูในด้านการมีมารยาท การแสดงออกซึ่งกาย วาจา ที่สะท้อนการเป็นต้นแบบให้แก่นักเรียนในการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

## 2.2.4 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิด

### ปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR)

การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) ได้ทำการประเมินเกี่ยวกับ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนว CCR การวัดและประเมินผลและการใช้สื่อและทรัพยากรสนับสนุน ได้ผลประเมินนักศึกษาครูได้ผลดังนี้

ตารางที่ 15 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR)

มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	นักศึกษาประเมิน ตนเอง			อาจารย์นิเทศก์ ประเมินนักศึกษา			ครูพี่เลี้ยงประเมิน นักศึกษา			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
นครปฐม	3.62	0.51	90.5	3.52	0.54	88	3.45	0.48	86.25	3.53	0.51	88.25
กาญจนบุรี	3.02	0.66	75.50	3.01	0.68	75.25	3.26	0.59	81.50	3.09	0.64	77.25
ราชบุรี	3.03	0.69	75.75	3.07	0.66	76.75	3.08	0.65	77.00	3.06	0.66	76.50
ค่าเฉลี่ยรวม	3.22	0.62	80.50	3.20	0.63	80.00	3.26	0.57	81.58	3.22	0.60	80.50

จากผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) โดยภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 คิดเป็นร้อยละ 80.66 เมื่อพิจารณารายกลุ่มย่อยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการประเมินนักศึกษาประเมินตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 คิดเป็นร้อยละ 80.50 ผลการประเมินอาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษาครู มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.20 คิดเป็นร้อยละ 80.00 ผลการประเมินครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษาครู มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 คิดเป็นร้อยละ 81.58

จากผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) ค่าคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันนั้นหมายความว่า นักศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CCR ในชั้นเรียน



### 2.2.5 ผลการประเมินความสามารถในการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตก

การประเมินความสามารถในการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ตะวันตก ได้ทำการประเมินเป็นระยะตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยทำการประเมินที่ละประเด็นจน จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ การระบุและอธิบายปัญหา การวิเคราะห์ทางออกปัญหา การคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา การประเมินวิธีการแก้ปัญหา การสังเคราะห์วิธีการแก้ปัญหา การสะท้อนผลวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งผลการประเมินทั้ง 3 กลุ่มได้ผลดังนี้

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความสามารถในการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง – ภาคตะวันตก

มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	นักศึกษาประเมิน ตนเอง			อาจารย์นิเทศก์ ประเมินนักศึกษา			ครูพี่เลี้ยงประเมิน นักศึกษา			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
นครปฐม	3.08	0.65	77.00	3.07	0.66	76.63	3.13	0.62	78.13	3.09	0.64	77.25
กาญจนบุรี	3.61	0.61	72.20	2.67	0.58	53.40	3.28	0.65	65.6	3.18	0.61	63.60
ราชบุรี	3.08	0.65	77.00	3.07	0.66	76.75	3.13	0.62	78.25	3.09	0.64	77.33
ค่าเฉลี่ยรวม	3.25	0.63	75.4	2.93	0.63	68.92	3.18	0.63	73.99	3.12	0.63	72.72

จากการประเมินความสามารถในการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง – ภาคตะวันตกได้ผลโดยภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.12 คิดเป็นร้อยละ 72.72 เมื่อพิจารณา รายกลุ่มการประเมินมีรายละเอียดดังนี้

ผลการประเมินนักศึกษาประเมินตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.25 คิดเป็นร้อยละ 75.4 ผลการประเมินอาจารย์นิเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.93 คิดเป็นร้อยละ 68.92 ผลการประเมิน ครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 คิดเป็นร้อยละ 73.99

จากผลการประเมินความสามารถในการวิจัยมีความแตกต่างกันในผลการประเมิน เนื่องจากความชัดเจนในการประเมินที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน อาจมีประสบการณ์ในการดำเนินวิจัยที่แตกต่างกัน ทำให้ผลการประเมินเชิงตรรกะในด้านนี้มีความแตกต่างกันตามเหตุผล ในศาสตร์ของแต่ละศาสตร์กับการปฏิบัติการวิจัยเป็นฐานในชั้นเรียน

### 2.2.5.1 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

#### นครปฐม

ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมได้

ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานวิจัยของนักศึกษาในระยะเวลา 1 ภาคเรียน ได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 17 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ประเด็น ความสามารถ	นักศึกษาประเมิน ตนเอง			อาจารย์นิเทศก์ ประเมินนักศึกษา			ครูพี่เลี้ยงประเมิน นักศึกษา			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
1.การระบุปัญหา	3.59	0.50	89.75	3.70	0.47	92.59	3.67	0.48	91.67	3.65	0.46	91.36
2.การวิเคราะห์ ทางออกของ ปัญหา	3.48	0.51	87.0	3.59	0.50	89.81	3.52	0.51	87.96	3.53	0.45	88.27
3.การคัดเลือก วิธีการแก้ปัญหา	3.59	0.50	89.75	3.78	0.42	94.44	3.74	0.45	93.52	3.70	0.81	92.59
4.การประเมิน วิธีการแก้ปัญหา	3.15	0.36	78.75	3.37	0.48	84.26	3.44	0.51	86.1	3.32	0.12	83.02
5.การสังเคราะห์ วิธีการแก้ปัญหา	3.74	0.45	93.52	3.74	0.47	93.52	3.74	0.45	93.52	3.74	.01	93.52
6.การสะท้อนผล วิธีการแก้ปัญหา	3.15	0.36	78.75	3.26	0.44	81.48	3.30	0.47	82.41	3.23	0.6	80.86
ค่าเฉลี่ยรวม	3.08	0.65	77.00	3.07	0.66	76.63	3.13	0.62	78.13	3.09	0.64	77.25

จากผลการประเมินความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยภาพรวม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.09 คิดเป็นร้อยละ 77.25 เมื่อพิจารณารายกลุ่มที่ได้รับการประเมินพบว่า นักศึกษาครูประเมินตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.08 คิดเป็นร้อยละ 77.00 ผลการประเมินอาจารย์นิเทศก์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07 คิดเป็นร้อยละ 76.63 และผลการประเมินครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.13 คิดเป็นร้อยละ 78.13

### 2.2.5.2 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานวิจัยของนักศึกษาในระยะเวลา 1 ภาคเรียน ได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 18 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ประเด็น ความสามารถ	นักศึกษาประเมินตนเอง			อาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษา			ครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
1.การระบุปัญหา	3.35	0.52	67.00	2.60	0.63	52.00	3.26	0.59	65.2	3.07	0.58	61.4
2.การวิเคราะห์ทางออกของปัญหา	3.73	0.59	74.6	2.60	0.51	52.00	3.40	0.51	68.00	3.24	0.53	64.80
3.การคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา	3.39	0.70	67.8	2.86	0.64	57.2	3.40	0.98	68.00	3.21	0.77	64.20
4.การประเมินวิธีการแก้ปัญหา	3.86	0.64	77.2	2.66	0.61	53.20	3.06	0.79	61.20	3.19	0.68	63.80
5.การสังเคราะห์วิธีการแก้ปัญหา	3.73	0.59	74.6	2.73	0.59	52.00	3.20	0.56	64.00	3.22	0.58	64.40
6.การสะท้อนผลวิธีการแก้ปัญหา	3.60	0.63	72.00	2.60	0.51	52.00	3.40	0.51	68.00	3.20	0.55	64.00
ค่าเฉลี่ยรวม	3.61	0.61	72.20	2.67	0.58	53.40	3.28	0.65	65.6	3.18	0.61	63.60

จากผลการประเมินความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยภาพรวม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 คิดเป็นร้อยละ 63.60 เมื่อพิจารณารายกลุ่มที่ได้รับการประเมินพบว่า นักศึกษาครูประเมินตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.16 คิดเป็นร้อยละ 72.20 ผลการประเมินอาจารย์นิเทศก์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.67 คิดเป็นร้อยละ 53.40 และผลการประเมินครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28 คิดเป็นร้อยละ 65.6

### 2.2.5.3 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

#### จอมบึง

ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานวิจัยของนักศึกษาในระยะเวลา 1 ภาคเรียน ได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 19 ความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ประเด็น ความสามารถ	นักศึกษาประเมิน ตนเอง			อาจารย์นิเทศก์ ประเมินนักศึกษา			ครูพี่เลี้ยง ประเมินนักศึกษา			ค่าเฉลี่ยรวม		
	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD.	ร้อยละ
1.การระบุปัญหา	3.03	0.69	75.75	3.03	0.69	75.75	3.18	0.58	79.50	3.08	0.65	77.00
2.การวิเคราะห์ ทางออกของปัญหา	3.12	0.62	78.00	3.12	0.62	78.00	3.09	0.64	77.25	3.11	0.63	77.75
3.การคัดเลือก วิธีการแก้ปัญหา	3.09	0.64	77.25	3.03	0.69	75.75	3.18	0.58	79.50	3.10	0.64	77.50
4.การประเมินวิธีการ แก้ปัญหา	3.03	0.69	75.75	3.18	0.58	79.50	3.03	0.69	75.75	3.08	0.65	77.00
5.การสังเคราะห์ วิธีการแก้ปัญหา	3.03	0.69	75.75	3.03	0.69	75.75	3.12	0.62	78.00	3.06	0.67	76.50
6.การสะท้อนผล วิธีการแก้ปัญหา	3.18	0.58	79.50	3.00	0.71	75.00	3.15	0.60	78.75	3.11	0.63	77.75
ค่าเฉลี่ยรวม	3.08	0.65	77.00	3.07	0.66	76.63	3.13	0.62	78.13	3.09	0.64	77.25

จากผลการประเมินความสามารถในการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยภาพรวม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.09 คิดเป็นร้อยละ 77.25 เมื่อพิจารณารายกลุ่มที่ได้รับการประเมินพบว่า นักศึกษาครูประเมินตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.08 คิดเป็นร้อยละ 77.00 ผลการประเมินอาจารย์นิเทศก์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07 คิดเป็นร้อยละ 76.63 และผลการประเมินครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.13 คิดเป็นร้อยละ 78.13

### 3) ผลการถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

การถอดบทเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง ภาคตะวันออก ได้สรุปผลการดำเนินการได้ว่าเป็นการถ่ายทอดด้วยจิตวิญญาณในวิชาชีพครูเป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งเพราะต้องสร้างคุณต่างจากต้นแบบให้ได้เป็นแบบพิมพ์ที่สมบูรณ์ที่เสียก่อน และนำแบบพิมพ์นั้นมาถอดบทเรียน ร่องรอยในแบบพิมพ์นั้นถึงลายละเอียดและองค์ประกอบ ก่อร่างสร้างเป็นพิมพ์ที่ส่งต่อเป็นลำดับ กระบวนการและระยะเวลาในการสร้างคุณค่าของความเป็นครูที่สมบูรณ์ต่อการก้าวสู่วิชาชีพนั้นเป็นกลไกที่ครูในฐานะครูของครูจะต้องสรรพวิทยาครูของผู้เรียนให้เป็นแบบที่มีคุณภาพและสร้างคุณค่าแก่สังคมและอุดมปัญญา นำกระบวนการศาสตร์ความรู้ไปแผ่ขยายความดีงามสู่สังคมด้วยจิตวิญญาณที่แข็งแกร่งและมีภูมิด้านทานต่ออุปสรรคทุกประการ โดยดำเนินการถอดบทเรียนในวันที่ 19-20 กุมภาพันธ์ 2562 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี การถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตกแต่ละมหาวิทยาลัยเมื่อดำเนินการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้วได้ดำเนินการถอดบทเรียนจากนักวิจัยและผู้เข้าร่วมพัฒนาทุกท่านได้ประเด็นดังนี้

**กลไกความร่วมมือ** บุคคลในทุกระดับร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในการทำให้นักศึกษาครูมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีและมีสมรรถนะในการสอนที่เกิดจากการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน โดยใช้การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นประจำผ่านการสื่อสารออนไลน์ application Line และการพูดคุยอภิปรายในลักษณะ PLC ที่มีลักษณะทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้การวิจัยในทีมทั้งหมดไม่มีผู้บริหารการดำเนินงานจึงมีลักษณะเพื่อนร่วมงานช่วยเหลือกัน ไม่มีหัวหน้าและลูกน้อง

**กลไกความสำเร็จ** ปัจจัยและหรือเงื่อนไขขององค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมถึงผู้ทำวิจัยมีประสบการณ์การทำวิจัยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการนี้ เมื่อมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการ

นี้จึงสามารถเชื่อมโยงและสกัดแนวคิดหลักของการวิจัย คือ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นกระบวนการสอนและการนิเทศ และคณะผู้วิจัยยังมีความสนใจด้านการพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีความสนใจแนวคิดพื้นฐานของโครงการคือ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน และมีความเชื่อว่า น่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูได้ จึงทำให้การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นปีที่ 5 ที่เข้าร่วมโครงการประสบความสำเร็จ นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานมากขึ้น นักศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานปฏิบัติได้ในระดับชัดเจนมากที่สุด มีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะความเป็นครู มีความสามารถในการทำวิจัยระดับเชี่ยวชาญ และครูพี่เลี้ยงมีความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยงในระดับมากที่สุดซึ่งกลไกสำคัญที่ใช้คือ ความต่อเนื่อง สม่ำเสมอในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง การมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน การสอดแทรกโครงการเข้าไปในการทำงานตามปกติ ตลอดจนการมีคู่มือการดำเนินงานวิจัยที่มีเครื่องมือวัดประเมินผล ทำให้นักวิจัยซึ่งมีบทบาทเป็นอาจารย์นิเทศก์ด้วยสามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนานักศึกษาครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูพี่เลี้ยงให้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ

**กลไกการร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่าย** เป็นที่แน่นอนแล้วว่าการดำเนินการในการพัฒนาคุณค่าของความเป็นครูนั้นสำเร็จได้ไม่ได้มาจากฝ่ายเดียวหรือสองฝ่าย คงจะต้องมีมากกว่านี้แน่นอนที่จะต้องเข้าร่วมเสริมสร้างคุณค่าในวิชาชีพครูให้นักศึกษาครูที่จะไปเป็นครูในอนาคตอย่างมีคุณภาพ ความร่วมมือหน่วยงาน โรงเรียน มหาวิทยาลัย และชุมชน ส่วนความร่วมมือบุคคล ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเพราะการมีเป้าหมายเดียวกัน คือ จิตวิญญาณของการเป็นผู้ให้ การร่วมสร้างกำลังพลอนาคตของชาติที่จะสร้างความเข้มแข็งในความเป็นชาติไทย

กลไกความร่วมมือนำพาซึ่งความสำเร็จมีดังนี้

1. การนำนำจิตตปัญญา มาใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ให้เกียรติและเคารพกันและกันรับฟังด้วยใจที่อบอุ่นต่อความเห็นแตกต่างของศาสตร์ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา pure and applied science ร่วมวงชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ได้ด้วยความราบรื่น เพิ่มศักยภาพ เติบโตเข้มแข็งของกันและกัน ไม่ด่วนตัดสิน ไม่ชี้นำหรือบงการ หรือปฏิบัติการใดๆ ไปเองก่อนโดยปราศจากการสอบถามความสมัครใจตามแนวคิดของสุนทรียสนทนา

ความจริงใจ จริงจังต่อการทำงานร่วมกัน ด้วยความหวังดี ประารถนาต่องาน การพัฒนาครู ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อสร้างผลงานร่วมกันของพวกเราในการพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นครูที่ดีของชาติ

กลไกระดับสาขา

- 1) ขยายไปที่อาจารย์ในสาขาของทุกสาขาทั้ง 4 สาขานี้
- 2) ขยายแนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด ccr model ไปที่ชั้นปีที่ 3, 2 และ 1 กล่าวคือนำแนวคิดนี้ไปใช้ในรายวิชาอื่นนอกเหนือจากรายวิชาการสอนเพื่อสร้างวิถีคิดแบบ ccr model ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนก่อนมาเรียนรายวิชาการสอน

กลไกระดับคณะ

- 1) สร้างระบบความร่วมมือระหว่างคณะ ชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ EdSHc MOU (education science and humanity MOU)

กลไกระดับมหาวิทยาลัย

- 1) สร้างระบบความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการโรงเรียน และ สพฐ. ประจำเขตพื้นที่การศึกษา

**การเสริมสร้างความเป็นครูสู่บัณฑิตศึกษาครู** การเสริมสร้างจิตวิญญาณสู่การเสริมสร้างคุณค่าการเรียนรู้ที่มากกว่าความรู้ นั้น ทางคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เน้นการใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative) เป็นการนำเข้าสู่การพัฒนาบัณฑิตศึกษาครู ให้เห็นคุณค่าและกระบวนการของวิชาชีพคิดไตร่ตรองคุณค่าใจอาชีพครูวิถีชีวิตครูผ่านกระบวนการตามขั้นตอนของการเรียนรู้ และความสำคัญของการเป็นครูเป็นแม่พิมพ์สำหรับเด็กในชั้นเรียนเมื่อก้าวเข้าสู่ชั้นเรียน สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักคิดในตนการดำรงอยู่ในวิชาชีพทั้งศาสตร์ความรู้ กระบวนการถ่ายทอด กระบวนทัศน์การถ่ายทอดที่เหมาะสมกับผู้เรียน เมื่อได้รู้และเข้าใจในศาสตร์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะดำเนินการทำ การฝึกฝน

การเป็นครูที่เน้นการสอนงาน การเป็นพี่เลี้ยง (Coach) ให้ฝึกหัดนำความรู้ในตนเองสู่การฝึกฝน และทดสอบถ่ายทอดองค์ความรู้ของตน ถอดบทเรียนตนเองและมีอาจารย์ผู้ประสิทธิประสาท เป็นพี่เลี้ยง และเมื่อเข้าไปสู่ชั้นนักศึกษาครูจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนงานนักเรียนเป็นไปตามลำดับ ของการถ่ายทอดองค์ความรู้ และในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนนั้นใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based) ในการพัฒนาการเรียนรู้ติดตามผลผลิตการปฏิบัติงานของนักศึกษา โดย อาจารย์พี่เลี้ยงจะทำการศึกษาวิจัยนักศึกษาและนักศึกษาครูจะทำการศึกษาวิจัยนักเรียนที่ได้ พัฒนาตามลำดับอย่างเป็นวงจรของการเรียนรู้ และในกระบวนการสร้างคุณค่าการถอด บทเรียนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้พัฒนาเกิดการตระหนักรู้ในตนเองทุกครั้งที่ได้ติดตามและสร้าง คุณค่าในวิชาชีพด้วยจิตวิญญาณ

**กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน** มาจากทุกองค์ภาพพทั้งระดับมหภาค และจุลภาคของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ทั้งหมดทุกระดับ ได้แก่ องค์ภาพพทั้งระดับมหภาคและ จุลภาคของอาจารย์นิเทศ องค์ภาพพทั้งระดับมหภาคและจุลภาคของครูพี่เลี้ยง และองค์ภาพพ ทั้งระดับมหภาคและจุลภาคของครูนักศึกษา แยกการรายงานผลได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. องค์ภาพพทั้งระดับมหภาคและจุลภาคของอาจารย์นิเทศ อาจารย์นิเทศมี 4 ท่านจาก 4 สาขา ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษาให้นำความรู้ ccr model ไปใช้ใน โรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอนจริง เริ่มดังนี้

1.1) ระดับจุลภาค อาจารย์นิเทศทั้ง 4 สาขา ร่วมกันจัดอบรมการเขียน แผนการสอน ตามแนวคิด ccr model แลกเปลี่ยน ให้คำปรึกษาหารือระหว่างสาขาเรื่องรายละเอียด ในการการเขียนแผนการสอนตามแนวคิด ccr model ที่มีความแตกต่างกันตามบริบทของ ศาสตร์แต่ละสาขา

1.2) ระดับมหภาค อาจารย์นิเทศทั้ง 4 สาขา ร่วมกันจัดอบรมการจัดการเรียน การสอนตามแนวคิด ccr model ให้ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ตามนี้ เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่ดูแล ติดตาม โค้ชการจัดการกระบวนการเรียนการสอนของนักศึกษาในโรงเรียน

2. องค์ภาพพทั้งระดับมหภาคและจุลภาคของครูพี่เลี้ยง

2.1) ระดับจุลภาค ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนมาเป็น ระยะเวลามากกว่า 5 ปี มารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด ccr model และ จัดให้ครูพี่เลี้ยงได้พบปะ แลกเปลี่ยนระหว่างสาขาหรือหมวดภายในโรงเรียน



2.2) ระดับมหภาค ครูที่เลี้ยงได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร และชุมชน กล่าวคือชุมชนให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่มีการใช้ช่วงเวลาวันหยุด ของนักเรียนมาร่วมกิจกรรม

### 3.องค์ापพพทั้งระดับมหภาคและจุลภาคของนักศึกษา

3.1) ระดับจุลภาค นักศึกษาร่วมโครงการแบบสมัครใจด้วยตนเอง มารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด ccr model อาจารย์นิเทศสนับสนุนการปรับแก้แผนการสอนตามแนวคิด ccr model อย่างใกล้ชิด

3.2) ระดับมหภาค หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตนักศึกษาครู ให้ความร่วมมือไปในทิศทางเดียวกัน อย่างเช่น กองพัฒนานักศึกษา จัดกระบวนการของกิจกรรมที่พัฒนานักศึกษาตามแนวคิด ccr model

**กระบวนการบริหารจัดการ** ในการดำเนินงานระหว่างคณะครุศาสตร์และนักวิจัย ซึ่งอยู่ต่างคณะกันหรือในคณะเดียวกันตามบริบท ได้มีการบริหารงานการดำเนินงานหลายวิธีการ ได้แก่ การประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารทางโซเชียล มีการวางแผนและสร้างความเข้าใจร่วมกันโดยศึกษาคู่มือการดำเนินงานของปี 2 ร่วมกันจัดโครงการเพื่อทบทวนความรู้และเสริมสร้างความเชี่ยวชาญกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CCR กระบวนการและเทคนิค Coach , Mentoring กระบวนการสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้และเทคนิคและวิธีการถอดองค์ความรู้ หลังจากนั้นนักวิจัยจัดทำ มคอ.3 ในรายวิชาที่สอนโดยบูรณาการจิตตปัญญาและการวิจัยเป็นฐาน แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของ มคอ.3 นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้กับนักศึกษา มีการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและการสะท้อนผลจากนักศึกษา มีการร่วมกันสังเกตการสอนให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและนักวิจัย ตลอดจนร่วมกันสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

### เงื่อนไขความสำเร็จและนำไปสู่ความยั่งยืนได้โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อ

#### ความสำเร็จของโครงการ

1.ความรู้ทุกส่วนในการดำเนินการ ต้องเข้าใจตรงกันในเป้าหมายพัฒนาผู้เรียน และเสริมสร้างคุณภาพนักศึกษาครู

2.ความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการ เมื่อมีความเข้าใจตรงกันเห็นทิศทางที่ตรงกัน ก็ให้การดำเนินก็สามารถขับเคลื่อนอย่างมีทิศทาง

3.จิตวิญญาณของความเป็นครู ผู้ที่เข้าร่วมในโครงการได้เพาะบ่มความเป็นครูและเอื้ออาทร แบ่งปันองค์ความรู้ ชี้แนะแนวทางซึ่งกันและกัน

### **ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา**

1.การนำแนวคิด CCR ไปบูรณาการเพราะเป็นศิลปะในการออกแบบของผู้สอน ดังนั้นการนำไปใช้ต้องได้รับการโค้ชจากพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศอย่างต่อเนื่อง

2.การจัดกิจกรรมของสถานศึกษามีจำนวนมาก ทำให้การจัดกิจกรรมไม่ต่อเนื่องและขาดตอนและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษา

3.อาจารย์มาจากหลายสาขาวิชา ซึ่งในการเข้าโครงการวิจัยและพัฒนาจะต้องปล่อยวางศาสตร์ของตนและเรียนรู้ศาสตร์การบูรณาการและสะท้อนความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้บังเกิดผลตามเป้าหมาย

### **การนำแนวคิด CCR เชื่อมโยงกับโครงการอื่นๆ เช่น บริการวิชาการ การพัฒนาครู การวิจัย**

- 1.ได้บูรณาการรายวิชาในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษา
- 2.ได้บูรณาการกับเอกสารและตำราในการพัฒนาผลงานทางวิชาการและนำมาใช้จัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา
- 3.ได้นำแนวทางไปอบรมและพัฒนาครูในพื้นที่อย่างต่อเนื่องในโครงการบริการวิชาการของทางคณะครุศาสตร์

### **ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไข**

- 1.ระยะเวลาการทำโครงการวิจัยไม่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาเชิงพื้นที่ เนื่องจาก โรงเรียนเปิดปกติและทางมหาวิทยาลัยเปิดตามอาเซียน
- 2.บทบาทในการดำเนินการและแนวทางบางส่วนมีความสวนทางกันและรายงานซ้ำซ้อน ขาดคู่มือการดำเนินการที่ชัดเจนทำให้ใช้ระยะเวลาและความไม่เข้าใจในการบริหารจัดการโครงการ
- 3.หลายส่วนมีความเข้าใจว่าเป็นงานพิเศษ แต่ความเป็นจริงเป็นงานในวิชาชีพ ที่ต้องกระทำสม่ำเสมอและติดตามผลการพัฒนาในฐานะวิชาชีพครู

### สรุปการถอดบทเรียน

การเสริมคุณค่ามิได้ใช้ระยะเวลาสั้นสาระวิชาการความรู้อาจจะสำคัญแต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าคือกระบวนการเรียนรู้การเสริมประสบการณ์ในการเรียนรู้ ผู้สร้างคุณค่าของวิชาชีพ การเป็นต้นแบบทั้งกาย วาจา และใจนั้นจะเป็นเครื่องเพาะบ่มนักศึกษาครูที่ได้รับการเรียนรู้สู่คุณค่าแห่งวิชาชีพครูและการปลูกจิตวิญญาณความเป็นครูในตัวนักศึกษาให้เกิดความตระหนักในหน้าที่ของตนตลอดชีวิตของการประกอบวิชาชีพครู และกระบวนการครูเพื่อศิษย์นั้นจะเป็นกระบวนการที่เปรียบเสมือนขั้นบันไดที่ส่งต่อและถ่ายทอดต่อกันไปอย่างไม่มีวันจบสิ้นหรือเรียกได้ว่าเป็น“บันไดแห่งจิตวิญญาณครู”

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก 2) ศึกษาผลกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก และ 3) ถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย อาจารย์ นักวิจัย และอาจารย์นิเทศ จำนวน 4 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการดำเนินการใช้ระยะเวลา 1 ปีการศึกษาได้ผลการวิจัยดังนี้

#### สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาระบบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก ซึ่งการดำเนินงานได้ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานได้ 5 ขั้นตอนในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 ร่วมทบทวนความเข้าใจ ขั้นตอนที่ 3 นำไปสู่การปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 4 ร่วมประสานติดตามผล ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนและสรุปบทเรียน

2. ผลการศึกษาค้นคว้ากระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตก

2.1 ผลการดำเนินงานนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 1) ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ (มคอ.3) ตามแนวคิด CCR มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100 2) ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา มีคุณภาพในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87 3) ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87.17

2.2 ผลการดำเนินงานนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง – ภาควิชาวันตก พบว่า

2.2.1) การทดสอบความรู้ของครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 21.37 คิดเป็นร้อยละ 71.23 ส่วนนักศึกษาครูมีค่าคะแนนเฉลี่ย 20.40 คิดเป็นร้อยละ 68.26

2.2.2) ความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ของนักศึกษาครูประเมิน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ประเมินตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.46 คิดเป็นร้อยละ 89.24

2.2.3) การประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา โดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.38 คิดเป็นร้อยละ 87.79

2.2.4) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) โดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 คิดเป็นร้อยละ 80.66

2.2.5) การประเมินความสามารถในการวิจัยโดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.12 คิดเป็นร้อยละ 72.72

3. ผลการถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาควิชาวันตก ผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนโดยการประชุมสรุปผลการดำเนินการ โดยมีประเด็นกลไกความร่วมมือ กลไกความสำเร็จ กลไกการร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่าย การเสริมสร้างความเป็นครูสู่นักศึกษาครู กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน และกระบวนการบริหารจัดการ ทุกประเด็นมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการดำเนินการพัฒนา

โดยมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการตามโครงการมีความเหมาะสมและสร้างกระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้เกิดภาพลักษณ์ กระบวนทัศน์ มิตินที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่มีความซับซ้อนในการปฏิบัติหากไม่ศึกษาอย่างลุ่มลึกจะไม่สามารถลงสู่การปฏิบัติได้ให้เกิดผลสำเร็จได้

### อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง-ภาคตะวันตก จากผลการวิเคราะห์แบบมีส่วนร่วมพบว่าการดำเนินการผลิตและพัฒนาครูประกอบด้วย 5 ขั้นตอนในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 ร่วมทบทวนความเข้าใจ ขั้นตอนที่ 3 นำไปสู่การปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 4 ร่วมประสานติดตามผล ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนและสรุปบทเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินการบริหารจัดการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานมีความสำคัญและการใช้การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานให้เกิดผลสำเร็จ สิ่งที่เกิดขึ้นในการพัฒนางานนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนางานนั้นได้วิเคราะห์ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่จะต้องเตรียมความพร้อมทุกฝ่ายในการดำเนินโครงการให้มีความเข้าใจตั้งแต่หลักการของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ซึ่งเป็นหลักที่สำคัญในการดำเนินการไปใช้เชิงพื้นที่ในการพัฒนานักศึกษาครู หากนักวิจัยเชิงพื้นที่ทุกส่วนมีความเข้าใจหลักสำคัญตามแนวคิดของโครงการ การดำเนินการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการร่วมวางแผนการดำเนินงานจากส่วนกลางเนื่องด้วยจะต้องสอดคล้องและมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในการนำไปปฏิบัติ เป็นหลักสำคัญในการนำไปสู่การปฏิบัติงาน อีกทั้งกระบวนการกลไกเชิงพื้นที่แต่ละพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการในการพัฒนาแต่ละมหาวิทยาลัยให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทและพื้นที่ในการอำนวยความสะดวกและขับเคลื่อนกลไกการผลิตและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ การประสานติดตามการพัฒนาผลประการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้พื้นที่แต่ละพื้นที่ที่มีความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหา ร่วมกันในการดำเนินการ ในการดำเนินการพัฒนากลไกการผลิตที่ได้สังเคราะห์ขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Gottesman (2000 : 127) ให้ข้อมูลไว้ว่าในการถ่ายโยงทักษะใหม่ (transfer/Internalization of new skills) เมื่อเราใช้วิธีการถ่ายโยงการเรียนรู้ด้วยวิธีการชี้แนะแก่ผู้สอน และผู้บริหาร ความรู้และทักษะใหม่จะมีความคงทนมากกว่าวิธีการอื่น ๆ กล่าวคือ หลังรับการชี้แนะสามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90 และแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงอยู่ที่ระดับร้อยละ 90 และแนวคิดของจริง Knight, (2004: 33) ได้แนวปฏิบัติ

ที่เป็นรูปธรรม และเป็นขั้นเป็นตอน ไม่เสียเวลาไปกับการอภิปรายหรือพูดคุยกันเชิงทฤษฎี การเสริมพลังอำนาจ (empowerment) การชี้แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้ค้นพบพลัง หรือวิธีการทำงานของตนเอง เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความยั่งยืนและผู้รับการชี้แนะสามารถพึ่งพาความสามารถของตนเองได้ เป้าหมายปลายทางของการชี้แนะ คือ การให้ผู้รับการชี้แนะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง สามารถกำกับตนเอง (self-directed) ได้

2. ผลการศึกษาผลกระทบนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาค ตะวันตก พบว่า ผลการดำเนินงานนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 1) ผลการประเมินแผนการ จัดการเรียนรู้ (มคอ.3) ตามแนวคิด CCR มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100 2) ผลการสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา มีคุณภาพในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87 3) ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพ ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 87.17 และผลการดำเนินงานนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัย ราชภัฏภาคกลาง – ภาคตะวันตก พบว่า ) การทดสอบความรู้ของครูพี่เลี้ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 21.37 คิดเป็นร้อยละ 71.23 ส่วนนักศึกษาครูมีค่าคะแนนเฉลี่ย 20.40 คิดเป็นร้อยละ 68.26 ความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ของนักศึกษาครู ประเมิน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ประเมินตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.46 คิดเป็นร้อยละ 89.24 การประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา โดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 4.38 คิดเป็นร้อยละ 87.79 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) โดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์และครู พี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 คิดเป็นร้อยละ 80.66 การประเมิน ความสามารถในการวิจัยโดยนักศึกษาครูประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมิน นักศึกษา ภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.12 คิดเป็นร้อยละ 72.72 จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้น ทั้งนั้นอาจเป็นเพราะว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานเชิงปฏิบัติการในเชิงพื้นที่แต่ละ พื้นที่ที่มีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันในการดำเนินการพัฒนาและส่งผลลัพธ์ต่อกระบวนการ ผลิตและพัฒนา นักศึกษาครูให้เกิดประสิทธิภาพในวิชาชีพครู ซึ่งกระบวนการดำเนินการพัฒนา ทั้งในชั้นเรียนและเชิงพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันเชิงประสบการณ์ของนักศึกษาครู การปฏิบัติ พัฒนาตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานนั้นมีผลการ ดำเนินงานที่เชิงพื้นที่ไปปรับใช้ได้เหมาะสมและดำเนินการในแต่ละพื้นที่ ในการปรับใช้เชิง

พื้นที่ตามความเหมาะสมนั้นเป็นกลไกที่แต่ละมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับประยุกต์ความถนัดและความเชื่อในแนวคิดที่นำไปปฏิบัติ สิ่งที่เกิดขึ้นคือหลักการนำไปใช้ในชั้นปีที่ 5 ได้สร้างกระบวนการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดความเหมาะสมและชัดเจนเป็นอย่างมาก มีเครื่องมือที่หลากหลายบนฐานแนวคิดที่เป็นไปได้ ทำให้นักศึกษาครู ครูพี่เลี้ยงไม่ได้รู้สึกว่าเป็นภาระในการดำเนินการ และการดำเนินการเป็นอยู่ในหน้าที่ปกติที่ปฏิบัติอยู่ ทำให้การดำเนินการในโครงการนี้เป็นด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามระบบของการผลิตและพัฒนาครูของครุสภา อีกทั้งยังทำให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการจัดการเรียนรู้ความเป็นครูทำให้ผลการดำเนินงานนั้นเป็นที่ตอบรับกับครูพี่เลี้ยง อีกทั้งยังแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรณีย์พล วิวรรธมงคล (2559) ผลการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่สูงขึ้น มีข้อย่อยดังนี้ 2) ผลการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนของครูด้วยกระบวนการปฏิบัติการสอนเป็นฐาน (Lesson study) ผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์โดยภาพรวมทั้งสมรรถนะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี และผลการวิจัยของ กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล (2553) สมรรถนะของอาจารย์นิเทศก์ในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการทำวิจัยชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก นอกจากนี้ระดับความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ต่อรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการเรียนของนักเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผลการถอดบทเรียนกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาคตะวันตกโดยมีประเด็นกลไกความร่วมมือ กลไกความสำเร็จ กลไกการร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่าย การเสริมสร้างความเป็นครูสู่นักศึกษาครู กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน และกระบวนการบริหารจัดการ ทุกประเด็นมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการดำเนินการพัฒนาโดยมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการตามโครงการมีความเหมาะสมและสร้างกระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้เกิดภาพลักษณ์ กระบวนทัศน์ มิตินี้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่มีความซับซ้อนในการปฏิบัติหากไม่ศึกษาอย่างลุ่มลึกจะไม่สามารถลงสู่การปฏิบัติได้ให้เกิดผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ในกระบวนการถอดบทเรียนแต่ละมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนในกระบวนการดำเนินการซึ่งในกระบวนการถอดบทเรียนนั้นจะช่วยให้ผลการดำเนินการนั้นส่งผล



สะท้อนแนวทางการแก้ไขและผลที่ควรจะดำเนินการในครั้งต่อไป ซึ่งในการถอดบทเรียนในโครงการนี้ไม่ได้ดำเนินการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คณะวิจัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนจากการดำเนินการผ่านกระบวนการประชุมอย่างต่อเนื่องและสามารถพัฒนาปรับกระบวนการการดำเนินการให้เหมาะสมในกระบวนการที่สะท้อนผลที่เกิดขึ้นช่วยให้กระบวนการดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ(Knight, 2004: 33) ได้แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และเป็นขั้นเป็นตอน ไม่เสียเวลาไปกับการอภิปรายหรือพูดคุยกันเชิงทฤษฎี และ Costa and Garmston, (2002)ควรให้ผู้รับการชี้แนะ ได้เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตัวเองหรือไม่ การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้ไปเลยกับการปล่อยให้ผู้รับการชี้แนะ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองก็มีข้อดีข้อเสียต่างกันไป Moon, (2004: 84) การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ดีเกิดขึ้นในสภาพการทำงานจริง การดำเนินการชี้แนะจึงควรเกิดขึ้นในการทำงานในบริบทของสถานศึกษา การดำเนินการชี้แนะเป็นการทำงานเชิงลึก เข้มข้น เป็นการช่วยให้ผู้รับการชี้แนะเคลื่อนจากความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบผิวเผิน (surface approach) ไปสู่การทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น (deep approach) โดยอาศัยกระบวนการลงมือปฏิบัติ ลงมือทำงานการชี้แนะ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเข้าไปทำงานร่วมกับผู้รับการชี้แนะในสถานศึกษา

### ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

#### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเป็นฐานมีผลการดำเนินที่ค่อนข้างจะน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้นผู้ที่ให้นำผลการวิจัยไปใช้ควรพัฒนาเสริมประสบการณ์การวิจัยให้เกิดความเหมาะสมและเกิดประสบการณ์ในการนำไปใช้เชิงพื้นที่

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน (CCR) นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงควรจะต้องได้รับการทบทวนกระบวนการการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้เชิงพื้นที่และสามารถดำเนินการไปได้เหมาะสมเชิงพื้นที่และธรรมชาติรายวิชาในการบูรณาการ

3. ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา ในการประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินระยะสั้น 1 ภาคเรียนอาจจะต้องใช้ให้ระยะเวลาเพิ่มมากขึ้นเพื่อจะได้สังเกตพฤติกรรมและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้นในการพัฒนาและผลิตรวิชาชีพรู

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยและพัฒนาาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ปีที่ 2 จากการดำเนินการวิจัยสามารถเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและผลิตรูตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครูตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการพัฒนาและผลิตรูในทศวรรษที่ 21 fh;p แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

### เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล(2553) การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริม  
สมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
สาขาวิชาคณิตศาสตร์,สาธาณสุข.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรัณย์พล วิวรรณมงคล (2559).การพัฒนารูปแบบการติดตามช่วยเหลือโดยใช้ผลการ  
ปฏิบัติการสอนเป็นฐานผ่านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับครูเพื่อส่งเสริม  
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการกับสาระเรียนรู้  
ในระดับชั้นเรียน, กลุ่มหลักสูตรและการสอน กาญจนบุรี : คณะครุศาสตร์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- เกศรา รักษาติ. **องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Awakening Organization)**. กรุงเทพมหานคร :  
เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน).2549.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. **การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่  
เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียน  
เป็นฐาน**.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน  
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2549.
- ธัญพร ชื่นกลิ่น.(2553) การพัฒนารูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ  
เรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา  
พยาบาลในสังกัดพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พนิดา จารย์อุปการะและคณะ (2559) การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์หน่วยการ  
เรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการโค้ชสำหรับครูในระดับการศึกษา  
ขั้นพื้นฐาน,กลุ่มหลักสูตรและการสอน กาญจนบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย  
ราชภัฏกาญจนบุรี
- มนตรี ภูมิ. **ศาสตร์แห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จ: มรดกปรัชญาจีนโบราณ  
ศาสตร์ยกระดับวิถีชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี.2549.
- สุจิตรา ธนนันท์. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)**  
กรุงเทพมหานคร:ที พี เอ็น เพรส. 2548.

สุเดียนเพ็ญ คงตะจันท์และคณะ. **Coaching/Mentoring**. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร  
นักบริหารงานส่งเสริมสุขภาพ ระดับกลาง สมุทรสาคร.รุ่นที่ 6 / 2550 ระหว่างวันที่  
24 สิงหาคม – 3 กันยายน 2550.

ศิริกานดา ศรีชลัมภ์. เรียบเรียง. **คือความคิด คือชีวิต คือ...อภิสัทธี เวชชาชีวะ**.

กรุงเทพมหานคร: Good morning. 2547.

อาภรณ์ ภูวิทยาพันธ์. **สอนงานอย่างไรให้ได้งาน (Coaching)**. กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์  
เซ็นเตอร์จำกัด.2548.

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. **เทคนิคการนิเทศ: การสอนงาน (Coaching):**

<http://panchalee.wordpress.com/2009/07/27/coaching/> (13 พฤศจิกายน  
2552)

### ภาคผนวก ก

คู่มือการดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนาระบบและ  
กระบวนการพัฒนาและผลิตครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาะบบพี่เลี้ยง  
และการวิจัยเป็นฐาน



## คู่มือ

การดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการพัฒนา  
และผลิตครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา ระบบพี่เลี้ยงและ  
การวิจัยเป็นฐาน

ประธานโหนด กลุ่มภาคกลาง ตะวันตก

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

## คำนำ

คู่มือการดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการพัฒนาและผลิตครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อให้ คณาจารย์ผู้ที่เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนานักศึกษาได้บรรลุเป้าหมาย ใน เอกสารนี้มีส่วนประกอบด้วยกัน 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1โครงการวิจัยและพัฒนาระบบและ กระบวนการพัฒนาและผลิตครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัย เป็นฐาน ส่วนที่ 2 ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัด ความสำเร็จของโครงการ ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการโครงการวิจัย ส่วนที่ 4 กระบวน นิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง-ตะวันตก

สุดท้ายผู้จัดทำคู่มือหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินโครงการนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ขอ การพัฒนาและผลิตครู

ประธานโหนดภาคกลาง -ตะวันตก

## สารบัญ

- ส่วนที่ 1 โครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการพัฒนาและผลิตครู  
โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน
- ส่วนที่ 2 ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัด  
ความสำเร็จของโครงการ
- ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการโครงการวิจัย
- ส่วนที่ 4 กระบวนนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิด  
จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน  
ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง-ตะวันตก

ภาคผนวก



## ส่วนที่ 1

# โครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการพัฒนา และผลิตครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา ระบบพี่เลี้ยงและ การวิจัยเป็นฐาน

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

พระบรมราชโบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูรที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การยกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเฉพาะการผลิตและพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพและตรงสาขาวิชาที่ขาดแคลนควบคู่ไปกับการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งตรงกับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในด้านการผลิตและพัฒนาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดำเนินการวิจัยและบริการวิชาการในด้านนี้มาอย่างต่อเนื่องโดยมีทุนสนับสนุนทั้งจากภายในมหาวิทยาลัยเองและจากแหล่งทุนภายนอก ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา มีโครงการวิจัยด้านการพัฒนาครูที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และภาคีเครือข่ายหลายโครงการและหลายพื้นที่

ผลการดำเนินการวิจัยของโครงการต่างๆ ทำให้ครูและนักเรียนในโรงเรียนส่วนหนึ่งได้รับการพัฒนาด้วยการปฏิบัติจริงในกระบวนการขับเคลื่อนของการวิจัย ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีนวัตกรรม คือ การเรียนรู้แบบโครงงาน (PBL) การเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย (RBL) การเปลี่ยนบทบาทครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นโค้ช (Coach)

ส่วนการพัฒนาการผลิตครูยังมีน้อยเมื่อเทียบกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีการทำวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏในลักษณะวิจัยในชั้นเรียนบ้าง ซึ่งถ้าจะเลยการพัฒนากระบวนการผลิตครูคาดว่าจะมีช่องว่างระหว่างครูประจำการและบัณฑิตครูในอนาคตตลอดจนอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาครู หรือครูของครู

ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญของเรื่องนี้จึงได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาระบบการวิจัยสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนท้องถิ่นระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 เพื่อดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาระบบการวิจัยสู่

ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนา วัตถุประสงค์หนึ่งตามบันทึกข้อตกลงนี้คือการสร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นเชิงประเด็น อาทิ ปฏิรูปการศึกษาเพื่อท้องถิ่น วิทยาศาสตร์ท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งที่ประชุมสภาอธิการบดีมีมติเห็นชอบให้สภาคณะบดีคณะครู ศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนา ระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยใช้โครงงานฐานวิจัยโดยใช้แนวคิดจาก ผลของ โครงการวิจัย Teacher Coaching และโครงการวิจัยเพาะพันธุ์ปัญญาเป็นฐาน แล้วนำมา เชื่อมโยงกับกระบวนการผลิตและพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมี แนวคิดหลักที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนา ระบบการผลิตและพัฒนาครู ดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาครู อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดและ กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (RBL) จาก งานวิจัยโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา แนวคิดการได้ชจากงานวิจัย Teacher Coaching

ระยะที่ 2 การศึกษากระบวนการและผลการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุ ศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์/วิทยาลัยการฝึกหัดครู จากระยะที่ 1 ที่สามารถนำไปใช้ใน กระบวนการผลิตและพัฒนาครูในอนาคตดำเนินการโดยพัฒนาครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาครู กลุ่มเป้าหมาย และให้นักศึกษาครูกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ 1 นำความรู้ไปใช้ ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการ เรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) โดยอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาครูและอาจารย์ นิเทศก์ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาบัณฑิตครูพร้อมทั้งเป็น “โค้ช” ให้กับ นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฝึกใช้วัตรกรรมที่ ได้รับการพัฒนามากับนักเรียนของตนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงเป็น “โค้ช” ที่โรงเรียนฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู

โดยคาดหวังว่าระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีการถอดองค์ความรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับ บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู และนำเสนอชุดความรู้แก่เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกัน ขณะเดียวกันดำเนินการวิจัยและพัฒนาครูของครู นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และครูพี่เลี้ยงของ นักศึกษาชุดต่อไปเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในคณะครุศาสตร์

ผลที่ได้ในระยะที่ 1 คือในปีการศึกษา 2559 ได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พร้อมทั้งได้พัฒนาครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน เพื่อให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายนำไปใช้จริงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตลอดปีที่ 5

สำหรับระยะที่ 2 ในปีการศึกษา 2560 และปีการศึกษา 2561 นี้จะมุ่งเน้นการเติมเต็มในการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ให้กับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง และศึกษาผลการดำเนินงานตลอดโครงการตั้งแต่ระยะที่ 1 ในด้านกระบวนการทำงานและกระบวนการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งความรู้ที่ได้จะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์หรือวิทยาลัยการฝึกหัดครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีประสิทธิภาพ สอนของพระบรมราชโบายและบรรจุเป้าประสงค์ของพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

## 1.2 คำถามวิจัย

### ปีที่ 1 (ชั้นปีที่ 3 หรือ 4)

1. กระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับ “การเรียนรู้” บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ให้นักศึกษาครู ปี 4 คืออะไร
2. ตัวชี้วัด (คุณลักษณะและสมรรถนะ) การประเมินผล “การเรียนรู้” โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาครู ปี 4 คืออะไร

### ปีที่ 2 (ชั้นปีที่ 5)

1. กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาค (Node) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นอย่างไร
2. ผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาคของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นอย่างไร
3. กลไกความร่วมมือที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาคของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ควรเป็นอย่างไร

### 1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

#### ปีที่ 1

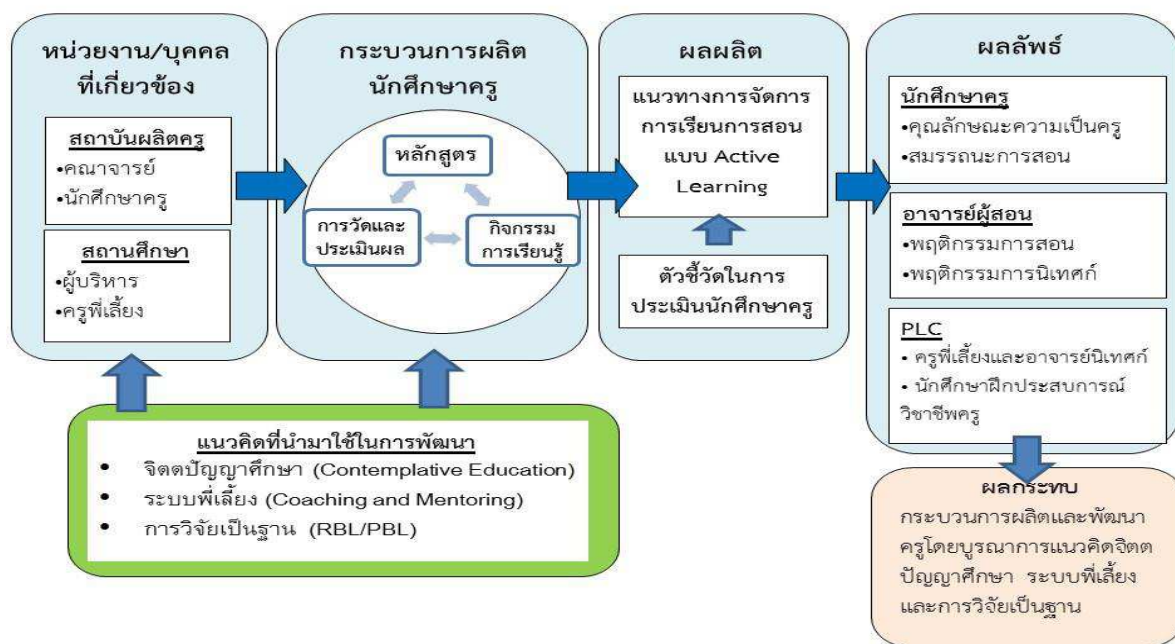
1. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับ “การเรียนรู้” บูรณาการโครงการฐานวิจัย (RBL-PBL) Coaching บนฐานจิตตปัญญาศึกษา ให้นักศึกษาคู ปี 4
2. เพื่อกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผล “การเรียนรู้” บูรณาการโครงการฐานวิจัย (RBL-PBL) Coaching บนฐานจิตตปัญญาศึกษา แบบเสริมพลังการเรียนรู้ของนักศึกษาคู ปี 4

#### ปีที่ 2

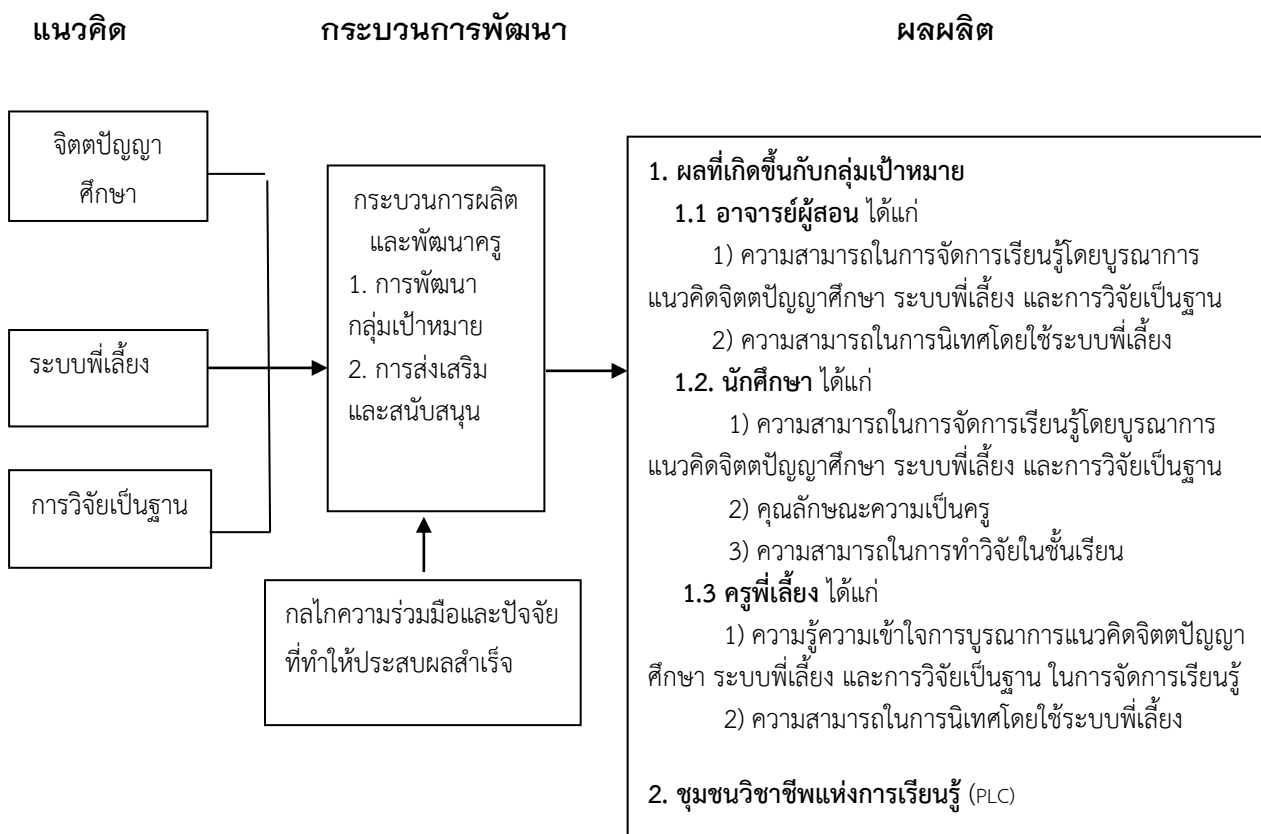
1. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาค ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาคของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อศึกษากลไกความร่วมมือที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาคของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

## 1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)

### 1. กรอบแนวคิดในภาพรวม ปีที่ 1-2 (นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4)



### 2. กรอบแนวคิดการวิจัยปีที่ 2 (นักศึกษาชั้นปีที่ 5)



## 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

**กระบวนการผลิตและพัฒนาครู** หมายถึง ลำดับหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่ทำให้ นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีและมีสมรรถนะในการสอนที่เกิดจากการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน กระบวนการผลิตและพัฒนาครูดังกล่าว ประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย ได้แก่ กระบวนการพัฒนา กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน และกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

**ผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครู** หมายถึง คุณลักษณะ พฤติกรรม และสมรรถนะที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาคู อาจารย์ผู้สอน และครูพี่เลี้ยง หลังการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูไปแล้วอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

**กลไกความร่วมมือ** หมายถึง บุคคลในทุกๆระดับร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในการทำให้นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีและมีสมรรถนะในการสอนที่เกิดจากการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน

**กลไกความสำเร็จ** หมายถึง ปัจจัยและหรือเงื่อนไขขององค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์

## 1.6 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

### 1. แนวทางการวิจัย

1.1 กระบวนการผลิตและพัฒนาครู ใช้การบ่มเพาะความรู้สึกร่วมกันตามแนวคิดจิตตปัญญาให้ครูของครู นักศึกษาคู และครูพี่เลี้ยงในพื้นที่เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงผ่านโครงงานฐานวิจัย (Research-Based Learning-RBL) มีการพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาครูของครู นักศึกษาคู และครูพี่เลี้ยงในพื้นที่ ด้วยการ “โค้ช” เพื่อให้ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ เครือข่ายกัลยาณมิตร เปลี่ยนแปลง ปฏิรูป ผลิต พัฒนาครูในระบบการผลิตครู โดยเปลี่ยนแปลง Mindset ของผู้ผลิตและพัฒนาครู เข้าใจและลงมือปฏิบัติ โดยเน้นการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของความเป็นครู โดยมีชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) เข้ามามีส่วนสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 แนวทางการวิจัยใช้แนวทางการศึกษาในลักษณะของความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับกระบวนการพัฒนา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การผสมผสานวิธี คือ ทั้งวิธีเชิงปริมาณด้วยการเก็บด้วยแบบสอบถาม วิธีเชิงคุณภาพใช้หลากหลายวิธี

เช่น การสังเกต การพิจารณาจากหลักฐานและสถานการณ์ การสนทนาและการสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การประชุมวิพากษ์วิจารณ์

1.3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อประกอบการอธิบายเชิงเนื้อหา

## 2. ขอบเขตการวิจัย

### 2.1 กลุ่มเป้าหมาย

- 1) คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 37 แห่ง
- 2) นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

### 2.2 การจัดแบ่งเขตพื้นที่การดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 6

เครือข่ายภูมิภาค (Node) ดังนี้

- 1) ภาคเหนือจำนวน 8 มหาวิทยาลัย  
ผู้ประสานงานหลัก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- 2) ภาคกลางตะวันตกจำนวน 6 มหาวิทยาลัย  
ผู้ประสานงานหลัก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 3) ภาคกลางตะวันออกจำนวน 7 มหาวิทยาลัย  
ผู้ประสานงานหลัก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- 4) ภาคอีสานตอนบนจำนวน 5 มหาวิทยาลัย  
ผู้ประสานงานหลัก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 5) ภาคอีสานตอนล่างจำนวน 6 มหาวิทยาลัย  
ผู้ประสานงานหลัก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- 6) ภาคใต้จำนวน 5 มหาวิทยาลัย  
ผู้ประสานงานหลัก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

### 3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

#### 3.1 ขั้นตอนเตรียมการ

- 1) ประชุมเพื่อทบทวนความเข้าใจโครงการพัฒนาการผลิตและกระบวนการพัฒนาครู โดยบูรณาการใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณาบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง
- 2) ประชุมหารือและวางแผนการดำเนินงานร่วมกับ คณาบดีคณะครุศาสตร์ที่เข้าร่วมโครงการ

#### 3.2 ขั้นตอนดำเนินงาน

- 1) การกำหนดขอบเขตและแผนการดำเนินการปีที่ 2
- 2) การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของคณะและเครือข่ายภูมิภาค
- 3) การติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายภูมิภาค
- 4) การติดตามและการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของคณะและเครือข่ายภูมิภาค
- 5) วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเขียนรายงานผลการวิจัย

### 4. แผนการดำเนินงานวิจัย

ที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลผลิต/ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	ทบทวนและรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ทีมวิจัย	กพ.61	หัวหน้าโครงการ	1) ข้อมูลการดำเนินงานของแต่ละภูมิภาค (ปี 1) 2) รายชื่ออาจารย์นักวิจัย จำนวนนักศึกษาครู โรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์ และรายชื่อครูพี่เลี้ยง 3) การแต่งตั้งคณะทำงาน ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และระดับมหาวิทยาลัย 4) แนวทางการปรับปรุง



ที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลผลิต/ผลที่คาดว่าจะได้รับ
					หลักสูตรการพัฒนาการศึกษา ครู/ครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศ
2	ประชุมคณะที่ปรึกษา และคณะวิจัย ระดับประเทศ ครั้งที่ 1 และสร้างเครื่องมือ	คณะที่ ปรึกษาและ คณะนักวิจัย ระดับประเทศ	มีค-เมย. 61	หัวหน้า โครงการ	1) แผนการดำเนินงานของ โครงการ ที่เชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ มรท. 2) การวิเคราะห์ศักยภาพและ ผลการดำเนินงานที่ผ่าน 3) แนวทางการเชื่อมโยงกับครู รางวัลเจ้าฟ้าฯ/ครูต้นแบบ 4) แผนการพัฒนาศักยภาพราย ภูมิภาค 5) กำหนดวิธีการและสร้าง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
3	ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนและเก็บ รวบรวมข้อมูลระยะที่ 1	คณะนักวิจัย ระดับประเทศ	กพ.-มีย. 61	คณะนักวิจัย ระดับประเทศ	ข้อมูลกระบวนการและผลการ ดำเนินงานของคณะและ เครือข่ายภูมิภาค
4	ประชุมวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อ รายงาน ความก้าวหน้า	คณะนักวิจัย ระดับประเทศ	มีย.61	หัวหน้า โครงการ	รายงานความก้าวหน้า
5.	ประชุมคณะที่ปรึกษา และคณะวิจัย ระดับประเทศ ครั้งที่ 2	คณะที่ ปรึกษาและ คณะนักวิจัย ระดับประเทศ	กค.61	หัวหน้า โครงการ	1) เสนอรายงานความก้าว 2) ทบทวนโครงการตามสัญญา 3) ทบทวนและปรับแผนการ ดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลผลิต/ผลที่คาดว่าจะได้รับ
6	ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนและเก็บ รวบรวมข้อมูลระยะที่ 2	คณบดีนักวิจัย ระดับประเทศ	กค.-กย. 61	คณบดีนักวิจัย ระดับประเทศ	ข้อมูลกระบวนการและผลการ ดำเนินงานของคณะและ เครือข่ายภูมิภาค
7	ประชุมวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อ รายงานฉบับสมบูรณ์	คณบดีนักวิจัย ระดับประเทศ	สค./พย.61	หัวหน้า โครงการ	ประชุมโหนดเพื่อติดตาม ความก้าวหน้า และร่างรายงาน ฉบับสมบูรณ์
8	ประชุมเสนอผลการ ดำเนินงานระดับ ภูมิภาคและประเทศ	สกว. คณะที่ ปรึกษา และ คณบดีคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ38 แห่ง	ธค.61	ที่ประชุมคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	1. เสนอผลการดำเนินงานระดับ ภูมิภาคและประเทศ 2. ข้อเสนอแนะการปรับปรุง รายงาน
9	ประชุมปรับปรุง รายงานฉบับสมบูรณ์	คณบดีนักวิจัย ระดับประเทศ	ธค.61	หัวหน้า โครงการ	รายงานฉบับสมบูรณ์

## ส่วนที่ 2

### ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และ ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

#### 2.1 ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังสิ้นสุดการวิจัยปีที่ 2

1. ได้องค์ความรู้ของกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาค ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบและใช้เป็นกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีประสิทธิภาพในอนาคต
2. ได้ข้อมูลผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และเครือข่ายภูมิภาค ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบและใช้เป็น ต้นแบบการศึกษาผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคต
3. ได้ข้อมูลกลไกความร่วมมือที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดย บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานในคณะครุศาสตร์และ เครือข่ายภูมิภาคของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถนำไปใช้เป็นกลไกในการใช้กระบวนการผลิต และพัฒนาครูในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนในอนาคต

#### 2.2 ผลงานที่ต้องส่งต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

1. รายงานความก้าวหน้าระยะ 5 เดือน (กุมภาพันธ์ 2561 ถึงมิถุนายน 2561) ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้
  - 1.1 รายงานการดำเนินกิจกรรมของโครงการในระดับประเทศ
  - 1.2 ประมวลองค์ความรู้เบื้องต้นของกระบวนการผลิตและพัฒนาครูของคณะ และเครือข่ายภูมิภาค
  - 1.3 ประมวลผลเบื้องต้นของการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูของคณะและ เครือข่ายภูมิภาค แยกเป็น ผลที่เกิดกับนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง

1.4 ประมวลข้อมูลเบื้องต้นของกลไกความร่วมมือที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูฯ ในคณะครุศาสตร์และครุศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งเชิงการบริหารจัดการโครงการ และด้านเนื้อหาของโครงการ

1.5 การบูรณาการกับงานอื่นๆ เช่น ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครุต้นแบบ การศึกษากับฟินแลนด์ หรืออื่นๆ

1.6 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

1.7 ร่างหลักสูตรการพัฒนานักศึกษาครู/ครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์

## 2. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (เดือนกันยายน 2561) ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

2.1 ประมวลการดำเนินงานของระดับประเทศและครุศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 ประมวลองค์ความรู้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูในภาพรวมระดับประเทศและวิเคราะห์สร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์คณะครุศาสตร์ มรภ.สู่ความเป็นเลิศ

2.3 ประมวลผลการใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูในภาพรวมระดับประเทศแยกเป็น ผลที่เกิดกับนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง รวมทั้งวิเคราะห์และนำเสนอต้นแบบนักศึกษา อาจารย์และครูพี่เลี้ยงด้วย

2.4 ประมวลข้อมูลและเสนอแนะแนวทางกลไกความร่วมมือที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูฯ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับมหาวิทยาลัยหรือคณะ รวมทั้งวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นรายมหาวิทยาลัย ทั้งเชิงการบริหารจัดการและผลการดำเนินโครงการ

2.5 การบูรณาการและผลการบูรณาการกับงานอื่นๆ เช่น ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครุต้นแบบ การศึกษากับฟินแลนด์ หรืออื่นๆ

2.6 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

2.7 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้เชิงนโยบายและการทำวิจัยครั้งต่อไป

3. เอกสารและ/หรือสื่อหรือหลักฐานการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผลการดำเนินงาน และข้อเรียนรู้ที่ได้รับ

### ส่วนที่ 3

#### แนวทางการบริหารจัดการโครงการวิจัย

##### 3.1 บทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานส่วนกลาง (ระดับประเทศ)

ภายใต้โครงการของประธานที่ประชุมคณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วยดร.ดิเรก พรสีมา คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นผู้แทนรับทุน พร้อมคณะทำงานมีบทบาทดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานระดับประเทศ โดยความเห็นชอบของ ทปอ.มรภ.
2. ประสาน ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาของโหนด
3. นำเสนอความก้าวหน้าต่อที่ประชุมคณะที่ปรึกษา และที่ประชุม ทปอ.มรภ. รวมทั้งสร้างการรับรู้เชิงนโยบายทั้งในระดับชาติและต่อที่ประชุมคณบดี
4. สังเคราะห์ชุดความรู้จากกระบวนการและผลของการดำเนินงานโครงการ
5. สนับสนุนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในระดับโหนด/ภูมิภาค โดยจัดสรรงบประมาณจากโครงการ (งบจากกองทุน มรภ.-สกว.) โหนดภูมิภาคละประมาณ 100,000 บาท (โดยแบ่งเป็น 2 งวดๆละ 50,000 บาท) โดยให้สรุปและส่งเอกสารการเงินให้โหนดประเทศตามรอบรายงานทุกครั้ง
6. จัดทำรายงานการเงินพร้อมความก้าวหน้า (รอบ 5 เดือน) และระยะสิ้นสุดโครงการ (รอบ 11 เดือน)
7. จัดทำรายงานความก้าวหน้า (เดือนที่ 5) และรายงานฉบับสมบูรณ์ (เดือนที่ 11) มืองค์ประกอบและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

##### 3.2 บทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานภูมิภาค (ระดับภาค) มีบทบาทดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วยคณบดีในระดับภูมิภาค รวมทั้งส่วนที่เกี่ยวข้อง
2. ออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้ของคณะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยในเครือข่ายภูมิภาค โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ/หรือดูงานพื้นที่ต้นแบบ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ โดยสนับสนุนค่าเดินทาง ค่าที่พักของวิทยากร ค่าอาหารของทีมนักวิจัยระดับภูมิภาค และค่าวัสดุ/เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมระดับภูมิภาค โดยใช้งบประมาณที่ได้รับจากโหนดประเทศ จำนวน 100,000 บาท (โดยแบ่งเป็น 2 งวดๆละ 50,000 บาท)

4. ประสานงานและสนับสนุนการทำงานของคณะนักวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย  
ในเครือข่าย

5. ประสานงานและร่วมประชุมสังเคราะห์งานร่วมกับหอสมุดแห่งชาติ

6. จัดทำรายงานความก้าวหน้า (เดือนที่ 5) และผลการวิจัย (เดือนที่ 11) ที่  
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยของภูมิภาค ส่งหอสมุดแห่งชาติ และ สกว.

7. จัดทำรายงานการเงินส่ง สกว. ตามระยะเวลาการรายงานผลการวิจัย (5 และ  
11 เดือน)

### 3.3 บทบาทหน้าที่ของคณาบดีคณะครุศาสตร์

1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับมหาวิทยาลัย

2. วางแผนการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหอสมุดแห่งชาติและ  
หอสมุดแห่งชาติ

3. ติดตาม สนับสนุนและเฝ้าระวังในอาจารย์นักวิจัย นักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ รวมทั้งครูพี่  
เลี้ยง ได้ดำเนินการวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความเหมาะสม และบูรณาการงานที่เกี่ยวข้อง

4. รายงานกระบวนการและผลการดำเนินงานต่อหอสมุดแห่งชาติ เพื่อแสดงถึง  
ความก้าวหน้า (เดือนที่ 5) และผลการวิจัย (เดือนที่ 11) ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ  
โครงการวิจัยของภูมิภาค ส่งหอสมุดแห่งชาติ และ สกว.

5. บริหารหรือมอบหมายผู้บริหารในการบริหารโครงการในคณะ ในการ  
ดำเนินงานวิจัยและบริหารงบประมาณที่ได้รับจากหอสมุดแห่งชาติ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน  
ของอาจารย์นักวิจัย นักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ หรือครูพี่เลี้ยง หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน  
โครงการ ตามรายละเอียดในข้อ 2.3

6. สรุปเอกสารการเงินส่งให้หอสมุดแห่งชาติ ตามระยะเวลาการรายงานผลการวิจัย  
(5 และ 11 เดือน)

### 3.4 บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน/อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4/อาจารย์นิเทศก์ของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมายมี  
หน้าที่ดังนี้

- อาจารย์ผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายละเอียดรายวิชา  
(มคอ.3/มคอ.4) ที่พัฒนาขึ้นแก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ปี 4

- ประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และถอดบทเรียนระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาครูปี 4
- อาจารย์ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง
- อาจารย์ผู้สอน ร่วมกับ ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยง ร่วมกันพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สอดคล้องกับแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน
- อาจารย์นิเทศก์ดำเนินการนิเทศและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูปี 5 ตามแนวทางที่กำหนดร่วมกันโดยอาจารย์ผู้สอน ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยง
- ประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและถอดบทเรียนจากการนิเทศและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูปี 5

### 3.5 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหนุนเสริม (Roving Team)

คณะกรรมการหนุนเสริม ประกอบด้วย ตัวแทนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านจิตตปัญญาศึกษา การวิจัยเป็นฐาน และระบบพี่เลี้ยง และเข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการหนุนเสริมมีหน้าที่ คือ หนุนเสริมด้านวิชาการและกระบวนการ (ในรูปแบบของการเป็นวิทยากร/วิทยากรกระบวนการ) เพื่อดำเนินงานตามแผนการวิจัย

### 3.6 บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

นักศึกษาครู มีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอนในโรงเรียน ดังนี้

- เตรียมความพร้อมและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทางคณะครุศาสตร์จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- ปฏิบัติงาน/ภาระงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ
- ประเมินตนเองและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ
- นำแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- ปรีกษาและรับฟังข้อเสนอแนะจากทั้งอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงและนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาความรู้ คุณลักษณะ และทักษะความเป็นครูของตนเอง
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนร่วมกันกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู



## ส่วนที่ 4

### กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง-ตะวันตก

กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคกลาง-ภาค ตะวันมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอนดังนี้

#### ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมการพัฒนาครู

เป็นการเตรียมความพร้อมให้ความรู้แก่นักวิจัยและหลักการของกระบวนการ CCR ในการ นำไปสู่ขั้นเรียน และเป้าหมายของกระบวนการวิจัย ฝึกลงมือปฏิบัติและร่วมเรียนรู้ด้วย กระบวนการจัดการในชั้นเรียนโดยใช้หลักจิตตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็น ฐานในกระบวนการของโครงการวิจัย และร่วมวางแผนการดำเนินงานในระดับไหนตรงร่วมกันใน การขับเคลื่อนในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลางภาคตะวันตก

#### ขั้นตอนที่ 2 ร่วมทบทวนความเข้าใจ

แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการวางแผนร่วมกันในการดำเนินงาน ระหว่างนักวิจัยและ อาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละมหาวิทยาลัย และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ออกแบบและดำเนินการกระบวนการกระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณา การแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินการ ในเชิงบริบทพื้นที่แต่ละพื้นที่ และแนวทางการใช้เครื่องมือในการดำเนินการของโครงการวิจัย

#### ขั้นตอนที่ 3 นำไปสู่การปฏิบัติงาน

เป็นขั้นที่นักวิจัยออกแบบและวางแผนการดำเนินงานให้เกิดผลงานที่เหมาะสมในแต่ละ พื้นที่ อาจารย์พัฒนาออกแบบกิจกรรมตามรายวิชาที่นำไปบูรณาการจัดการเรียนรู้ตาม ธรรมชาติรายวิชาและการนำไปปรับใช้ในแต่ละบริบทของผู้สอนและ ใน มคอ.3.,มคอ.4 หรือ การวางแผนการนิเทศนักศึกษาชั้นปีที่ 5 การประชุมชี้แจงครูพี่เลี้ยงให้มีความรู้และเข้าใจใน การบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

#### ขั้นตอนที่ 4 ร่วมประสานติดตามผล

เป็นขั้นที่ติดตามผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีการดำเนินการ 2 ระดับ คือ การติดตามเชิงพื้นที่ในแต่ละมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการขับเคลื่อนตามกลไก และกระบวนการผลิตและพัฒนาครู โดยทำการจัดประชุมในแต่ละพื้นที่ และการติดตามกระบวนการดำเนินการในระดับโหนดกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง ภาคตะวันตก เพื่อสะท้อนกระบวนการ แนวคิด และปัญหาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนในลักษณะกัลยาณมิตร

### ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนและสรุปบทเรียน

ในขั้นตอนนี้ นำเสนอรายละเอียดกระบวนการและข้อคิด ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานในแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นบทเรียนในการพัฒนานักวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยการดำเนินงานเน้นกระบวนการเชิงพื้นที่ที่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานจากหลายส่วนด้วยกัน ทั้งส่วนของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา อาจารย์นิเทศ ส่วนของสถานศึกษา ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยง

## 1.2 เจาะลึกของการดำเนินการ

การดำเนินการโครงการวิจัยได้สะท้อนผลถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยในการพัฒนาสู่ความสำเร็จของโครงการมีรายละเอียดดังนี้

1.ผู้บริหารให้ความสำคัญและร่วมดำเนินการขับเคลื่อนนักวิจัยในหน่วยงานของตนเองให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาและผลิตครู

2.อาจารย์ผู้สอน นักวิจัยเห็นความสำคัญของการผลิตและพัฒนาครูและมีความเข้าใจในแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดที่ดำเนินการในการพัฒนาวิจัยและการเข้าใจการประยุกต์ใช้หลักทั้ง 3 นี้ได้อย่างเหมาะสม

3.กระบวนการติดตามและพัฒนานักวิจัยอย่างเป็นกระบวนการและขั้นตอนของการดำเนินการ โดยกระบวนการและขั้นตอนนั้นสามารถช่วยให้นักวิจัยหรืออาจารย์ผู้สอนสามารถดำเนินการได้ถึงจุดหมายของการพัฒนา

4.การสร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์และนักวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย ในการดำเนินการโครงการวิจัยและเป็นพี่เลี้ยงในการช่วยเหลือ

5.การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นักวิจัยและอาจารย์จะต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมต่อบริบทของอาจารย์ในแต่ละพื้นที่

จากการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทำให้มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ ได้ดำเนินการระยะเวลาและบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน และกระบวนการดำเนินการของกลุ่มภาคกลาง ตะวันตกนี้ยังเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูในระยะต่อไปได้เป็นอย่างดี

## ภาคผนวก

### ภาคผนวก ก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครู  
โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ของ  
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏปีที่ 2



## คำสั่ง สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่ ๐๐๗/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิด  
จิตตปัญญาศึกษา การเป็นพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ปีที่ ๒  
ภายใต้ความร่วมมือฯ มรภ.-สกว.

ตามที่ ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ทำบันทึกความร่วมมือการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนสังคมท้องถิ่น โดยสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาแนวทางการหนุนเสริมทางวิชาการ เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีที่ประชุมคณบดีคณะครุศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินโครงการ และเพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการและเป้าหมายของบันทึกความร่วมมือฯ จึงขอแต่งตั้งคณะทำงาน ดังนี้

๑. คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการฯ ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัย มรภ.-สกว. เป็นที่ปรึกษา และมีคณบดีคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับการคัดเลือกจากแต่ละภูมิภาค เป็นคณะกรรมการ และเป็นผู้รับทุนจากกองทุนวิจัย มรภ.-สกว. และ สกว. ดังนี้

- |  |                                      |
|--|--------------------------------------|
| ๑. คณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัย มรภ.-สกว.   | ที่ปรึกษา                            |
| ๒. ดร.ดิเรก พรสีมา   | ประธานกรรมการ                        |
| ประธานที่ประชุมคณบดีคณะครุศาสตร์ / คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร |                                      |
| ๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารณา โกวิทยางกูร  | กรรมการ โหนดครุศาสตร์ภาคเหนือ        |
| คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง   |                                      |
| ๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ญัฐชัย จันทุม                                     | กรรมการ โหนดครุศาสตร์ภาคอีสานบน      |
| คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม   |                                      |
| ๕. รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง   | กรรมการ โหนดครุศาสตร์ภาคอีสานล่าง    |
| คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี                                       |                                      |
| ๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง  | กรรมการ โหนดครุศาสตร์ภาคกลางตะวันออก |
| คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี   |                                      |
| ๗. ดร.มิตภานี พุ่มกล่อม  | กรรมการ โหนดครุศาสตร์ภาคกลางตะวันตก  |
| คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี   |                                      |
| ๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนุม เลขาพันธ์   | กรรมการ โหนดครุศาสตร์ภาคใต้          |
| คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช                                     |                                      |
| ๙. รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มณีโชติ   | กรรมการและเลขานุการ                  |
| ผู้ช่วยคณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร                             |                                      |
| ๑๐. อาจารย์วิฑเอก สว่างจิตร  | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ           |
| มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง/ผู้ประสานงานความร่วมมือ มรภ.-สกว.                             |                                      |

### บทบาทหน้าที่

๑. ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการและความร่วมมือฯ มรภ.-สกว.
๒. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับภูมิภาค และระดับมหาวิทยาลัย รวมทั้งบริหารจัดการงบประมาณตามที่ได้รับทุนวิจัยฯ
๓. ประสานงานและเอื้ออำนวยให้เกิดการขับเคลื่อนฯ และการเรียนรู้ในการพัฒนาอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง
๔. เผยแพร่ นำเสนอและรายงานผลต่อผู้บริหาร และที่ประชุมอธิการบดีฯ
๕. บูรณาการและประสานงานกับโครงการหรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

**๒. คณะกรรมการหนุนเสริมวิชาการ** ประกอบด้วยตัวแทนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านจิตตปัญญาศึกษา การวิจัยเป็นฐาน และระบบพี่เลี้ยง และเข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัย มรภ.-สกว.	ที่ปรึกษา
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิดา เหล่มตระกูล มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	ประธานกรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุมา เมทินีธร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	กรรมการ ภาคเหนือ
๔. อาจารย์ ดร.ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	กรรมการ ภาคเหนือ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	กรรมการ ภาคเหนือ
๖. อาจารย์ ดร.หฤทัย อนุสรราชกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	กรรมการ ภาคกลาง
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิวรรณ พชรพรรณพงษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ ภาคกลาง
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	กรรมการ ภาคกลาง
๙. อาจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	กรรมการ ภาคกลาง
๑๐. อาจารย์ ดร.วัฒนา รัตนพรหม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	กรรมการ ภาคใต้
๑๑. อาจารย์ ดร.อารี สาริปา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	กรรมการ ภาคใต้
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ กาญจนะ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	กรรมการ ภาคใต้
๑๓. อาจารย์ ดร.ณัฐชวรัตน์ ณ นคร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ ภาคใต้
๑๔. อาจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	กรรมการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๕. อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อาจหาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	กรรมการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๖.อาจารย์ ดร.ณัฐกิตติ์ สวัสดิ์ไธสงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	กรรมการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๗.อาจารย์ ดร. เทพพร โลมารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	กรรมการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๘.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระศักดิ์ ดาแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	กรรมการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๙.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนันต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	กรรมการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๒๐.อาจารย์วิทเอก สว่างจิตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง/ผู้ประสานงานความร่วมมือฯ มรภ.-สกว.	กรรมการและเลขานุการ

#### บทบาทหน้าที่

๑. หนุนเสริมและสนับสนุนเชิงเนื้อหาในการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการและความร่วมมือฯ มรภ.-สกว.
๒. หนุนเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง
๓. ประสานและร่วมดำเนินงานกับโครงการหรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ทั้งนี้ ขอให้ทั้งสองคณะดำเนินการภายใต้ความร่วมมือฯ มรภ.-สกว. ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาโครงการที่ได้รับทุน

ทั้งนี้ตั้งแต่ วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า)  
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์  
ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ



### ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4

### แบบประเมินรายละเอียดของรายวิชา มคอ.3 หรือ มคอ.4

ชื่อ-สกุล อาจารย์.....หมู่เรียนที่สอน.....  
 ชั้นที่สอน.....วิชาที่สอน.....  
 ผู้ประเมิน.....วัน/เดือน/ปี.....

#### คำชี้แจง

1.แบบประเมินฉบับนี้ใช้ประเมินคุณภาพรายละเอียดของรายวิชา มคอ.3 หรือ มคอ.4 อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่จัดการสอนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพีเลียง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR)

2.การประเมินดำเนินการเป็น 2 ส่วนได้แก่ ผู้พัฒนา มคอ.3 และ มคอ.4 (ผู้สอน)เป็นผู้ประเมินตนเอง และทีมนักวิจัยดำเนินการประเมินผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC)ในระดับกลุ่มนักวิจัยในระดับคณะ

3.การประเมินเป็นการประเมินว่าพบ/ไม่พบตามข้อประเด็นการประเมินที่สะท้อนถึงความสอดคล้องของผู้พัฒนา (มคอ.3/4) โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพีเลียง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR)

ดังนี้

ที่	รายการประเมิน	พบ	ไม่พบ	ข้อสังเกตจากการประเมิน
<b>ด้านการกำหนดจุดประสงค์</b>				
1	กำหนดจุดประสงค์ตาม Curriculum Mapping			
2	มีการกำหนดจุดประสงค์บูรณาการการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพีเลียง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR) ครอบคลุมความรู้ ทักษะและเจตคติ			
<b>ด้านการออกแบบการเรียนการสอน</b>				
1	มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนแบบใดแบบหนึ่งตามแนว CCR			

-2-

ที่	รายการประเมิน	พบ	ไม่พบ	ข้อสังเกตจากการประเมิน
2	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง			
3	มีการใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
4	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการสะท้อนคิด (reflection)			
5	มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นครู			
6	มีการใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน (ถามคือสอน)			
7	มีกิจกรรมการสื่อสารและนำเสนออย่างสร้างสรรค์			
8	มีกิจกรรมสรุปความรู้จากการเรียนรู้สาระรายวิชา			
<b>ด้านการวัดและประเมิน</b>				
1	การประเมินแบบมีส่วนร่วม			
2	มีการประเมินกระบวนการเรียนรู้			
3	การประเมินผลผลิตการเรียนรู้			
4	การประเมินให้ผู้เรียนรู้วิธีการพัฒนาตนเอง			
<b>ด้านการใช้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้</b>				
1	มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน			



### แบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

ชื่อ-สกุล อาจารย์.....หมู่เรียนที่สอน.....

ชั้นปีที่สอน/หมู่เรียน.....วิชาที่สอน.....

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....ปี.....

#### คำชี้แจง

1.แบบบันทึกนี้ผู้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อยจำนวน 3 ครั้ง ตามการนัดหมายของหน่วยงานของผู้สอนในขณะดำเนินการพัฒนา/วิจัยผู้เรียน

2.การบันทึกในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3.การบันทึกผลครั้งนี้เป็นการบันทึกผลระหว่างผู้สอนที่รายงานผลการพัฒนากับเพื่ออาจารย์และผลจากการบันทึกจากผู้สนทนาจากเพื่อครูในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

รายการบันทึก		ข้อสังเกตที่พบจากการบันทึก
1.การเตรียมการสอน	1.1 การเตรียมพร้อมเชิงวิชาการ	
	1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน	
	1.3 การเตรียมสื่อ/อุปกรณ์	

รายการบันทึก		ข้อสังเกตที่พบจากการบันทึก
2.ระหว่างการสอน (Active Learning)	2.1 ขั้นนำ	
	2.2 ขั้นสอน	
	2.3 ขั้นสรุป	
3.หลังการสอน	3.1 การสะท้อนผลจากผู้เรียน	
	3.2 การสะท้อนผลจากผู้สอน/ผู้รับฟังจากการสะท้อน	

ข้อบันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินการปฏิบัติการสอนโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง**  
**การวิจัยเป็นฐานและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**

ชื่อ-สกุล นักศึกษา.....หมู่เรียน.....

ชั้นที่สอน.....วิชาที่สอน.....

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้ประเมินคุณภาพการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาสำหรับ  
 อาจารย์นิเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครู  
 โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง การวิจัยเป็นฐานและชุมชนแห่งการ  
 เรียนรู้ทางวิชาชีพ(CCRP) โปรดพิจารณารายการประเมินจากนั้นเขียนหมายเลขระดับคุณภาพที่  
 ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดีมาก
4	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดี
3	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับพอใช้
1	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับปรับปรุง

ที่	รายการประเมิน	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	หมายเหตุ
1	นำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างเหมาะสม				
2	สื่อสารกับผู้เรียนด้วยท่าทางและการใช้ ถ้อยคำที่เหมาะสมและชัดเจน				
3	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการตามแนวคิดCCRPได้อย่าง ถูกต้องและเป็นไปตามแผนการจัดการ เรียนรู้				
4	ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด CCRPได้อย่างเหมาะสมกับเวลา				
5	จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการ เรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา				
6	ใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความสงสัย ใคร่รู้				
7	ใช้สุนทรียสนทนาในขณะสอน				



ที่	รายการประเมิน	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	หมายเหตุ
8	ส่งเสริมผู้เรียนการคิดอย่างมีเหตุผล				
9	ส่งเสริมผู้เรียนการคิดเชื่อมโยง				
10	ส่งเสริมผู้เรียนการคิดวิเคราะห์/ สังเคราะห์				
11	ใช้สื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้และมีความ หลากหลาย				
12	จัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้PLC				
13	สรุปบทเรียนและมีการส่งเสริมให้ นักเรียนนำความรู้ไปใช้				
14	วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ได้ถูกต้องตามหลักการวัดและ ประเมินผล				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

### แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง การวิจัยเป็นฐาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ชื่อ-สกุล นักศึกษา.....หมู่เรียน.....

ชั้นที่สอน.....วิชาที่สอน.....

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้ประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสำหรับอาจารย์นิเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง การวิจัยเป็นฐาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โปรดพิจารณารายการประเมินจากนั้นเขียนหมายเลขของระดับคุณภาพที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดีมาก
4	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดี
3	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับพอใช้
1	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับปรับปรุง

ที่	รายการประเมิน	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	หมายเหตุ
1	กำหนดผลการเรียนรู้ตามแนวคิดCCRP				
2	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้				
3	เขียนสาระสำคัญและเนื้อหาได้ถูกต้องและสอดคล้องกัน				
4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของแนวคิดCCRPได้ตามลำดับและเหมาะสมกับช่วงเวลาที่สอน				
5	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญหา				

ที่	รายการประเมิน	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	หมายเหตุ
6	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิจยเป็นฐาน				
7	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบพี่เลี้ยง				
8	จัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผล				
9	จัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการคิดเชื่อมโยง				
10	จัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการคิดวิเคราะห์/สังเคราะห์				
11	เลือกสื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และมีความหลากหลาย				
12	จัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้PLC				
13	วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้				
14	ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามแนวคิดCCRP				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

### ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับชั้นปีที่ 5

## ตารางสรุปแนวทางการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลระดับประเทศ ปี 2

ฉบับที่	ประเด็นที่ต้องการวัด	ผู้ประเมิน	ผู้รับการประเมิน	ช่วงเวลาการประเมิน
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	คะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจำนวน 30 ข้อ	คณะครุศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> <li>● อาจารย์นิเทศก์</li> <li>● ครูพี่เลี้ยง</li> <li>● นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู</li> </ul>	ก่อนการนิเทศนักศึกษา/ก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. ความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง	ความสามารถและพฤติกรรมทางกาย และวาจาของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงที่สะท้อนจากการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบพี่เลี้ยง ในการช่วยเหลือ ชี้แนะ หนุนเสริมเป็นกัลยาณมิตร และเป็นต้นแบบให้กับนักศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> <li>● อาจารย์นิเทศก์ประเมินตนเอง</li> <li>● ครูพี่เลี้ยงประเมินตนเอง</li> <li>● นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประเมินอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● อาจารย์นิเทศก์</li> <li>● ครูพี่เลี้ยง</li> </ul>	2 ครั้ง/ภาคเรียน (เดือนที่ 2 และ 4 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยครั้งสุดท้ายต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือน ก.ย. 61)
3. แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู	การแสดงออกของนักศึกษาผ่านพฤติกรรมที่สะท้อนจากการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับ การตระหนักรู้ต่อตนเอง การเข้าใจตนเอง การรู้เท่าทันตนเอง การเห็นคุณค่าใน	<ul style="list-style-type: none"> <li>● อาจารย์นิเทศก์</li> <li>● ครูพี่เลี้ยง</li> <li>● นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประเมินตนเอง</li> </ul>	นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	2 ครั้ง/ภาคเรียน (เดือนที่ 2 และ 4 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยครั้งสุดท้ายต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือน

ฉบับที่	ประเด็นที่ต้องการวัด	ผู้ประเมิน	ผู้รับการประเมิน	ช่วงเวลาการประเมิน
	ตนเอง การตระหนักรู้ต่อผู้อื่น และการตระหนักรู้ต่อวิชาชีพ การเห็นคุณค่าของงานครู			ก.ย. 61)
4. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดประเมินผลการเรียนรู้ และใช้สื่อหรือทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR)	<ul style="list-style-type: none"> <li>● อาจารย์นิเทศก์</li> <li>● ครูพี่เลี้ยง</li> <li>● นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประเมินตนเอง</li> </ul>	นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	2 ครั้ง/ภาคเรียน (เดือนที่ 2 และ 4 ของการฝึกฯ โดยครั้งสุดท้ายต้องดำเนินการให้แล้งเสร็จภายในเดือน ก.ย. 61)
5. ความสามารถในการทำวิจัย	การใช้กระบวนการทางปัญญาเชิงวิเคราะห์และสร้างสรรค์ขั้นสูงในการลงข้อสรุปอย่างมีเหตุผลรองรับ มีการสังเคราะห์และใช้องค์ความรู้ภายในสาระวิชา ข้ามสาระวิชา และข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผ่านขั้นตอนการสื่อสาร การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การประเมิน การสังเคราะห์ และการสะท้อนกระบวนการและผลการปฏิบัติของนักศึกษาฝึก	<ul style="list-style-type: none"> <li>● อาจารย์นิเทศก์</li> <li>● ครูพี่เลี้ยง</li> <li>● นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประเมินตนเอง</li> </ul>	นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	ตลอดภาคเรียนจนครบกระบวนการ

ฉบับที่	ประเด็นที่ต้องการวัด	ผู้ประเมิน	ผู้รับการประเมิน	ช่วงเวลาการประเมิน
	ประสบการณ์วิชาชีพครู			

ฉบับที่ 1

- ประเมินความรู้อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงก่อนการนิเทศนักศึกษา
- ประเมินนักศึกษาก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning)

แนวคิด	ข้อรายการ	คำตอบ
จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)	1. จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเข้าใจตนเอง พัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง รู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ และเห็นความเชื่อมโยงของทุกสรรพสิ่ง	
	2. จิตตปัญญาก่อให้เกิดความรู้ทางปัญญาที่เชื่อมโยงระหว่าง 3 ภาค คือ ภาควิชาความรู้ ภาควิชาชีพ และภาคจิตวิญญาณ	
	3. กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญของจิตตปัญญาศึกษา คือ สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง และการสะท้อนการเรียนรู้	
	4. จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในองค์ความรู้ที่หลากหลายสาขาเป็นสำคัญ	
	5. หลักการของจิตตปัญญาตั้งอยู่บน 3 ฐานการเรียนรู้ คือ ฐานกาย ฐานหัว และฐานใจ	
	6. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีรูปแบบกิจกรรมที่เฉพาะชัดเจน เหมาะสำหรับนำมาใช้ในออกแบบการวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	
	7. หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา คือ การมีประสบการณ์ตรง การรับฟังอย่างลึกซึ้ง การพิจารณาด้วยใจอย่างไตร่ตรอง และการเฝ้ามองตามความเป็นจริง	
	8. “การเชื่อมั่นและเคารพในความเป็นมนุษย์” และ “ความเชื่อในความเป็นองค์รวม” เป็นความเชื่อพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษา	
	9. บุคคลที่จะเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาได้ดี คือบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมหรือกิจกรรมทางพุทธศาสนา	
	10. กิจกรรมจิตอาสา การสวดมนต์ภาวนา และการฝึกความสงบ จัดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการฝึกปฏิบัติตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา	



แนวคิด	ข้อรายการ	คำตอบ
ระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring)	11. ผู้เป็นพี่เลี้ยงในระบบการจัดการศึกษาจำเป็นจะต้องมีความรู้ (สาระ) และทักษะในการจัดการเรียนรู้	
	12. ความเชื่อพื้นฐานของประการหนึ่งของ coaching คือ ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้	
	13. การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของเฉพาะบุคคล” เป็นลักษณะของ coaching	
	14. การ coaching ต้องเปิดโอกาสให้บุคคลได้คิดและหาคำตอบด้วยตัวผู้เรียนเอง ไม่เป็นการบอกคำตอบให้ผู้เรียน	
	15. การ coaching มุ่งเน้นการอบรมเพื่อให้บุคคลมีผลงานที่ดีขึ้น	
	16. ลักษณะของ coaching มุ่งเน้นให้บุคคลเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองได้เลือก	
	17. การ Mentoring มีลักษณะของการให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นแบบอย่าง	
	18. ผู้ที่จะทำการ coaching และ mentoring ให้กับครู จำเป็นต้องมีประสบการณ์มากในสาขานั้น	
	19. บุคลิกภาพของผู้เป็น coacher ควรจะมีลักษณะเป็นผู้นำ จูงใจให้ผู้เรียนคล้อยตามได้	
	20. “ความเป็นกัลยาณมิตร” เป็นลักษณะสำคัญของผู้เป็นพี่เลี้ยง	
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning)	21. จุดเน้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานคือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย	
	22. การคิดที่เป็นพื้นฐานของการคิดเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์คือ การคิดเชิงระบบ (System Thinking) ที่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของสิ่งต่างๆ	
	23. ในการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน ครูทำหน้าที่กำหนดประเด็นปัญหาให้กับผู้เรียน	
	24. คุณครูแบบ RBL ต้องรู้จักวิธีการในการตั้งคำถามท้าทายให้คิด	
	25. วิธีการสอนแบบ RBL เน้นการถ่ายทอดและบรรยายด้วยข้อมูลที่ลึกซึ้ง	
	26. บทบาทหน้าที่ของครูในการสอนแบบ RBL คือ ผู้ชี้แนะ (Coach)	
	27. ในการเรียนรู้แบบ RBL นักเรียนควรมีทักษะการตั้งคำถามเป็นทักษะแรก	

แนวคิด	ข้อรายการ	คำตอบ
	28. เป้าหมายของ RBL คือ การให้นักเรียนทำโครงการในทุกกลุ่มสาระ	
	29. แนวคิดการประเมินที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน คือ แนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning)	
	30. การเขียนสะท้อนคิด (Reflection) เป็นการสะท้อนถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านทักษะการคิดขั้นสูง	

**ฉบับที่ 2**

- นักศึกษาประเมินอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง
- อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมินตนเอง
- 2 ครั้ง/ภาคเรียน (เดือนที่ 2 และเดือนที่ 4 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู)

**แบบประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง**  
**(Coaching & Mentoring)**

ชื่อ-สกุลอาจารย์นิเทศก์/ครูพี่เลี้ยง.....

มหาวิทยาลัย/โรงเรียน.....ประเมินครั้งที่ ..... วัน/เดือน/ปี .....

ผู้ประเมิน      ☐ อาจารย์นิเทศก์   ☐ ครูพี่เลี้ยง   ☐ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

**คำชี้แจง** โปรดพิจารณาว่า อาจารย์นิเทศก์/ครูพี่เลี้ยงมีพฤติกรรมตามรายการประเมินที่กำหนดให้ในระดับมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรม โดยมีการแปลความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีพฤติกรรมที่กำหนดให้มากที่สุด

4 หมายถึง มีพฤติกรรมที่กำหนดให้ระดับมาก

3 หมายถึง มีพฤติกรรมที่กำหนดให้ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีพฤติกรรมที่กำหนดให้ระดับน้อย

1 หมายถึง มีพฤติกรรมที่กำหนดให้ระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม					ข้อสังเกต
		5	4	3	2	1	
1	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนในการรับฟังเรื่องราว แสดงความเข้าใจ และเห็นใจผู้เรียน						
2	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจา ที่แสดงถึงการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน						
3	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจา ที่แสดงความปรารถนาดีต่อผู้เรียน ทั้งการเอาใจใส่ และการเสนอความช่วยเหลืออย่างจริงใจ						
4	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงถึงการเสริมพลังอำนาจ กระตุ้นความคิด กำลังใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง						

ที่	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม					ข้อสังเกต
		5	4	3	2	1	
5	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงถึงการมีความสามารถในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน						
6	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ กับผู้เรียนอย่างถูกต้องชัดเจน ในเชิงบวก						
7	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีความอดทน อดกลั้น เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง						
8	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงออกถึงการมีความรู้ ความสามารถในการงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านสาระ และวิธีการ						
9	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศ						
10	มีพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่แสดงออกถึงการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศอย่างเหมาะสม						

### บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

### ฉบับที่ 3

- อาจารย์ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา
- นักศึกษาประเมินตนเอง
- 2 ครั้ง/ภาคเรียน (เดือนที่ 2 และเดือนที่ 4 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู)

128

### แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา

ชื่อ-สกุลนักศึกษา.....มหาวิทยาลัย.....  
 โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู.....ระดับชั้น.....  
 กลุ่มสาระ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....  
 ผู้ประเมิน ☐ อาจารย์นิเทศก์ ☐ ครูพี่เลี้ยง ☐ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

**คำชี้แจง** โปรดพิจารณาว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูมีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะตาม  
 รายการประเมินที่กำหนดให้ในระดับมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง  
 ระดับพฤติกรรม โดยมีการแปลความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะที่กำหนดให้มากที่สุด  
 4 หมายถึง มีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะที่กำหนดให้ระดับมาก  
 3 หมายถึง มีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะที่กำหนดให้ระดับปานกลาง  
 2 หมายถึง มีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะที่กำหนดให้ระดับน้อย  
 1 หมายถึง มีพฤติกรรมสะท้อนคุณลักษณะที่กำหนดให้ระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม					ข้อสังเกต
		5	4	3	2	1	
1	สามารถบอกคุณลักษณะที่ดี และด้อยของตนเอง						
2	มีพฤติกรรมแสดงออกทางกายและวาจาในการชื่นชม และเห็นคุณค่าของตนเอง						
3	มีพฤติกรรมแสดงออกทางกาย และวาจา ถึงการมีวินัย อดทน อดกลั้น เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง						
4	มีพฤติกรรมแสดงถึงความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย						
5	มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเป็นผู้มีจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน						
6	มีพฤติกรรมทางกาย วาจา ที่แสดงถึงการยอมรับและเห็นคุณค่าของผู้เรียนอย่างจริงใจ						

ที่	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม					ข้อสังเกต
		5	4	3	2	1	
7	มีพฤติกรรมช่วยเหลือ อาสา ในงานที่ตนเองไม่ได้รับผลประโยชน์เกี่ยวข้อง						
8	มีพฤติกรรมที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อผู้เรียน						
9	มีพฤติกรรมทางกาย วาจา แสดงออกถึงการเห็นคุณค่าของงานครู						
10	มีทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างการเรียนรู้กับผู้เรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร						

**ฉบับที่ 4**

- อาจารย์ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา
- นักศึกษาประเมินตนเอง
- 2 ครั้ง/ภาคเรียน (เดือนที่ 2 และ 4 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู)

**แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา****ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR)**

ชื่อ-สกุลนักศึกษา.....มหาวิทยาลัย.....

โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....ระดับชั้น.....

กลุ่มสาระ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ อาจารย์นิเทศก์ ☐ ครูพี่เลี้ยง ☐ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

**คำชี้แจง** โปรดพิจารณาว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีการปฏิบัติตามรายการประเมินที่กำหนดไว้ใน ระดับมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรม โดยมีการแปลความหมาย ดังนี้

- 4 หมายถึง ปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมากที่สุด  
 3 หมายถึง ปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมาก  
 2 หมายถึง ปฏิบัติได้อย่างชัดเจนน้อย  
 1 หมายถึง ปฏิบัติได้อย่างชัดเจนน้อยที่สุด  
 0 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติ

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ					ข้อสังเกต
	4	3	2	1	0	
<b>1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้</b>						
1.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม/บูรณาการ CCR						
1.2 ระบุสาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ CCR						
1.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ CCR						
1.4 กำหนดการวัดประเมินชิ้นงาน/ภาระงานที่สะท้อนผล การเรียนรู้ครอบคลุม CCR						
<b>2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนว CCR</b>						
2.1 มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนแบบใดแบบหนึ่ง ตามแนวคิด CCR เช่น กิจกรรม จิตตปัญญา เกม						

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ					ข้อสังเกต
	4	3	2	1	0	
คำถามกระตุ้นคิด เป็นต้น						
2.2 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้						
2.3 เน้นการใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน						
2.4 ให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นทีมและเรียนรู้การทำงานเป็นทีม						
2.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่น						
2.6 จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน						
2.7 ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน						
2.8 มีการใช้กิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้						
2.9 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการสะท้อนคิด (reflection) รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น สุนทรียสนทนา AAR เป็นต้น						
2.10 มีการสืบค้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปความรู้						
2.11 มีกิจกรรมการสื่อสารและนำเสนออย่างสร้างสรรค์						
<b>3. การวัดและประเมินผล</b>						
3.1 มีการประเมินแบบมีส่วนร่วม (เช่น ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และประเมินโดยผู้สอน)						
3.2 มีการประเมินกระบวนการเรียนรู้						
3.3 มีการประเมินผลผลิตการเรียนรู้						
3.4 มีการสะท้อนหลังการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้วิธีการพัฒนาตนเอง						
<b>4. ด้านการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้</b>						
4.1 มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยตนเองหรือระหว่างนักเรียนกับผู้สอน						
4.2 มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างแรง						



รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ					ข้อสังเกต
	4	3	2	1	0	
บันทึใจในการเรียนรู้						
4.3 มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การคิดเชิงเหตุผล						
4.4 มีการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การสร้างความรู้ด้วยตนเอง						

### บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## แบบประเมินความสามารถในการวิจัย

### ฉบับที่ 5

- อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประเมินนักศึกษา
- นักศึกษาประเมินตนเอง
- ประเมินตลอดภาคเรียนจนครบกระบวนการ

ชื่อ-สกุลนักศึกษา.....มหาวิทยาลัย.....

โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู.....ระดับชั้น.....

กลุ่มสาระ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน    ☐ อาจารย์นิเทศก์    ☐ ครูพี่เลี้ยง    ☐ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

**คำชี้แจง:** จงพิจารณาการปฏิบัติและผลงานของนักศึกษาในแต่ละตัวชี้วัดแล้วให้คะแนน (✓) ตามระดับคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) ในช่องคะแนน

ตัวชี้วัด	ขั้นเชี่ยวชาญ (4)	ขั้นชำนาญ (3)	ขั้นกำลังพัฒนา (2)	ขั้นเริ่มต้น (1)	ไม่มีร่องรอย/ หลักฐาน (0)	คะแนน
<b>1. การระบุและอธิบายปัญหา</b> หมายถึง การนิยาม ปัญหาด้วยคำพูด ของตนเอง	ระบุแนวคิดหลักหรือ ปัญหาที่มีรายละเอียดมาก (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) และมี ตัวอย่างประกอบที่ สมเหตุสมผลทุกอย่าง และเป็นคำพูดของตนเอง	ระบุแนวคิดหลักหรือ ปัญหาที่มีรายละเอียด ค่อนข้างมาก (ร้อยละ 50 – 79) และมีตัวอย่าง ประกอบที่สมเหตุสมผล บ้างเป็นบางอย่าง และ เป็นคำพูดของตนเอง	ระบุแนวคิดหลักหรือ ปัญหาที่มีรายละเอียด เพียงเล็กน้อย (น้อย กว่าร้อยละ 50) หรือมี ตัวอย่างประกอบที่ สมเหตุสมผลบ้างเป็น บางอย่าง และเป็น	ระบุแนวคิดหลักหรือ ปัญหาที่ไม่มีรายละเอียด หรือคัดลอกข้อความ แนวคิดหลักหรือปัญหา แบบ คำต่อ คำจาก เอกสาร	ไม่ระบุแนวคิดหลักหรือ ปัญหา	4   3   2   1   0 ○   ○   ○   ○   ○ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">ระบุไม่ได้ ○</div> ข้อเสนอแนะ:

ตัวชี้วัด	ขั้นเชี่ยวชาญ (4)	ขั้นชำนาญ (3)	ขั้นกำลังพัฒนา (2)	ขั้นเริ่มต้น (1)	ไม่มีร่องรอย/ หลักฐาน (0)	คะแนน
			คำพูดของตนเอง			..... .....
<b>2. การวิเคราะห์</b> <b>ทางออกของปัญหา</b> หมายถึง การ เปรียบเทียบและการ เทียบเคียงเพื่อให้เห็น ความแตกต่างของ วิธีการที่มีอยู่ในการ แก้ปัญหา	ระบุวิธีการแก้ปัญหาโดยมี เหตุผลรองรับแบบอุปนัย หรือนิรนัย หรือระบุสิ่งที่ เกี่ยวข้องกันและผลที่ ตามมา หรือระบุข้อเท็จจริง และสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาอย่างถูกต้อง และมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว มากกว่า 2 อย่าง	ระบุวิธีการแก้ปัญหาโดย มีเหตุผลรองรับแบบมี ตรรกะ หรือระบุสิ่งที่ เกี่ยวข้องกันและผลที่ ตามมา หรือระบุ ข้อเท็จจริงและ สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาอย่างถูกต้อง และ มีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว เพียง 2 อย่าง	ระบุวิธีการแก้ปัญหาโดย มีเหตุผลรองรับแบบง่าย ๆ หรือระบุข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น หลักฐาน ข้อมูล หรือสารสนเทศที่ เกี่ยวข้องกับปัญหาอย่าง มีความสับสนอยู่บ้าง (น้อยกว่าร้อยละ 50)	ระบุวิธีการแก้ปัญหาโดย ไม่อธิบาย ไม่มีเหตุผล รองรับ หรือไม่ สมเหตุสมผล หรือระบุ ข้อเท็จจริงจากแหล่งที่ เกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างมี ความคลาดเคลื่อนเป็น อย่างมาก (มากกว่าร้อยละ 80)	ไม่ระบุวิธีการแก้ปัญหา อย่างหลากหลาย	4   3   2   1   0 ○   ○   ○   ○   ○ <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">ระบุไม่ได้ ○</div> <b>ข้อเสนอแนะ:</b> ..... ..... ..... ..... .....

ตัวชี้วัด	ขั้นเชี่ยวชาญ (4)	ขั้นชำนาญ (3)	ขั้นกำลังพัฒนา (2)	ขั้นเริ่มต้น (1)	ไม่มีร่องรอย/ หลักฐาน (0)	คะแนน
<b>3. การคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา</b> หมายถึง การคัดเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา 1 วิธีที่เหมาะสมมากที่สุดพร้อมให้เหตุผลรองรับ	ระบุลักษณะสำคัญของปัญหา และใช้ข้อเท็จจริงและหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนและยืนยันวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องอย่างยิ่ง 1 วิธี	ระบุลักษณะสำคัญของปัญหา และใช้ข้อเท็จจริงและหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการลงข้อสรุปหรือวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องอย่างยิ่ง 1 วิธี	ระบุลักษณะบางอย่างของปัญหา หรือพัฒนาการลงข้อสรุปที่มีความเป็นไปได้ หรือระบุวิธีการแก้ปัญหาที่ใช้ความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม หรือใช้สารสนเทศที่ไม่เกี่ยวข้อง 1 วิธี	ระบุเพียง 1 ลักษณะของปัญหา และพัฒนาสมมติฐานที่ทดสอบไม่ได้หรือลงข้อสรุปที่ไม่ถูกต้องหรือระบุวิธีการแก้ปัญหาที่อิงความคิดเห็น หรือใช้สารสนเทศที่ไม่เกี่ยวข้อง 1 วิธี	ไม่คัดเลือกและให้เหตุผลรองรับวิธีการที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา 1 วิธีที่คิดว่าเหมาะสมมากที่สุด	4   3   2   1   0 ○   ○   ○   ○   ○ <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">ระบุไม่ได้ ○</div> <b>ข้อเสนอแนะ:</b> ..... .....
<b>4. การประเมินวิธีการแก้ปัญหา</b> หมายถึง การระบุจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของวิธีการแก้ปัญหาที่คัดเลือกมา 1 วิธี	มีความถูกต้องในการแปลความหมายของข้อมูลหรือสารสนเทศ หรือระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ชัดเจนรวมทั้งข้อตกลงที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง แสดงแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้มากกว่า 1 แหล่ง การอ้างเหตุผลมีแหล่งความเชื่อจำแนกข้อโต้แย้งจากองค์ประกอบภายนอก	มีความถูกต้องในการแปลความหมายของข้อมูลหรือสารสนเทศ หรือระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ชัดเจน แสดงแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้มากกว่า 1 แหล่ง การอ้างเหตุผลมีแหล่งความเชื่อ จำแนกข้อโต้แย้งจากองค์ประกอบภายนอก หรือมีการ	มีความผิดพลาดบางประการในการแปลความหมายของข้อมูลหรือสารสนเทศ หรือลงข้อสรุปหรือแก้ปัญหา หรือมีการโต้แย้งโดยใช้หลักฐานที่เชื่อถือได้น้อย หรือให้เหตุผลรองรับอย่างผิวเผินสำหรับการลงข้อสรุปถึงจุดอ่อนหรือ	แปลความหมายของข้อมูล หรือสารสนเทศอย่างไม่ถูกต้อง หรือลงข้อสรุปหรือแก้ปัญหาอย่างไม่มีหลักฐาน หรือตรรกะเชิงเหตุผลรองรับหรือใช้ข้อมูล สารสนเทศหรือหลักฐานที่มีความเบี่ยงเบนโดยมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ไม่ถูกต้อง หรือใช้แหล่งข้อมูลที่ไม่	ไม่มีการประเมินข้อมูลสารสนเทศ หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของวิธีการแก้ปัญหาที่คัดเลือกมา 1 วิธี	4   3   2   1   0 ○   ○   ○   ○   ○ <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">ระบุไม่ได้ ○</div> <b>ข้อเสนอแนะ:</b> ..... ..... .....

ตัวชี้วัด	ขั้นเชี่ยวชาญ (4)	ขั้นชำนาญ (3)	ขั้นกำลังพัฒนา (2)	ขั้นเริ่มต้น (1)	ไม่มีร่องรอย/ หลักฐาน (0)	คะแนน
	หรือมีการโต้แย้งโดยมี ตรรกะเชิงเหตุผลรองรับ อย่างเพียงพอถึงจุดอ่อน หรือข้อจำกัดของวิธีการ แก้ปัญหาที่คัดเลือกมา 1 วิธี	โต้แย้งโดยมีตรรกะเชิง เหตุผลรองรับอย่าง เพียงพอถึงจุดอ่อนหรือ ข้อจำกัดของวิธีการ แก้ปัญหาที่คัดเลือกมา 1 วิธี	ข้อจำกัดของวิธีการ แก้ปัญหาที่คัดเลือกมา 1 วิธี	นำเสนอ หรือใช้การ โต้แย้งที่ผิดพลาดถึง จุดอ่อนหรือข้อจำกัดของ วิธีการแก้ปัญหาที่ คัดเลือกมา 1 วิธี		.....  .....
<b>5. การสังเคราะห์ วิธีการแก้ปัญหา</b> หมายถึง การ เสนอแนะแนวทาง เพื่อปรับปรุงหรือทำ ให้วิธีการแก้ปัญหาที่ คัดเลือกมา 1 วิธีมี ความสมบูรณ์หรือ เหมาะสมมากยิ่งขึ้น	มีการเชื่อมโยงระหว่าง ความคิดรวบยอดและ แนวคิดจากแหล่งอ้างอิงที่ มากกว่า 3 แหล่ง อย่าง ถูกต้องและครบถ้วน สมบูรณ์ หรือมีการใช้ สารสนเทศใหม่เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาวิธีการ แก้ปัญหา หรือมีการระบุ สารสนเทศที่ขาดหาย หรือ มีการระบุผลกระทบที่ สำคัญของสารสนเทศใหม่ ต่อการพัฒนาวิธีการ แก้ปัญหาที่ถูกต้อง	มีการเชื่อมโยงระหว่าง ความคิดรวบยอดและ แนวคิดจากแหล่งอ้างอิง ที่มากกว่า 3 แหล่ง อย่างถูกต้องและ ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือมี การใช้สารสนเทศใหม่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา วิธีการแก้ปัญหา หรือมี การระบุผลกระทบที่ สำคัญของสารสนเทศ ใหม่ต่อการพัฒนา วิธีการแก้ปัญหาที่ ถูกต้อง	มีการเชื่อมโยงระหว่าง ความคิดรวบยอดและ แนวคิดจากแหล่ง อ้างอิงที่มากกว่า 3 แหล่ง อย่างไม่ถูกต้อง และ ไม่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ หรือมีการระบุ ผลกระทบที่ไม่สำคัญ ของสารสนเทศใหม่ต่อ การพัฒนาวิธีการ แก้ปัญหา	มีการบูรณาการ สารสนเทศจากแหล่ง อ้างอิง 2-3 แหล่ง เพื่อ สนับสนุนการคัดเลือก วิธีการแก้ปัญหาและไม่มี การเชื่อมโยงระหว่าง ความคิดรวบยอดและ แนวคิดจากแหล่งอ้างอิง ให้ถูกต้องและมีความ ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือมี การระบุผลกระทบที่ไม่ สำคัญของสารสนเทศ ใหม่ต่อการพัฒนาวิธีการ แก้ปัญหา	ไม่ระบุสารสนเทศใหม่ เพื่อการคัดเลือกวิธีการ แก้ปัญหา	4 3 2 1 0  ○ ○ ○ ○ ○  ระบุไม่ได้ ○  <b>ข้อเสนอแนะ:</b> ..... ..... ..... .....
<b>6. การสะท้อนผล</b>	ระบุจุดแข็งและจุดอ่อนใน	ระบุจุดแข็งและจุดอ่อน	ระบุข้อสันนิษฐาน	ระบุข้อสันนิษฐาน	ไม่มีการสะท้อนผลการ	4 3 2 1 0

ตัวชี้วัด	ขั้นเชี่ยวชาญ (4)	ขั้นชำนาญ (3)	ขั้นกำลังพัฒนา (2)	ขั้นเริ่มต้น (1)	ไม่มีร่องรอย/ หลักฐาน (0)	คะแนน
<b>วิธีการแก้ปัญหา</b> หมายถึง การ สะท้อนผลการ ทำงานตลอด กระบวนการตั้งแต่ เริ่มต้นจนสิ้นสุดการ แก้ปัญหาเพื่อระบุถึง สิ่งที่ได้เรียนรู้จาก กระบวนการทำงาน และสิ่งที่ควร ดำเนินการต่อไปเพื่อ ปรับปรุงหรือพัฒนา ผลการทำงานให้ดีขึ้น	การคิดของตน หรือ หรือ ระบุข้อสันนิษฐาน ค่านิยม และความคิดเห็นบาง ประการของคนอื่น ๆ หรือ มีการเปรียบเทียบแง่มุม ความคิดที่เป็นไปได้กับคน อื่น ๆ และประเมินสิ่งนั้น ในบริบทของแง่มุม ความคิดที่เป็นไปได้ถึงสิ่งที่ ได้เรียนรู้จากกระบวนการ ทำงาน และสิ่งที่ควร ดำเนินการต่อไปเพื่อ ปรับปรุงหรือพัฒนาผล การทำงานให้ดีขึ้น	ในการคิดของตน หรือ ระบุข้อสันนิษฐาน ค่านิยม และความ คิดเห็นบางประการของ คนอื่น ๆ หรือมีการ เปรียบเทียบแง่มุม ความคิดที่เป็นไปได้บาง ประการกับคนอื่น ๆ ถึง สิ่งที่ได้เรียนรู้จาก กระบวนการทำงาน และ สิ่งที่ต้องดำเนินการ ต่อไปเพื่อปรับปรุงหรือ พัฒนาผลการทำงานให้ ดีขึ้น	ค่านิยม และความ คิดเห็นบางประการ ส่วนตน หรือระบุข้อ สันนิษฐาน ค่านิยม และความคิดเห็นบาง ประการของคนอื่น ๆ หรือมีการเปรียบเทียบ แง่มุมความคิดที่เป็นไป ได้บางประการถึงสิ่งที่ ได้เรียนรู้จาก กระบวนการทำงาน และสิ่งที่ควร ดำเนินการต่อไปเพื่อ ปรับปรุงหรือพัฒนาผล การทำงานให้ดีขึ้น	ค่านิยม และความ คิดเห็นบางประการส่วน ตน หรือไม่มีการแสดง แง่มุมความคิดที่เป็นไปได้ ถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก กระบวนการทำงาน และ สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไป เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนา ผลการทำงานให้ดีขึ้น	คิดของตนถึงสิ่งที่ได้ เรียนรู้จากกระบวนการ ทำงาน และสิ่งที่ควร ดำเนินการต่อไปเพื่อ ปรับปรุงหรือพัฒนาผล การทำงานให้ดีขึ้น	○ ○ ○ ○ ○  <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">ระบุไม่ได้ ○</div>  <b>ข้อเสนอแนะ:</b> ..... ..... ..... ..... .....

รวมคะแนนความสามารถในการวิจัยฐาน CCR เท่ากับ ..... คะแนน

อยู่ในระดับ.....

**เกณฑ์การแปลผล**

- 0 – 4 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการวิจัยฐาน CCR อยู่ในระดับควรปรับปรุง
- 5 – 9 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการวิจัยฐาน CCR อยู่ในระดับเริ่มต้น
- 10 – 14 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการวิจัยฐาน CCR อยู่ในระดับกำลังพัฒนา
- 15 – 19 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการวิจัยฐาน CCR อยู่ในระดับชำนาญ
- 20 – 24 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการวิจัยฐาน CCR อยู่ในระดับเชี่ยวชาญ

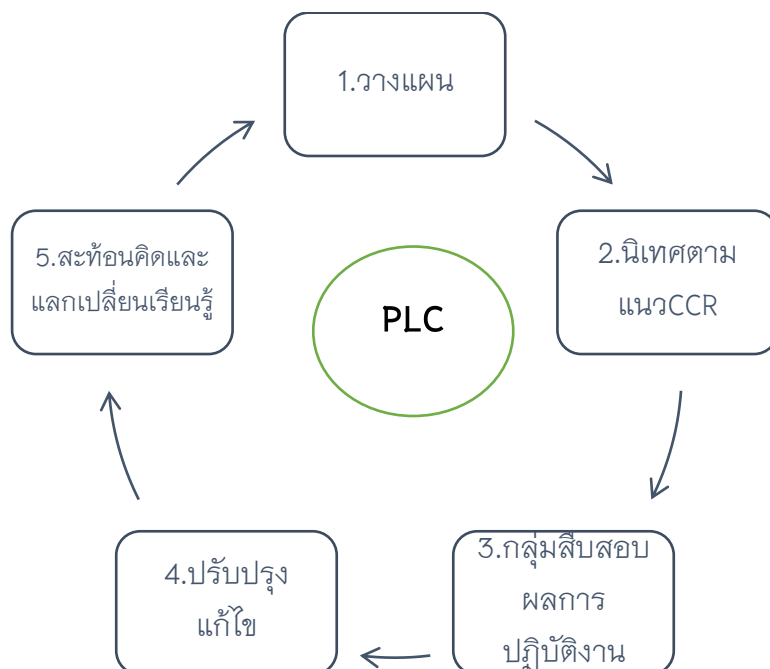
### ภาคผนวก ข

กระบวนการผลิตและพัฒนาครู /กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู  
โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ใน  
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง ตะวันตก



**กระบวนการผลิตและพัฒนาครู / กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู  
โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ใน  
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**

การดำเนินงานวิจัยกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ปี 2 ของคณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม คณะผู้วิจัยทั้ง 6 คนมีบทบาทเป็นอาจารย์นิเทศก์วิชาเอก ได้ดำเนินการนิเทศติดตามผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ในการนำความรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน (CCR) ไปใช้ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและพัฒนาครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาครูกลุ่มเป้าหมาย และสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) มีกระบวนการหลัก 5 ขั้นตอนดังภาพ



รายละเอียดแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

### 1. วางแผนการดำเนินงาน

ประชุมกลุ่มนักวิจัยเพื่อทำความเข้าใจคู่มือการดำเนินงานวิจัยปีที่ 2 และเครื่องมือวิจัยทั้ง 5 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ CCR 2) แบบประเมินความสามารถในการนิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง 3) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู 4) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิด CCR และ 5) ความสามารถในการทำวิจัย และกลุ่มนักวิจัยร่วมกันวิเคราะห์บริบทโรงเรียนในจังหวัดนครปฐมของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถจัดกลุ่มโรงเรียนในโครงการได้ 2 ลักษณะ คือ โรงเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาของสกว.และโรงเรียนทั่วไป ซึ่งหากเป็นโรงเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ครูพี่เลี้ยงจะมีความเข้าใจการดำเนินงานและการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวโครงการฐานวิจัยเป็นพื้นฐานจะทำให้ นักวิจัยสามารถต่อยอดการทำงานได้ง่ายขึ้น ส่วนกรณีโรงเรียนทั่วไป นักวิจัยที่เป็นอาจารย์นิเทศก์นักศึกษากลุ่มเป้าหมายต้องวางกลยุทธ์การทำงานให้ชัดเจนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายโครงการ

### 2. การดำเนินการนิเทศตามแนว CCR

นักวิจัยทั้ง 6 คนมีบทบาทเป็นอาจารย์นิเทศวิชาเอกได้นัดประชุมชี้แจงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย และครูพี่เลี้ยง และออกนิเทศโดยนักวิจัยมีกระบวนการนิเทศที่บูรณาการแนวคิด CCR

### 3. กลุ่มสืบสอบผลการปฏิบัติงาน

นักวิจัยประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายผลการออกนิเทศ ในขั้นตอนนี้ที่นักวิจัยใช้กลยุทธ์การผลิตเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้ดำเนินการประชุมอภิปรายแต่ละครั้ง นักวิจัยแสดงความคิดเห็นสะท้อนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

### 4. ปรับปรุงแก้ไข

นักวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสืบสอบผลการปฏิบัติงานในการดำเนินการปรับปรุงการนิเทศ โดยใช้ระบบพี่เลี้ยงและการสร้างความเข้าใจการเป็นโค้ชของครูพี่เลี้ยงและเก็บข้อมูลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

## 5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้

นักวิจัยประชุม อภิปรายผลการดำเนินการนิเทศ สรุปการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง  
ตนเองและเขียนรายงาน

**กระบวนการผลิตและพัฒนาครู / กระบวนการนิเทศติดตามการผลิตและพัฒนาครู  
โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ใน  
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง**

การนำแนวคิดและกิจกรรมของจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช และโครงงานฐานวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 5 ของสาขาสังคมศึกษา สาขาคณิตศาสตร์ สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา และสาขาภาษาอังกฤษ ที่มีความแตกต่างกันที่ศาสตร์ และนักศึกษา ได้ส่งเคราะห์กระบวนการผลิตและพัฒนาครูร่วมกันกับอาจารย์นิเทศ 4 สาขา มีครูพี่เลี้ยงเข้ามาร่วมกระบวนการผลิตและพัฒนาครูด้วย ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 5 ในโรงเรียนแทนอาจารย์นิเทศในฐานะเป็นผู้ร่วมผลิตและพัฒนาครูร่วมกับอาจารย์นิเทศ รายงานผลกระบวนการผลิตและพัฒนาครูได้ 2 กระบวนการย่อย ดังนี้

1.1 กระบวนการนิเทศของอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง

1.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

**1.1 กระบวนการนิเทศของอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง** อาจารย์นิเทศ 4 สาขานี้ร่วมกันประชุม แลกเปลี่ยนมุมมอง กระบวนการนิเทศร่วมกันก่อนออกนิเทศ จากนั้นนัดหมายประชุมร่วมกันชี้แจงร่วมกับครูพี่เลี้ยงทำความเข้าใจให้ตรงกันเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศด้วยเพื่อให้กระบวนการนิเทศไปในทิศทางเดียวกัน ได้ข้อสรุปกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) เตรียมความพร้อม
- 2) วางแผนร่วมกับนักศึกษา
- 3) ติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
- 4) สะท้อนคิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

**1) เตรียมความพร้อม**

ในการเตรียมความพร้อมนี้ นัดหมายพบนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดและกิจกรรมของจิตต-ปัญญาศึกษา การโค้ช และโครงงานฐานวิจัย มาใช้เป็นแนวทางในการกระบวนการจัดการเรียนการ

สอนของนักศึกษา มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องแนวคิดและกิจกรรมของจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช และโครงการฐานวิจัยให้นักศึกษา และครูพี่เลี้ยงแยกออกจากกันเป็น 2 กลุ่ม และทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช และโครงการฐานวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม ผลการทำแบบทดสอบความรู้

การอบรมให้ความรู้เรื่องแนวคิดและกิจกรรมของจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช และโครงการฐานวิจัยแก่นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ กล่าวคืออบรมให้ความรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนต่อไปได้ ในการเตรียมความพร้อม ได้ซักซ้อมความเข้าใจในหลักการให้ตรงกันกับครูพี่เลี้ยงเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาตามแนวคิดนี้ เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงนิเทศ ติดตาม ดูแลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาเป็นไปตามขั้นตอนในกระบวนการ

อนึ่งในการนี้ การประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์ทั้ง 4 สาขา และการประชุมร่วมกับครูพี่เลี้ยง นำกิจกรรมของจิตตปัญญามาใช้เป็นวัฒนธรรมในการประชุมร่วมกันได้แก่ การเคารพ ให้เกียรติ รับฟังกันและกันด้วยใจอย่างใคร่ครวญ และนอบน้อมต่อมุมมองที่ต่างกันโดยสิ้นเชิงของทั้ง 4 สาขา ผลการประชุมจึงเป็นข้อตกลงร่วมกันแบบบูรณาการ และได้หลักการของแนวคิดเดียวกันออกมาให้ไปประยุกต์ใช้ได้ตามศาสตร์ของสาขา

## 2) วางแผนร่วมกับนักศึกษา

การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักศึกษาทั้ง 4 สาขา มีลักษณะกำหนดหลักการ แนวทางของแนวคิดให้เข้าใจตรงกันก่อนเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ตามสภาพของศาสตร์ที่ต่างกันทั้ง 4 สาขา นักศึกษาประยุกต์ใช้แนวคิดไปออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามศาสตร์ของสาขา โดยมีการนิเทศจากอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงจัดแบ่งหน้าที่การนิเทศต่างกัน อาจารย์นิเทศทำหน้าที่นิเทศตั้งแต่การเขียนแผนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมในห้องเรียนและการวัดผล และครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่นิเทศกระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปตามขั้นตอนในกระบวนการ

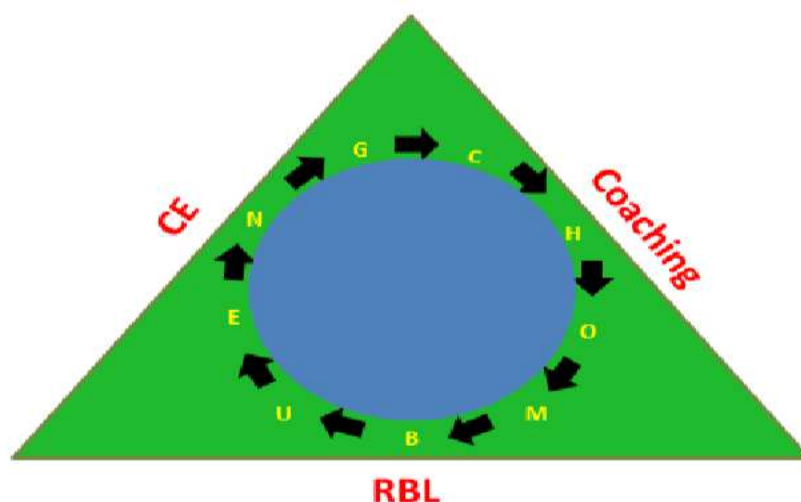
ขั้นตอนการวางแผนร่วมกับนักศึกษานี้ ใช้กิจกรรมของจิตตปัญญาเรื่องการเคารพกันและกัน การรับฟังด้วยใจอย่างใคร่ครวญต่อประเด็นคำถามจากนักศึกษาเพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างกันว่า อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงจะนิเทศ ดูแล เสนอแนะตลอดปีการศึกษา รับฟังทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ช่วยคิดหาทางออกต่อทุกประเด็น ตลอดช่วงเวลาของการวางแผนร่วมกับนักศึกษานำการโค้ชมาใช้เป็นเครื่องมือการประชุมเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับการโค้ช เมื่อต้องนำการโค้ชไปใช้ในห้องเรียน สามารถโค้ชแทนสอนได้คล่องแคล่ว

### 3) ติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

การติดตามนี้ดำเนินการโดยอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง ทำหน้าที่ติดตาม ดูแล เสนอแนะด้วยการโค้ชและกิจกรรมจากจิตตปัญญาได้แก่ การตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้ง ใคร่ครวญไตร่ตรองแล้วโค้ชแนวคิดเพื่อให้นักศึกษาบังพุดเกิดความคิดด้วยตนเองได้แนวทางกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อไป

### 4) สะท้อนคิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

มีการสะท้อนคิดทุกครั้งของการนิเทศร่วมกับครูพี่เลี้ยงด้วย สร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดแบบสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้นักศึกษาทบทวนตนเอง ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางการปรับเปลี่ยนของตนเองด้วยตนเอง อาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่โค้ช และรับฟังด้วยใจอย่างใคร่ครวญเข้าใจสถานการณ์ภายในห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์



ภาพที่ 1 CHOMBUENG MODEL

กระบวนการนิเทศของอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยงมี 4 ขั้นตอนหลักๆ ขั้นตอนหลักเหล่านี้ แยกย่อยออกไปเป็นกระบวนการย่อยๆ 9 ขั้น เรียกว่า CHOMBUENG MODEL ดังนี้

- 1 เตรียมความพร้อม
- 2 วางแผนร่วมกับนักศึกษา
- 3 ติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
- 4 สะท้อนคิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

### ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม

#### ขั้นที่ 1 C: Collaborative; ความร่วมมือ

ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างอาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาปี 5 ร่วมรับ ปรับ เปลี่ยนขั้นตอนที่เกิดขึ้นด้วยกันทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอนจนขั้นสรุปการเรียนรู้ ร่วมกันตลอดต่อเนื่องกันไป

#### ขั้นที่ 2 H: Holistic; องค์กรรวม

พิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นองค์รวมและคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในการทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย ในการเตรียมการสอนทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอนจนขั้นสรุปและในกระบวนการเก็บข้อมูลด้วย

### ขั้นตอนที่ 2 วางแผนร่วมกับนักศึกษา

#### ขั้นที่ 3 O: Opened-mind; ใจกว้าง

การเปิดใจกว้างยอมรับความคิด ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ มากมายรอบตัวเรา ทั้งความคิด ความรู้ที่มาจากเพื่อนร่วมห้องเรียนเดียวกัน เพื่อนต่างห้อง เพื่อนต่างสาขา เพื่อนต่างคณะ และความคิดจากอาจารย์นิเทศ แลครูพี่เลี้ยงด้วย

#### ขั้นที่ 4 M: Maintenance; อดทน คงไว้อย่างมีวินัย

มีความอดทนที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คงไว้ซึ่งความตั้งใจ มุ่งเป้าหมาย อย่างมีวินัยในการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชั้นเรียน กิจกรรมในการเรียน อดทนในการปรับแก้กิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

### ขั้นตอนที่ 3 ติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

#### ขั้นที่ 5 B: Built-in; ปลุกฝัง

ปลุกฝังแนวคิด CCR model ลงในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

#### ขั้นที่ 6 U: Unity; หนึ่งเดียว

รักษาความเป็นหนึ่งเดียวในการทำเรียนรู้ร่วมกันไว้เพื่อความร่วมมือกันสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันภายในชั้นเรียน

#### ขั้นที่ 7 E: Empower; สร้างกำลังใจ

สร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ชี้แนะ กระตุ้น เสริมสนับสนุน ให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง

### ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

#### ขั้นที่ 8 N: Neutral; เป็นกลาง

ความรู้สึก คิดเป็นกลาง ในการเรียนรู้การเรียนการสอนแบบ CCR model

#### ขั้นที่ 9 G: Set-Goal; ตั้งเป้าหมาย

กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้สำเร็จ แล้ววางแผนงาน กระบวนการทำงานตามขั้นตอนเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย แล้วสะท้อนคิดถึงรายละเอียดของเป้าหมายว่าตรงตามวัตถุประสงค์



## ภาคผนวก ค

รวมภาพการจัดกิจกรรมตามโครงการ

## ภาพการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

### ภาพกิจกรรมการดำเนินงานปีที่ 2 การพัฒนานักวิจัยในโครงการ

- นักวิจัยเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยบูรณาการ CCR



- กิจกรรมการประชุมเตรียมความพร้อมนักศึกษาโครงการ CCR ก่อนออกฝึกสอน





## ภาพกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยในโครงการ



## การทำความเข้าใจกระบวนการ CCR ระหว่างนักวิจัย นักศึกษาครูและครูพี่เลี้ยง เป็นประจำและต่อเนื่อง



## ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้CCRของนักศึกษาฝึกสอน เอกประถมศึกษา

โจทย์ หากหลงป่าแล้วไม่มีเข็มทิศ จะทำอย่างไรให้เข็มเย็บผ้ากลายเป็นเข็มทิศ



## ภาพการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

### ภาพการจัดกิจกรรมประชุมครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการ CCR



ภาพการจัดกิจกรรมการนิเทศติดตามเชิงพื้นที่ในสถานศึกษา

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

